

MENEKÜLÉS UKRAJNÁBÓL

A LAKÓHELYÜKET ELHAGYNI KÉNYSZERÜLT SZEMÉLYEK TAPASZTALATAI AZ EU-BAN

UKRAJNA FELMÉRÉS 2022

© Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége, 2024.

A sokszorosítás a forrás megjelölésével engedélyezett.

Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének szerzői joga alá nem tartozó képek vagy egyéb anyagok felhasználásához vagy sokszorosításához közvetlenül a szerzői jog jogosultjától kell engedélyt beszerezni.

Sem az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége, sem az ügynökség nevében eljáró személyek nem felelősek a következő információk esetleges felhasználásáért.

Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2024

PDF ISBN 978-92-9489-274-4 doi:10.2811/042336 TK-04-23-004-HU-N

Fényképek:

Borító: © Valery Hache/AFP via Getty Images

15. oldal: © NurPhoto via Getty Images

19. oldal: © Derek Hudson/Getty Images News

33. oldal: © Janos Kummer/Getty Images News

36. oldal: © NurPhoto via Getty Images

39. oldal: © Nicolas Tucat/AFP via Getty Images

45. oldal: © Denis Charlet/AFP via Getty Images

50. oldal: © Wojtek Radwanski/AFP via Getty Images

56. oldal: © fizkes/AdobeStock

57. oldal: © NurPhoto via Getty Images

59. oldal: © Stefano Guidi/Getty Images News

Ez a kiadvány angol nyelven készült. Az FRA nem vállal felelősséget a más nyelvekre történő fordítások minőségéért.

Előszó

Amióta 2022 februárban az orosz tankok begördültek Ukrajnába, az ország Európában évtizedek óta nem tapasztalt helyzetekkel szembesül.

Az Ukrajnával szemben provokáció nélkül indított, indokolatlan katonai agresszió halált, hatalmas pusztítást és elmondhatatlan szenvedést okoz azóta is. Emellett a II. világháború óta nem látott mértékű tömeges elvándorlást indított el a népesség körében.

Európa rendkívüli mértékben támogatja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyeket, szolidaritást tanúsítva befogadja őket, és hozzáfért biztosít ahhoz a segítséghez, amelyre oly nagy szükségük van. Az Európai Unió az átmeneti védelemről szóló irányelv hatályba léptetésével gyorsan reagált a kialakult helyzetre. Ez lehetővé tette a konfliktus elől menekülő emberek számára, hogy gyorsan letelepedjenek, munkát vállaljanak, utazzanak és szolgáltatásokat vegyenek igénybe az EU egész területén.

Az irányelvben meghatározott intézkedéseket azonban rövid távú megoldásként tervezték. Gyorsan közeledünk ahhoz, hogy a veszélyhelyzet hosszú távú állapottá váljon. Ennek kezeléséhez tartós megoldásokra van szükség a háború miatt lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek legalább egy részének társadalmi-gazdasági integrációja érdekében.

Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA) felmérést végzett az Ukrajnából történő tömeges kivándorlás által leginkább érintett európai uniós országokban, hogy átfogóbb képet kapjunk ezeknek az embereknek a tapasztalatairól. A felmérés az Ukrajnából az EU-ba menekülők személyesen megélt tapasztalatairól szóló beszámolókat gyűjtötte össze. Tájékoztató továbbá arról is, hogyan érkeztek meg és hogyan telepedtek le az EU-ban.

A felmérés megállapításai annak a történetét mutatják be, hogy az emberek Európa-szerte hogyan tárták ki karjukat, hogy menedéket és segítséget nyújtsanak az érkezőknek. De továbbra is fennállnak valós, mindennapi nehézségek.

A nyelvismeret hiánya egyértelműen akadályozza az oktatásban való részvételt, a foglalkoztatást, valamint az információkhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférést. Emellett – bár egyesek pénzügyi támogatást kapnak a fogadó országok kormányaitól – a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek közül sokan küzdenek anyagi problémákkal, mivel a háború megfosztotta őket otthonuktól és megélhetésüktől.

Sokuknak régóta fennálló egészségügyi problémái vannak. Gyakori körükben a depresszió. Nem meglepő, hogy a háború sokukat traumatizálta.

Ezek a megállapítások iránymutatásul szolgálnak majd az uniós és a nemzeti szakpolitikai döntéshozók számára, amikor tovább finomítják azokat a jogokon alapuló megoldásokat, amelyek a legjobban képesek kezelni a konfliktus miatt lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek és a befogadó országok előtt álló kihívásokat.

Sirpa Rautio
igazgató

Tartalom

Előszó	1
A legfontosabb megállapítások	5
Miért készült ez a jelentés?	7
A felmérésről	11
1. MEGÉRKEZÉS AZ EU-BA – HUMANITÁRIUS SEGÍTSÉGNYÚJTÁS ÉS TÁJÉKOZTATÁS	15
1.1. HÁTTÉR	15
1.2. BELÉPÉS AZ EU-BA	16
1.3. UKRAJNÁBÓL MENEKÜLŐ GYERMEKEK	17
1.4. TÁJÉKOZTATÁS A JOGOKRÓL ÉS ELLÁTÁSOKRÓL	17
1.5. TARTÓZKODÁS HOSSZA A FOGADÓ ORSZÁGBAN	20
2. LETELEPEDÉS AZ EU-BAN – TARTÓZKODÁS ÉS JOGÁLLÁS	23
2.1. HÁTTÉR	23
2.2. ÁTMENETI VÉDELEMRE ÉS MENEDÉKJOGRA IRÁNYULÓ KÉRELMEK	24
2.3. A VÁLASZADÓK JÖVŐBELI TERVEI	25
3. LAKHATÁS	29
3.1. A SZÁLLÁS TÍPUSA	29
3.2. A MAGÁNÉLET HIÁNYA	31
3.3. A GYERMEKEK ÉS A LAKHATÁS	33
4. OKTATÁS	35
4.1. AZ OKTATÁSBAN VALÓ RÉSZVÉTEL	35
4.2. A GYERMEKEK OKTATÁSA	37
4.3. A FOGADÓ ORSZÁG NYELVÉNEK MEGÉRTÉSE ÉS BESZÉLÉSE	38
4.4. A GYERMEKEK NYELVI KÉSZSÉGEI	38
5. FOGLALKOZTATÁS	41
5.1. A FIZETETT MUNKÁHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS	41
5.2. A FIZETETT MUNKA ELŐTT ÁLLÓ AKADÁLYOK	43
5.3. MUNKAKÖRÜLMÉNYEK	44
6. JÖVEDELEM ÉS SZOCIÁLIS ELLÁTÁSI JOGOSULTSÁGOK	47
6.1. A HÁZTARTÁS JÖVEDELMI FORRÁSAI	47
6.2. MEGÉLHETÉS	48
6.3. SEGÍTSÉGNYÚJTÁS A FOGADÓ ORSZÁGBAN	49
6.4. TISZTESSÉGTELEN BÁNÁSMÓD ÉRZÉKELÉSE	50
6.5. GYERMEKEK, AKIKKEL UKRÁN SZÁRMAZÁSUK MIATT TISZTESSÉGTELENÜL BÁNTAK	51
7. EGÉSZSÉGÜGY	53
7.1. AZ EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁSHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS	53
7.2. ÉRZELMI JÓLLÉT	55
7.3. A GYERMEKEK EGÉSZSÉGE ÉS JÓLLÉTE	56
8. ERŐSZAK ÁTÉLÉSE ÉS HOZZÁFÉRÉS SPECIÁLIS TÁMOGATÁSHOZ	59
8.1. TRAUMATIKUS ÉLMÉNYEK UKRAJNÁBAN	60
8.2. A GYERMEKEK TRAUMATIKUS ÉLMÉNYEI	61
8.3. AZ EU-BAN BEKÖVETKEZETT INCIDENSEK	61
8.4. PROBLÉMÁKKAL SZEMBESÜLŐ GYERMEKEK	64
Melléklet: Felmérési minta	65

ÁBRÁK ÉS TÁBLÁZATOK

1. ábra:	A felmérésben szereplő uniós tagállamok	11
2. ábra:	Kivel menekültek el a gyermekek Ukrajnából (balra) ^{a, b, c} és a gyermekek Ukrajnában maradó szülei (jobbra)	17
3. ábra:	Megfelelő tájékoztatás a jogokról és az ellátásokról a válaszadók által értett nyelven, felmérésben szereplő országok szerinti bontásban (%)	18
4. ábra:	A válaszadók fogadó országban való tartózkodásának időtartama hónapokban, nemek szerint (%)	20
5. ábra:	Azon válaszadók aránya, akik átmeneti védelmet és menedékjogot kértek a fogadó országban, országonként (%)	24
6. ábra:	A válaszadók menedékjog iránti kérelmeinek kimenetele (%)	25
7. ábra:	A felmérésben részt vevők hosszú távú tervei országonként (%)	26
8. ábra:	A jelenlegi szállás típusa, ország szerint (%)	30
9. ábra:	Válaszadók, akik fizetnek azért a szállásért, ahol jelenleg tartózkodnak, országok szerint (%)	31
10. ábra:	A válaszadókkal a jelenlegi szállásukon együtt tartózkodó 18 év feletti személyek, országok szerinti bontásban (%)	32
11. ábra:	A fogadó országokban oktatásban részt vevő válaszadók, országok és nemek szerint (%)	36
12. ábra:	A fogadó ország nyelvét beszélő válaszadók országonként (%)	38
13. ábra:	A válaszadók nemzeti nyelvtanfolyamokon való részvétele országonként (%)	39
14. ábra:	A fizetett munka aránya a válaszadók körében, országonként és nemek szerint (%)	42
15. ábra:	A 16–24 éves válaszadók jelenlegi részvétele a foglalkoztatásban és az oktatásban	43
16. ábra:	A válaszadók indokai, hogy miért nem állnak foglalkoztatásban (%)	44
17. ábra:	A válaszadók mennyire tudnak megélni a jövedelmükből a fogadó országban (%)	49
18. ábra:	A válaszadók mennyire érzékeltek tisztességtelen bánásmódot a fogadó országokban, országonként (%)	51
19. ábra:	A válaszadók szubjektív értékelése a saját egészségügyi állapotukról, országonként (%)	54
20. ábra:	A válaszadók érzései a fogadó országba érkezésük óta (%)	56
21. ábra:	A gyermekek érzelmi állapota a fogadó országba érkezésük óta, korcsoportonként (%)	57
22. ábra:	A válaszadók által a konfliktus 2022. februári kezdete óta Ukrajnában tapasztalt incidensek, nemek szerint (%)	60
23. ábra:	Az ukrainai konfliktus kezdete óta a válaszadók által máshol átélt incidensek következményei nemek szerint (%)	62
24. ábra:	Azok a válaszadók, akik orvosi vagy pszichológiai támogatást kértek, és azt a fogadó országba való megérkezésük óta megkapták, országonként (%)	63
25. ábra:	A 12–15 évesek által tapasztalt problémák az ukrainai konfliktus kezdete óta (%)	64
1. táblázat:	Azon válaszadók aránya, akik egyáltalán nem ismerték jogait és a rendelkezésükre álló szolgáltatásokat, ország és szolgáltatástípus SZERINT (%)	19
2. táblázat:	A válaszadók problémái a jelenlegi szállással kapcsolatban, országonként (%)	31
3. táblázat:	A válaszadók indokai, hogy miért nem vesznek részt az oktatásban, országonként (%)	37
4. táblázat:	A válaszadók fizetett munkájának jellemzői (%)	42
5. táblázat:	Azon válaszadók aránya, akik munkahelyi kizsákmányolást tapasztaltak (%)	45
6. táblázat:	A válaszadók napi költségeket fedező bevételi forrásai a fogadó országban, országonként (%)	48
7. táblázat:	A válaszadóknak segítséget nyújtó szereplők a fogadó országban, országonként (%)	50
8. táblázat:	A válaszadók egészségügyi ellátáshoz való hozzáféréseinek akadályai a fogadó országban, országonként (%)	55
9. táblázat:	A válaszadók kor és nem szerint, országonként, valamint az országok teljes mintanagysága szerint	65

A legfontosabb megállapítások

A felmérés legfontosabb megállapításai a következők.

- ★ A válaszadók többsége nem szembesült nehézségekkel az Európai Unióba (EU) történő beutazás és az EU-n belüli utazás során. A legtöbben úgy érzik, hogy elegendő tájékoztatást kaptak a jogaikról és az átmeneti védelemről szóló irányelv alapján rendelkezésükre álló szolgáltatásokról.
- ★ Míg a válaszadók egyharmada menedékjogért folyamodott a fogadó országban, a nagy többség átmeneti védelmet kért. E tekintetben jelentős különbségek vannak a tagállamok között.
- ★ Minden harmadik válaszadó végül vissza akar térni Ukrajnába. Hasonló arányban maradnának inkább a fogadó országban. A válaszadók negyede továbbra is bizonytalan.
- ★ A lakóhelyüket elhagyni kényszerült emberek nagy számban léptek be az EU-ba. Nem meglepő, hogy a többség, 10-ből hat válaszadó a felmérés időpontjában magánszálláshelyen élt. A válaszadók több mint fele részben vagy egészben fizetett a szállásért. Sokak számára a szállásuk messze nem ideális. Gyakran nincs magánéletük, és idegenekkel kell megosztaniuk a konyhát vagy a fürdőszobát. Sok felnőtt válaszadó, akik eltartott gyermekkel érkeztek, olyan lakásban élt, ahol a gyermekeknek nem állt rendelkezésükre csendes vagy külön szoba, ahol tanulhattak volna.
- ★ Azok közül, akik nem sokkal az Ukrajnából való elmenekülésük előtt még tanultak, kevesebb mint a felük folytatta tanulmányait a fogadó országban. Ennek fő oka a nyelvi akadály. Tízből négy válaszadó az érkezése óta nem vett részt nyelvtanfolyamon a fogadó országban. Ennek a problémának a megoldásához több lehetőséget kell majd biztosítani a lakóhelyüket elhagyni kényszerült emberek arra, hogy nyelvtanfolyamokon vegyenek részt. A gyermekek csaknem kétharmada igénybe vette az ukrainai iskolák vagy egyetemek által biztosított online oktatást, vagy Ukrajnából érkező anyagok felhasználásával és egyéb támogatással saját maga tanult.
- ★ A 2022. február 24. előtt Ukrajnában fizetett munkát végző emberek mintegy kétharmada talált munkát a fogadó országban. A munkaképes korú válaszadók kétharmada azonban a felmérés időpontjában nem végzett fizetett munkát. A munkavállalás legfőbb akadályai a fogadó ország nyelvének nem megfelelő ismerete és a gondozási kötelezettségek voltak, különösen a nők esetében. Különös aggodalomra ad okot, hogy 10-ből négy válaszadó szembesült a munkahelyi kizsákmányolás valamilyen formájával.
- ★ A pénzügyi kérdések minden második 16 éves vagy annál idősebb válaszadót foglalkoztatnak. Ezek a válaszadók arról számolnak be, hogy háztartásuk számára valamennyi, illetve nagy nehézséget okoz a megélhetés a fogadó országban. A felnőtt válaszadók alig több mint egynegyede tudja munkájából fedezni alapvető napi megélhetési költségeit. A felnőtt válaszadóknak csak körülbelül a fele mondta azt, hogy a hatóságok anyagilag támogatták őket érkezésük óta.
- ★ Három válaszadó közül csak egy gondolja úgy, hogy jó vagy nagyon jó egészségi állapotban van. Minden második válaszadó régóta fennálló betegségről vagy egészségügyi problémáról számol be. A 16 év feletti válaszadók felének gondot okozott az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés a nyelvi nehézségek miatt, vagy amiatt, mert nem tudta, hova menjen, vagy kihez forduljon.
- ★ Minden második válaszadó azt állította, hogy gyakran vagy mindig lehangoltnak és szomorúnak érzi magát, mióta megérkezett a fogadó országba. A válaszadók mintegy kétharmada azonban optimistán tekint a jövőbe. Háromból egy érzi úgy, hogy része a fogadó ország közösségének.
- ★ Ez az optimizmus annak ellenére fennáll, hogy a válaszadók nagy arányban voltak kitéve traumatikus élményeknek Ukrajnában vagy az EU-ban. A válaszadóknak csak körülbelül egyharmada keresett orvosi vagy pszichológiai segítséget az EU-ba érkezése óta. Ennek a csoportnak körülbelül egynegyede nem kapta meg a kért támogatást. Aggasztó, hogy a felmérésben részt vevő fiatalabb (12–15 éves) gyermekek mintegy fele számolt be alvási és/ vagy koncentrációs nehézségekről, önbizalomvesztésről vagy a kiszolgáltatottság érzéséről.

Miért készült ez a jelentés?

Az Ukrajna ellen 2022. február 24-én indított orosz invázió olyan mértékű pusztítást és szenvedést okozott, amilyenre a második világháború óta nem volt példa Európában. A háború miatt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült emberek milliói léptek be az Európai Unióba (EU), ami szolidaritási hullámot indított el az uniós kormányok, a helyi hatóságok, a civil társadalom és számos magánszemély körében.

Az invázió kezdete után napokon belül, 2022. március 4-én az EU először aktiválta az átmeneti védelemről szóló irányelvet¹. Az irányelvben foglaltaknak megfelelően minden tagállamnak védelmet kell nyújtania az Ukrajnát elhagyni kényszerülő személyeknek².

Az irányelv az ukrajnai háború elől menekülő lakóhelyüket elhagyni kényszerült embereket egy évig jogszerű tartózkodásra, valamint lakhatáshoz, munkához, szociális támogatáshoz, oktatáshoz és egészségügyi ellátáshoz való hozzáférésre jogosítja fel. Az ukránoknak nyújtott átmeneti védelem

időtartamát ezt követően további egy évvel, 2024 márciusáig meghosszabbították³. 2022 decemberéig közel 4 millió Ukrajnából menekülő ember kapott átmeneti védelmet az EU-ban.

Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA) 2022 márciusában, májusában és októberében helyszíni missziókon keresztül és más forrásokból gyűjtött bizonyítékokat a helyzetről.⁴

Ezzel párhuzamosan nagyszabású online felmérést indított az Ukrajnából menekülők körében. Ennek célja az volt, hogy összegyűjtse az Unióba történő utazásukról, a megérkezésükről és a letelepedésükről szerzett személyes tapasztalataikat. A felmérés a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyekre – köztük sok gyermekre – terjedt ki abban a 10 uniós tagállamban, amelyek a legnagyobb számban fogadtak be átmeneti védelemre nyilvántartásba vett személyeket (lásd az 1. ábrát).

A felmérésre 14 685 személy válaszolt. Az ebben a jelentésben bemutatott megállapítások egyedülálló betekintést nyújtanak tapasztalataikba és érzéseikbe, amelyek pozitív eredményekről árulkodnak.

A tapasztalatok rögzítése mellett a megállapítások betekintést nyújtanak azokba a gyakorlati kihívásokba, amelyekkel az EU és tagállamai szembesülnek az átmeneti

Az FRA által ebben a témában végzett munka

Ez a felmérés kiegészíti az FRA kiadványait, amelyek az Ukrajna elleni orosz agressziós háború által az Unióban az alapvető jogokra gyakorolt hatásokkal foglalkoznak. Az eddig megjelent két kiadvány az FRA kutatási hálózata, a Franet által nemzeti szinten végzett kutatásokra támaszkodik. További információkkal szolgálnak a jogi és szakpolitikai háttérrel.

- FRA (2022): *The war in Ukraine – Fundamental rights implications within the EU: Bulletin 1* (Az ukrajnai háború – Alapjogi vonatkozások az Unióban: 1. sz. kiadvány), Luxembourg, Kiadóhivatal.
- FRA (2022): *The Russian war of aggression against Ukraine – The broad fundamental rights impact in the EU - Bulletin 2* (Az Ukrajna elleni orosz agressziós háború – Az alapvető jogokra gyakorolt széles körű hatás az EU-ban: 2. sz. kiadvány), Luxembourg, Kiadóhivatal.

A 2023. évi alapjogi jelentés részeként az FRA júniusban külön kiemelt fejezetet fog kiadni az ukrajnai háború Uniót érintő alapjogi következményeiről.

védelemről szóló irányelv végrehajtása során. E kihívások közül sok strukturális jellegű, és ezek várhatóan az irányelv alkalmazásának 2024. márciusi megszüntetése után is súlyosak maradnak.

A felmérés megállapításai szemléletesen mutatnak rá azokra a kihívásokra, amelyek egy ideiglenes védelmi eszköz alkalmazása során felmerülnek egy olyan helyzetben, amely valószínűleg hosszú távú hatással lesz az emberekre és társadalmainkra. Azt kockáztatjuk, hogy „állandó vészhelyzetbe” kerülünk, és rövid távú megoldásokat alkalmazunk a hosszú távú problémákra.

A megállapítások rámutatnak arra, hogy sürgősen meg kell fontolni, mi történik, ha az irányelv által biztosított átmeneti védelem megszűnik. Ezért vitát kell kezdeményezni a tartós, hosszú távú megoldásokról annak biztosítása érdekében, hogy a háború miatt lakóhelyüket elhagyni kényszerülő emberek társadalmi-gazdasági szempontból megfelelően beilleszkedjenek társadalmainkba.

Az adatok segíthetnek az uniós és nemzeti szintű politikai döntéshozóknak a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek védelmét és támogatását célzó intézkedések kidolgozásában. Az eredmények segíteni fogják őket abban, hogy rangsort állítsanak fel az élet különböző területei között annak érdekében, hogy a nyújtott védelem hosszú távon is hatékony legyen.

Az EU és tagállamai által Ukrajna háború utáni újjáépítésének elősegítésére kidolgozott kezdeményezéseknek olyan intézkedésekkel kell együtt járniuk, amelyek elősegítik a lakóhelyüket elhagyni kényszerült emberek biztonságos, fokozatos és folyamatos visszatérését Ukrajnába. Ezek között helyet kell kapnia a hatékony átmeneti rendszerek és a hazatelepülési támogatási rendszerek létrehozásának. Ezeknek a rendszereknek foglalkozniuk kell az oktatási rendszerbe és a munkaerőpiacra való (re)integrációval, valamint a poszttraumás stressz-zavar fenntartható, hosszú távú kezelésével.

Jegyzetek

- ¹ A Tanács 2001. július 20-i 2001/55/EK irányelve a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumszabályairól, valamint a tagállamoknak e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., .2001.).
- ² Az idevágó nemzeti jogszabályokra vonatkozó hivatkozásokat lásd az FRA weboldalán, amely áttekintést ad **az átmeneti védelemről szóló uniós irányelvet végrehajtó nemzeti jogszabályokról az egyes uniós tagállamokban** (frissítve 2022 augusztusában). Dánia – amelyet nem köti az irányelv – az irányelvhez nagyon hasonló nemzeti jogszabályt fogadott el.
- ³ Lásd az Európai Unió Tanácsának weboldalát a **Bel- és Igazságügyi Tanács 2022. október 13–14-i ülésének eredményeiről**.
- ⁴ FRA (2022): **The war in Ukraine – Fundamental rights implications within the EU: Bulletin 1** (Az ukrajnai háború – Alapjogi vonatkozások az Unióban: 1. sz. kiadvány), Luxembourg, az Európai Unió Kiadóhivatala (Kiadóhivatal); FRA (2022): **The Russian war of aggression against Ukraine – The broad fundamental rights impact in the EU – Bulletin 2** (Az Ukrajna elleni orosz agressziós háború – Az alapvető jogokra gyakorolt széles körű hatás az EU-ban: 2. sz. kiadvány), Luxembourg, Kiadóhivatal.

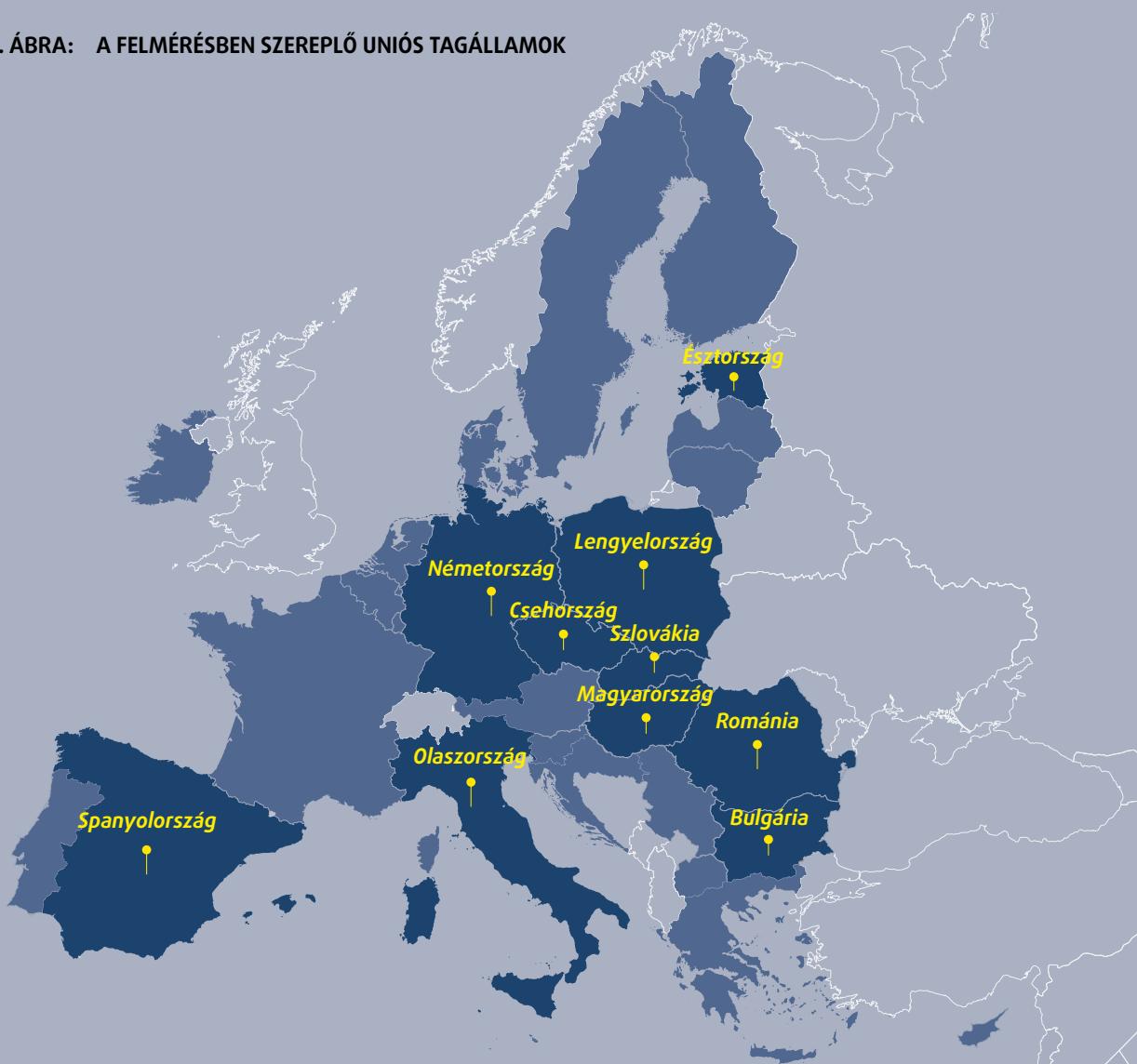
A felmérésről

A felmérés egy nyílt online felmérés volt. URL-linken vagy QR-kódon keresztül **2022. augusztus 22-től 2022. szeptember 29-ig** volt elérhető. Az eredmények az emberek válaszait tükrözik ebben az időszakban.

A felmérést 10 uniós országban végezték el:

- amelyeknek közös szárazföldi határuk van Ukrajnával (Magyarország, Lengyelország, Románia és Szlovákia); vagy
- ahol a legnagyobb volt az Ukrajnát elhagyni kényszerült emberek száma, amikor az FRA kiválasztotta a felmérés országait (Bulgária, Csehország, Németország, Olaszország és Spanyolország); vagy
- a teljes népességhez viszonyítva magas az Ukrajnát elhagyni kényszerült emberek száma (Észtország).

1. ÁBRA: A FELMÉRÉSBEN SZEREPLŐ UNIÓS TAGÁLLAMOK

A válaszadóknak a következő feltételeknek kellett megfelelniük:

- legalább 12 éves;
- a felmérésbe bevont országban tartózkodik (még akkor is, ha csak átutazóban volt abban az időpontban);
- ukrán állampolgár vagy lakos, beleértve az uniós vagy harmadik országbeli állampolgárokat is, akik 2022. február 24. előtt állandó lakóhellyel rendelkeztek Ukrajnában; és
- nem sokkal 2022. február 24-e előtt vagy után érkezett az EU-ba.

Amikor a válaszadók különböző csoportjaira utalunk, vegye figyelembe a „Felmérési minta” című mellékletben a teljes mintán belüli relatív arányukat.

Az Ügynökség kutatási hálózata, a FRANET segítette a felmérés népszerűsítésében annak érdekében, hogy biztosítsák a magas részvételi arányt, és reprezentálják a célcsoport különböző rétegeit. Különböző csatornákon keresztül tájékoztatta a potenciális válaszadókat a felmérésről, és népszerűsítette a részvételt. Ezek közé tartoztak a közösségi média és más online és offline csatornák (pl. bannerek az érintett szervezetek weboldalain, valamint plakátok a nem kormányzati szervezetek helyiségeiben és a templomokban). Az offline csatornákat a célcsoporton belül nehezen elérhető csoportok (pl. idősek) toborzására használták.

A nyílt online felmérések nem állítják azt, hogy a célcsoportra nézve reprezentatívak. Az FRA számos lépést tett annak érdekében, hogy a felmérés a lehető legreprezentatívabb legyen. Például igyekezett eljutni minél több emberhez, aki elhagyni kényszerült Ukrajnát. Ennek során arra törekedett, hogy figyelembe vegye a sokféleségüket (kor, nem, vallás, szexuális irányultság és bőrszín tekintetében), miközben szem előtt tartotta, hogy az Ukrajnából elmenekült emberek többsége nő és gyermek.

A megállapítások súlyozott adatokon alapulnak, amelyek figyelembe veszik az egyes vizsgált országokban a célcsoport becslésének különbségeit, többek között a nemek és az életkor tekintetében. A célcsoport méretére vonatkozó becslések a vizsgált országok statisztikáin alapultak.¹

A jelentés összeválogatta a legfontosabb eredményeket. Ezekből kiderül, hogy az uniós országok a példátlan helyzet és az ukrajnai konfliktus elől menekülő emberek tapasztalatainak fényében mit tettek az átmeneti védelemről szóló irányelv egyes rendelkezéseinek végrehajtása érdekében.

A kérdőívek bátorították a válaszadókat, hogy a végén a tapasztalataikhoz fűzött személyes észrevételekkel vagy megjegyzésekkel egészítsék ki a kérdőívet. A jelentés az eredmények szemléltetése érdekében idéz néhányat ezek közül.

A jelentés konkrét korcsoportokat említ. Ezek a kisgyermek (12–15 év), a gyermekek (12–17 év), a 16 év feletti válaszadók, a felnőttek (18+), valamint gyermekek és felnőttek (12+). Ha a korcsoport nincs megadva, az eredmények a teljes mintára vonatkoznak (minden 12 év feletti).

A felmérés kérdéseinek részabása a gyermekekre

A 12–17 éves gyermekek a felnőtt kérdőív rövidebb, életkoruknak megfelelő változatát kapták meg, számos gyermekspecifikus kérdéssel. A 16–17 éves gyermekek a felnőttek kérdőívének rájuk vonatkozó kérdéseit kapták meg.

A 12–15 éves gyermekek csak akkor vehettek részt a felmérésben, ha a szülő vagy törvényes képviselő beleegyezését adta, és ő továbbította a gyermeknek a gyermekkérdőív linkjét. Ezért a 12–15 éves gyermekek mintája viszonylag kicsi. Lehet, hogy nem ad teljes képet az ukrajnai háború elől menekülő gyermekek által átélt helyzetekről.

Az eredményeket szociodemográfiai jellemzők szerint bontottuk fel. Ezek közé a jellemzők közé tartozik például a lakóhely szerinti ország, a nem, az életkor, a mindennapi tevékenységekben jelentkező korlátozások és az önbevallás szerinti kisebbségi státusz (zsidó, LMBTI, illetve bőrszín, etnikai származás vagy vallás² szerinti kisebbség, amennyiben a minta mérete ezt lehetővé teszi). A jelentés kiemeli az e tekintetben a csoportok közötti említésre méltó különbségeket.

A nemi identitást illetően a válaszadók a „nő”, a „férfi” vagy a „másként” lehetőségek közül választhattak, amikor arról kérdezték őket, hogyan írnák le magukat. A „másként” lehetőséget választó válaszadók mintája nem volt elegendő az elemzéshez.

A válaszadók túlnyomó többsége 18–64 év közötti nő volt (87%). Az ilyen korú férfiak a válaszadók mindössze 8%-át tették ki. A mintában 12–17 éves gyermekek (2%) és 65 év feletti válaszadók (3%) is szerepeltek.

Ez a jelentés nem tartalmaz külön eredményeket a kísérő nélküli gyermekekre vonatkozóan. A felmérést csak kevesen (8 fő) töltötték ki, így nem lehetett következtetéseket levonni.

További részleteket a „Felmérési minta” című fejezetben talál.

Jegyzetek

- ¹ A Franet szerződő felei összegyűjtötték az országos szintű statisztikákat. A minta referenciaértékeit a célsokaságra vonatkozóan összegyűjtött becslések súlyozott átlagaként számították ki. A célsokaságra vonatkozó becslésekhez súlyokat rendeltek azok aktualitása és becslés pontossága alapján.
- ² Ebbe a kategóriába tartoznak azok a válaszadók, akik „muszlimnak”, „ázsiai származásúnak (pl. vietnami, kínai, indiai)”, „romának” vagy feketének vagy afrikai származásúnak” vallották magukat.

1.

MEGÉRKEZÉS AZ EU-BA – HUMANITÁRIUS SEGÍTSÉGNYÚJTÁS ÉS TÁJÉKOZTATÁS

- ★ A belépés az EU-ba a legtöbb válaszadó számára viszonylag egyszerű volt.
- ★ A válaszadók többsége számára teljesen vagy részben elegendő volt az átmeneti védelemről szóló irányelv szerinti jogokkal és szolgáltatásokkal kapcsolatos tájékoztatás.

„4000 kilométert utaztunk, az út borzalmas volt, hegyekben álltak a megromlott felszerelések, hatalmas tömegsírok. Rengeteg ellenőrzőpontot állítottak fel a megszállók. Ellenőriztek minket, és nagyon tiszteletlenül bántak velünk. Hat hónapos terhes voltam, az egész nagyon nehéz és ijesztő volt, de még rémisztőbb volt ott maradni a pincékben a bombázás alatt. Csak azután tudtam megnyugodni, hogy megérkeztünk Európába. Megszültem a lányomat, és azt tervezem, hogy itt maradok, mivel nincs hová visszamennem.”
(Szlovákia, 30 éves nő)

1.1. HÁTTÉR

Négy uniós országnak – Magyarországnak, Lengyelországnak, Romániának és Szlovákiának – van szárazföldi határa Ukrajnával. Az invázió kezdetétől fogva mindannyian biztosították a háború elől menekülők számára a bejutást a területükre.

A biometrikus útlevelel rendelkező ukrán állampolgárok 2017 óta vízummentesen léphetnek be az EU és a nem uniós schengeni országok területére.¹ Egy 180 napos időszakon belül legfeljebb 90 napig maradhattak az Unió területén. Mindenki más – beleértve a harmadik országok állampolgárait és a hontalan személyeket is – a Schengeni határellenőrzési kódex humanitárius kivételi záradékának (6. cikk (5) bekezdés) köszönhetően léphetett be.²

1.2. BELÉPÉS AZ EU-BA

A felmérés során a válaszadókat arról kérdezték, hogy adott esetben milyen problémákkal szembesültek az EU-ba történő belépéskor. Ezek közé tartozott a hosszú várakozási idő a határon, a határőrök által tanúsított rossz bánásmód, a tárgyak elkobzása és egyéb problémák.

Az ukrainai konfliktus elől menekülő 16 év feletti válaszadók több mint fele (57%) nem tapasztalt semmilyen problémát. A válaszadók leggyakoribb problémája a hosszú várakozási idő volt a határokon (40%).

A nők és a férfiak között nem találtak figyelemre méltó különbségeket. A bőrszín, etnikai származás vagy vallás tekintetében magukat kisebbségnek valló válaszadók közül azonban többen mondták azt, hogy a határőrök nem bántak velük jól (11%), mint azok, akik nem vallották magukat kisebbségnek (3%).

Az Ukrajnából menekülő emberek gyakran elszakadtak családjuktól vagy családtagjaiktól.

A 18–60 év közötti férfi ukrán állampolgároknak tilos volt külföldre utazniuk, kivéve, ha teljesítették a mentesség feltételeit. A mentesség vonatkozik például a három vagy több 18 év alatti gyermeket nevelőkre, a 18 év alatti gyermeket vagy gyermekeket egyedül nevelőkre, azokra, akik állandó tartózkodás céljából egy másik államba távoztak stb.

Emiatt a felnőtt női válaszadók mintegy fele (54%), akik házasságban, bejegyzett élettársi kapcsolatban vagy élettársi kapcsolatban élnek, azt mondta, hogy partnere Ukrajnában maradt. Ez az arány körülbelül négyszer alacsonyabb a házasságban, bejegyzett élettársi kapcsolatban vagy élettársi kapcsolatban élő felnőtt férfi válaszadók esetében (14%). Az összes felnőtt válaszadó 5%-ának volt 18 év alatti gyermeke, és 15%-uknak volt 18 év feletti gyermeke, aki Ukrajnában maradt.

„13 órán át álltunk az ukrán határon a hidegben, gyerekekkel!!! Egész éjjel álltunk! Rengeteg ember állt a sorban kisgyerekekkel, akik hangosan sírtak!!! Idős emberek is voltak... Sehová sem tudtunk behúzódni a hideg elöl... Tüzet kellett gyűjtanunk, hogy melegedni tudjunk. Még mindig nem értem, miért így történt!!! Nekem és a gyerekeimnek gyakran eszünkbe jut az a februári borzalom!!! Nagyon hálás vagyok a lengyel testvéreknek, akik tiszta szívvel fogadtak minket rögtön a határon. Mindent megértettek, mindent, amivel szembesülnünk kellett, és mindent megtettek, hogy segítsenek! Meleg ételt és italt, személyes higiéniai termékeket adtak, és még a kutya számára is készítettek ételt. A lengyelországi határátlépéssel kapcsolatos összes eljárást a lehetséges mértékig leegyszerűsítették, és mindent elég gyorsan elvégeztek! Meleg, fűtött buszokba ültettek bennünket, ahol egy kicsit felmelegedhettünk, mielőtt a következő út egy ideiglenes menekülttáborba vezetett volna. Bárhol is jelentünk meg, tisztelettel, jó szívvel és segíteni akarással bántak velünk!”
(Lengyelország, 42 éves nő)

Jogi szemszögből

Schengeni határellenőrzési kódex*

6. cikk (5) bekezdés – Beutazási feltételek harmadik országok állampolgárai számára

„c) valamely tagállam – humanitárius okból, nemzeti érdekből vagy nemzetközi kötelezettségek következtében – engedélyezheti az (1) bekezdésben meghatározott egy vagy több feltételt nem teljesítő, harmadik országbeli állampolgárok belépését saját területére. Ha a harmadik országbeli állampolgár az (1) bekezdés d) pontjában említett figyelmeztető jelzés hatálya alatt áll, a belépését engedélyezni kell.”

7. cikk – A határforgalom-ellenőrzések lefolytatása

„1. A határőrök a feladataik ellátása során kötelesek az emberi méltóságot teljes mértékben tiszteletben tartani, különösen a kiszolgáltatott helyzetű személyeket érintő esetekben.

[...]

2. A határforgalom-ellenőrzések lefolytatása során a határőrök részéről tilos a személyek nem, faji vagy etnikai származás, vallás vagy világnézet, fogyatékoság, kor vagy szexuális irányultság alapján történő megkülönböztetése.”

***Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 rendelete (2016. március 9.) a személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről** (Schengeni határellenőrzési kódex) (HL L 77., 2016.).

„Szeretnék hálás köszönetet mondani mindazoknak, akikkel útközben találkoztunk, és segítettek nekünk.”
(Szlovákia, 27 éves nő)

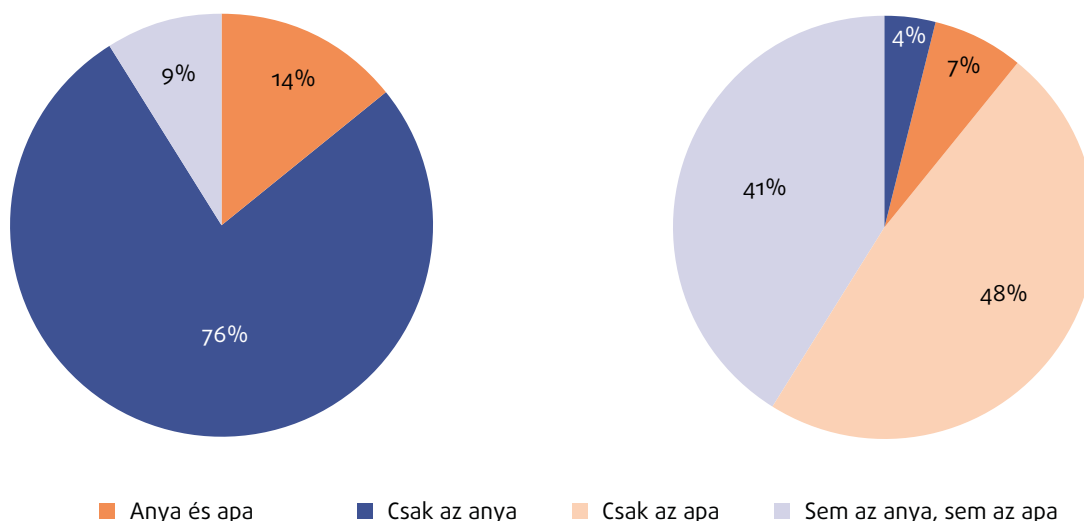
1.3. UKRAJNÁBÓL MENEKÜLŐ GYERMEKEK

A felmérésre válaszoló gyermekek többsége (76%) csak az édesanyjával menekült el Ukrajnából. Csak minden hetedik gyermek (14%) menekült mindkét szülővel. Majdnem minden tizedik gyermek (9%) nem a szüleivel menekült.

A felmérés rákérdezett más családtagokra is, akik a gyermekekkel és/vagy szüleikkel együtt menekülhettek. A felmérésre válaszoló gyermekek majdnem fele (49%) a testvérével együtt menekült el Ukrajnából. Minden hatodik gyermek (16%) nagyszülőkkel volt együtt. Minden nyolcadik gyermek (12%) más rokonokkal volt együtt.

A válaszadó gyermekek több mint fele említette, hogy az apja még mindig Ukrajnában van (55%). Jólalacsonyabb volt azoknak a gyermekeknek aránya (12%), akiknek az édesanyja még mindig Ukrajnában volt.

2. ÁBRA: KIVEL MENEKÜLTEK EL A GYERMEKEK UKRAJNÁBÓL (BALRA) ^{a, b, c} ÉS A GYERMEKEK UKRAJNÁBAN MARADÓ SZÜLEI (JOBBRA) ^{a, d}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

Megjegyzések:

- ^a Az értékek az összes 12–17 éves válaszadó adataiból származnak, EU-10 (n = 324); súlyozott eredmények.
- ^b Az adat nem tartalmazza a „Csak az apa” válaszkategóriát a 0%-os prevalencia miatt.
- ^c A kérdés az volt, hogy „Kivel menekült Ukrajnából?” (FamFlee).
- ^d A kérdés az volt, hogy „Válassza ki az alábbi listából azokat a családtagjait, akik még mindig Ukrajnában tartózkodnak”. (FamLeftUA).

1.4. TÁJÉKOZTATÁS A JOGOKRÓL ÉS ELLÁTÁSOKRÓL

A nemzeti hatóságoknak kötelességük helyes és hozzáférhető tájékoztatást nyújtani az átmeneti védelemről és az azzal járó ellátásokról. Ez a megfelelő ügyintézéshez való jogból ered, amely az uniós jog általános elve.

Jogi szemszögből

Az átmeneti védelemről szóló irányelv

9. cikk

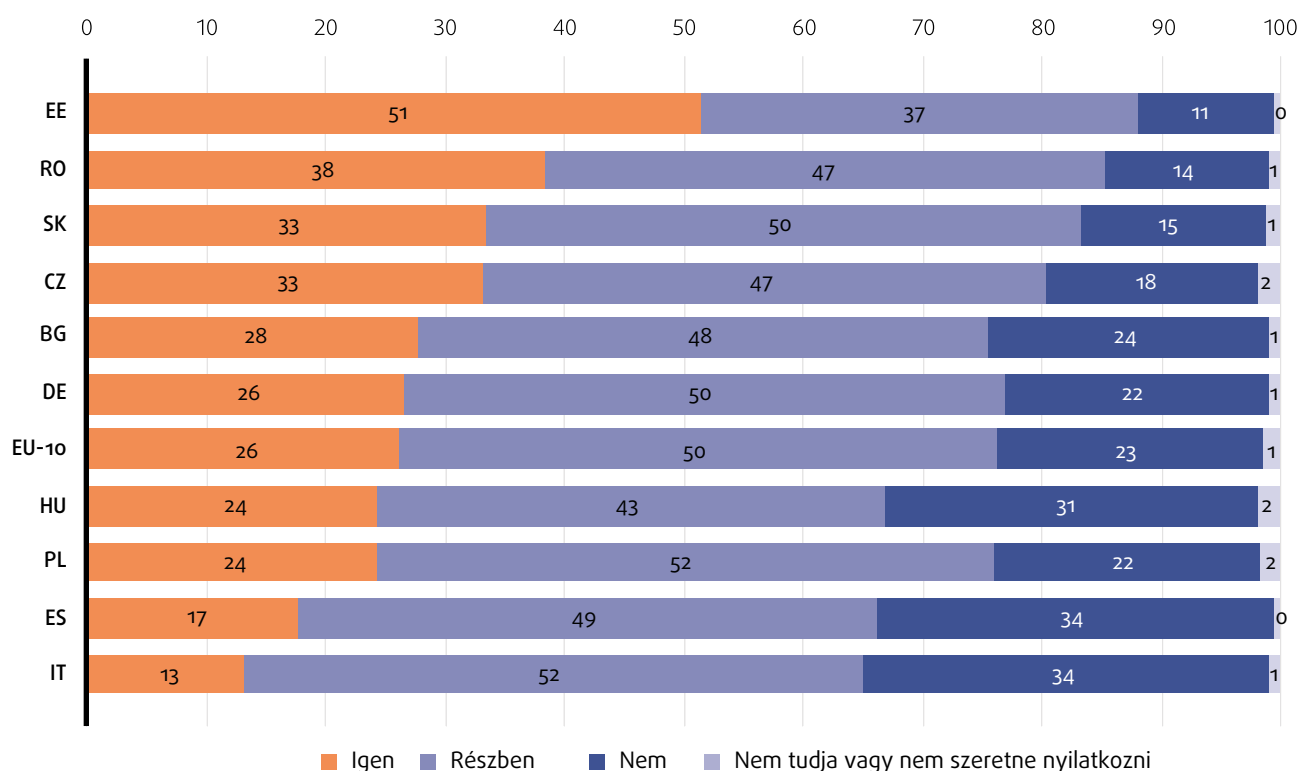
„A tagállamok az átmeneti védelmet élvező személyek részére az általuk valószínűleg érthető nyelven kiállított okmányt adnak át, amelyben egyértelműen tájékoztatják őket az átmeneti védelemre vonatkozó és őket érintő rendelkezésekről.”

Minden felnőtt válaszadót megkérdezték arról, hogy milyen tájékoztatást kapott az őt megillető jogokról és ellátásokról azon a nyelven, amelyet megértett.

Átlagosan körülbelül minden negyedik válaszadó (26%) mondta azt, hogy elegendő információt kapott az általa értett nyelven. A válaszadók fele (50%) szerint a kapott információk részben elegendőek voltak. Ugyanakkor majdnem minden negyedik válaszadó (23%) úgy nyilatkozott, hogy nem kapott elegendő információt (3. ábra). Ez az arány nagyobb volt azon válaszadók körében, akik faji vagy etnikai származásukat tekintve kisebbségnek (33%) vagy zsidónak (31%) vallották magukat.

**„A magány és a zavarodottság a legnagyobb probléma külföldön!!!!
Minden információt a telegram csatornák csevegéseiből tudtam meg! Senki nem mondott semmit, és sehonnan sem kerestek meg, amikor jelentkeztem. Mindent magam kerestem meg. Találkozás ukránokkal, pszichológiai segítség stb., mindez a hozzám hasonló menekültek közösségi hálóján keresztül”.**
(Spanyolország, 43 éves nő)

3. ÁBRA: MEGFELELŐ TÁJÉKOZTATÁS A JOGOKRÓL ÉS AZ ELLÁTÁSOKRÓL A VÁLASZADÓK ÁLTAL ÉRTETT NYELVEN, FELMÉRÉSBN SZEREPLŐ ORSZÁGOK SZERINTI BONTÁSBAN (%)^{a,b}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

Minden válaszadót – gyermekeket és felnőtteket – megkérdeztünk arról, hogy mennyire ismerik jogukat és a fogadó országban számukra elérhető szolgáltatásokat.

A válaszadók legkevésbé a pszichológiai támogató szolgáltatásokról tudtak. Körülbelül egyharmaduk nem tudott ezekről a szolgáltatásokról (33%). Jelentősen kevesebb olyan válaszadó volt, aki nem tudott a felmérésben megkérdezett egyéb szolgáltatásokról és jogokról. Ezek közé tartozott például az egészségügyi ellátás, az elszállásolás, a fogadó országban nyújtott oktatás, a foglalkoztatás és a fogadó ország nyelvének elsajátításához nyújtott támogatás (1. táblázat).

A válaszadók több mint fele úgy vélte, hogy valamennyire vagy nagymértékben ismeri azokat a szolgáltatásokat, amelyek segítséget nyújthatnak a fogadó ország nyelvének elsajátításában (61%), valamint hogy valamennyire vagy nagymértékben tudnak a szállásslátásokról (59%), a fogadó ország oktatási szolgáltatásairól (58%), a foglalkoztatási szolgáltatásokról (56%) vagy az egészségügyi szolgáltatásokról (55%). A gyermekek több mint fele (53%) úgy gondolta, hogy van valamennyi információjuk, illetve sok információjuk van a szabadidős tevékenységekről, sportról stb.

Megjegyzések:

- ^a Az értékek az összes 18 év feletti válaszadó adataiból származnak (n = 14 361); súlyozott eredmények.
- ^b A kérdés az volt, hogy „Elegendő tájékoztatást kapott az ukránjai háború elől menekülő személyként Önt megillető jogokról és ellátásokról az Ön számára érthető nyelven?” (SURPR3).

1. TÁBLÁZAT: AZON VÁLASZADÓK ARÁNYA, AKIK EGYÁLTALÁN NEM ISMERTÉK JOGAIKAT ÉS A RENDELKEZÉSÜKRE ÁLLÓ SZOLGÁLTATÁSOKAT, ORSZÁG ÉS SZOLGÁLTATÁSTÍPUS SZERINT (%)^{a,b,c}

Jog/szolgáltatás	EU-10	BG	CZ	DE	EE	ES	HU	IT	PL	RO	SK
Pszichológiai támogatási szolgáltatások	33	38	31	41	13	43	31	44	26	19	19
Egészségügyi ellátás	12	16	9	10	8	8	20	11	14	11	15
Elszállásolás	12	9	13	8	8	17	21	23	13	2	5
Oktatás a fogadó országban	10	12	8	11	6	16	22	18	9	7	7
Foglalkoztatás	10	11	8	12	3	19	11	17	8	11	6
A fogadó ország nyelvének tanulásához nyújtott támogatás	8	15	9	5	6	10	26	14	7	12	9

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

▲
Megjegyzések:

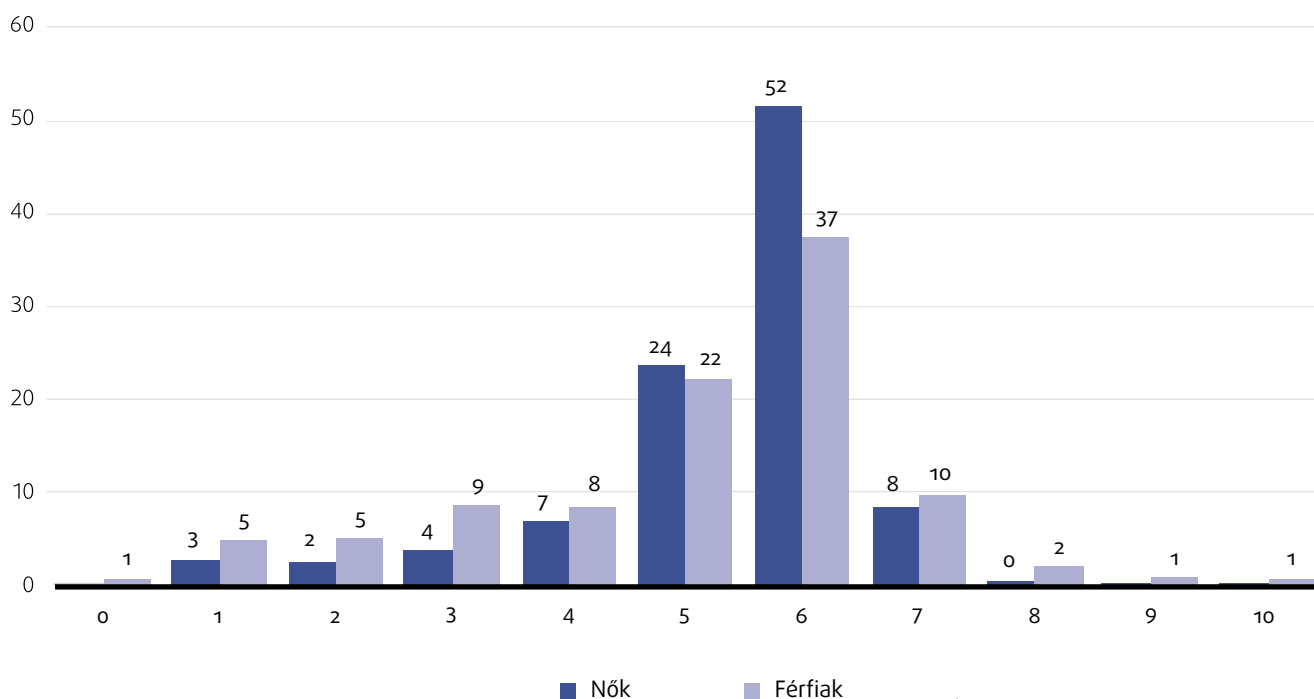
- ^a Az értékek az összes 12 év feletti válaszadó adataiból származnak (a felső sortól lefelé: n = 14 361; n = 14 685; n = 14 685; n = 14 685; n = 14 361; n = 14 685); súlyozott eredmények.
- ^b A kérdés az volt, hogy „Mennyire ismeri a jogait és a jelenlegi országában elérhető szolgáltatásokat?” (InfoRec). A kérdésre a következő válaszkategóriák voltak megadva: „Egyáltalán nem”, „Kicsit”, „Valamennyire”, „Nagyon” és „Nem tudom”. A táblázatban bemutatott arányok csak az „Egyáltalán nem” válaszkategóriára vonatkoznak.
- ^c Csak a 18 év alatti válaszadókat kérdezték meg az „Ukrán nyelvű oktatás az Ön jelenlegi országában” és a „Szabadidős tevékenységek, sport stb.” alkérdésekről. Ez a táblázat nem tartalmazza ezeket a kérdéseket, mivel az országos szintű minta nem elég nagy.

1.5. TARTÓZKODÁS HOSSZA A FOGADÓ ORSZÁGBAN

A felmérés időpontjában a legtöbb 16 év feletti válaszadó 5-6 hónapja tartózkodott a fogadó országban. Ez arra utal, hogy a legtöbben a konfliktus első napjaiban hagyták el Ukrajnát (4. ábra).

4. ÁBRA: A VÁLASZADÓK FOGADÓ ORSZÁGBAN VALÓ TARTÓZKODÁSÁNAK IDŐTARTAMA HÓNAPOKBAN, NEMEK SZERINT (%)^{a,b,c}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

Megjegyzések:

- ^a Az értékek az összes 16 év feletti válaszadó adataiból származnak, EU-10 (n = 14 467); súlyozott eredmények.
- ^b A kérdés az volt, hogy „A háború 2022. februári kezdete óta hány hónapja tartózkodik a jelenlegi országában?” (EntCountry).
- ^c Tekintettel az adatgyűjtési időszakra, a tartózkodás néhány hónapja a háború előtti időszakra esik.

Jegyzetk

- ¹ Európai Bizottság (2017): *European Commission welcomes the Council adoption of visa liberalisation for the citizens of Ukraine* (Az Európai Bizottság üdvözli, hogy a Tanács vízumliberalizációt fogadott el az ukrán állampolgárok számára). Nyilatkozat, STATEMENT/17/1270, 2017. május 11.
- ² FRA (2022): *The Russian war of aggression against Ukraine — The broad fundamental rights impact in the EU - Bulletin 2* (Az Ukrajna elleni orosz agressziós háború – Az alapvető jogokra gyakorolt széles körű hatás az EU-ban: 2. sz. kiadvány). Luxembourg, Kiadóhivatal, 14. o.

2.

LETELEPEDÉS AZ EU-BAN – TARTÓZKODÁS ÉS JOGÁLLÁS

- ★ Majdnem minden válaszadó kért átmeneti védelmet. Körülbelül egyharmaduk menedékjogért folyamodott. Ezek a szám adatok jelentősen eltérnek a tagállamok között.
- ★ Körülbelül minden harmadik válaszadó hosszú távon szeretne visszatérni Ukrajnába. Hasonló arányban szeretnének maradni a fogadó országban. Majdnem minden negyedik válaszadó még nem döntött.

„A családom hálás az Európai Uniónak a menedékjogért. Kedves emberekkel találkoztunk különböző európai országokban, és támogató leveleket kaptunk európai barátainktól. Németországban sokat segítenek nekünk. Az emberek pozitívan álltak hozzánk.”
(Németország, 43 éves nő)

Jogi szemszögből

Az átmeneti védelemről szóló irányelv

17. cikk

„1. Az átmeneti védelemben részesülő személyek számára bármikor lehetővé kell tenni, hogy menedékjog iránti kérelmet nyújtsanak be.”

19. cikk

„1. A tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy a kérelmek elbírálásának ideje alatt az átmeneti védelem nem élvezhető a menedékkérő státusszal egyidejűleg.”

2.1. HÁTTÉR

Az ukrajnai konfliktus emberek millióit kényszerítette lakóhelyük elhagyására, hogy máshol keressenek biztonságot. Az EU 2022. november 29-ig 4 776 606 személyt vettek nyilvántartásba, akik átmeneti védelmet kértek.¹

Az átmeneti védelmet élvező személyek egy évre érvényes tartózkodási engedélyt kapnak. Az átmeneti védelem legfeljebb három évig meghosszabbítható. Az EU 2022 októberében úgy döntött, hogy az ideiglenes védelmet 2024 márciusáig meghosszabbítja.²

Az átmeneti védelemben részesülők széles körű jogokat és ellátásokat kapnak. Ezek közé tartozik a foglalkoztatáshoz, a lakhatáshoz, a szociális ellátáshoz és az orvosi ellátáshoz való hozzáférés. A gyermekek részt vehetnek az oktatásban, a családoknak pedig joguk van a családdegyesítéshez. A kedvezményezett banki szolgáltatásokhoz is hozzáférhetnek, és egy 180 napos időszakon belül 90 napig utazhatnak az EU-n belül.³

A felmérésben megkérdeztük a válaszadókat, hogy **átmeneti védelem céljából** nyilvántartásba vetették-e magukat jelenlegi országukban. Egy másik kérdés arra vonatkozott, hogy a jelenlegi országba való megérkezésük óta kértek-e **menedékjogot**. A válaszadókat az állampolgárságukról is megkérdezték: ukrán vagy orosz állampolgár, valamely uniós ország állampolgára, egyéb állampolgár vagy nincs állampolgársága.

Szinte az összes 16 év feletti, uniós állampolgársággal nem rendelkező válaszadó (91%) azt mondta, hogy átmeneti védelmet kért a fogadó országban (**5. ábra**). Azok a válaszadók, akik faji vagy etnikai származásukat tekintve kisebbségnek vallották magukat, kisebb valószínűséggel kértek átmeneti védelmet, mint azok, akik nem (76% a 92%-kal szemben).

2.2. ÁTMENETI VÉDELEMRE ÉS MENEDÉKJOGRA IRÁNYULÓ KÉRELMEK

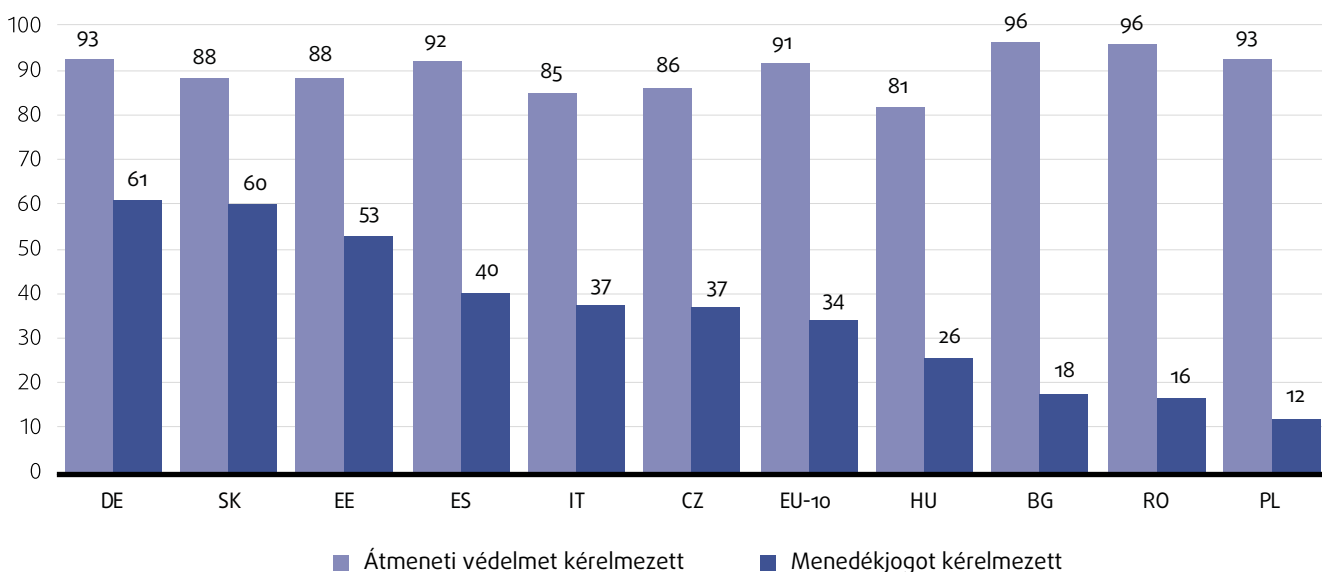
A menedékesek számára lehetővé kell tenni, hogy ha akarnak, menedékjogot kérjenek.

A menekültstátusz az átmeneti védelemhez nagyon hasonló jogokat biztosít. A fő különbség az, hogy nem minden jog válik rögtön elérhetővé a személy számára attól kezdve, hogy menekültstátusz iránti kérelmet nyújt be. A menedékkérők például nem férnek hozzá a foglalkoztatáshoz, amíg kérelmük elbírálása folyamatban van. Az átmeneti védelem és a menedékjog az érvényességi idő, az Unión belüli szabad mozgás lehetősége, az egyéni körülmények értékelése és a megszerzésükhöz szükséges adminisztratív eljárás tekintetében is különbözik.

Ha a menedékjogot nem adják meg, a kérelmezők a védelem időtartamának végéig átmeneti védelmet élvezhetnek (az átmeneti védelemről szóló irányelv 19. cikke).

A válaszadók körülbelül egyharmada (34%) nyújtott be menedékkérelmet (5. ábra). A menedékjogot kérők aránya a vizsgált országok között jelentős eltéréseket mutatott. Ez az arány a lengyelországi 12% a németországi 61% között mozgott. A nem, az életkor vagy a kisebbségi státusz tekintetében nem volt észrevehető különbség.

5. ÁBRA: AZON VÁLASZADÓK ARÁNYA, AKIK ÁTMENETI VÉDELME^{a,b} ÉS MENEDÉKJOGOT^{c,d} KÉRTEK A FOGADÓ ORSZÁGBAN, ORSZÁGONKÉNT (%)

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

▲
Megjegyzések:

^a Az átmeneti védelemre vonatkozó értékek az összes olyan 16 év feletti válaszadó adataiból származnak, akik nem rendelkeznek valamely uniós ország állampolgárságával (n = 14 445); súlyozott eredmények.

^b A kérdés az volt, hogy „Kért-e Ön átmeneti védelmet a jelenlegi országban?” (SURPR1). Lengyelországban azt kérdezték a válaszadóktól, hogy „Nyilvántartásba vették-e Önt a PESEL/átmeneti védelem céljából jelenlegi országában?” A kérdést úgy módosították, hogy az tükrözze Lengyelország sajátos helyzetét az átmeneti védelmet biztosító nyilvántartásba vétel tekintetében. A PESEL a lakossági nyilvántartásra szolgáló egyetemes elektronikus rendszer (Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności).

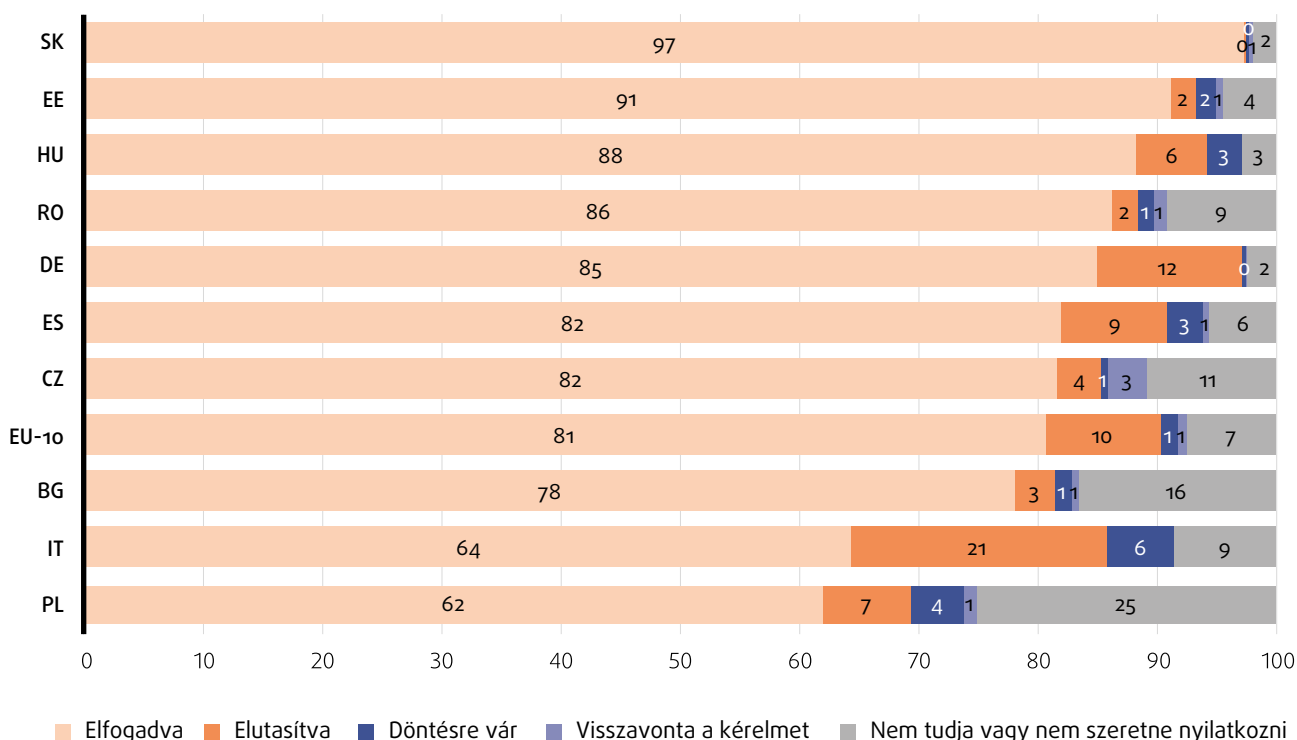
^c A menedékjogra vonatkozó értékek az összes 18 év feletti válaszadó adataiból származnak (n = 14 361); súlyozott eredmények.

^d A kérdés az volt, hogy „Mióta megérkezett a jelenlegi országba, kért-e menedékjogot?” (AsyApl).

A válaszadókat a kérelmük eredményéről is megkérdezték. A felnőtt válaszadók közül ötből négy (81%) menedékkérelmét elfogadták (6. ábra). 10-ből egy válaszadó (10%) még mindig várta a döntést.

Az összes vizsgált országban a válaszadók mindössze 1%-a mondta azt, hogy menedékkérelmét elutasították. Olaszországban (6%) és Lengyelországban (4%) volt a legmagasabb az elutasítás aránya. Szintén Olaszországban volt a legmagasabb a még döntésre várók aránya (21%), őt követte Németország (12%).

6. ÁBRA: A VÁLASZADÓK MENEDÉKJOG IRÁNTI KÉRELMEINEK KIMENETELE (%)^{a,b}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

Megjegyzések:

^a Az értékek az összes olyan 18 év feletti válaszadó adataiból származnak, akik menedékkérelmet kértek (n = 4666); súlyozott eredmények.

^b A kérdés az volt, hogy „Mi történt a menedékkérelmi kérelmével?” (AsyOut).

„Bármilyen jó is a helyzet abban az országban, ahol vagyok, a szívem és a lelkem annyira haza akar menni, hogy a háború és a bombázások ellenére kész vagyok visszatérni. Nem gondoltam, hogy érzelmileg ilyen nehéz lesz, bár a helyiek sokat segítenek nekünk, és ez örömmel tölti el a lelkemet, de a gondolataim csak az otthonom és a férjem körül forognak.”
(Észtország, 34 éves nő)

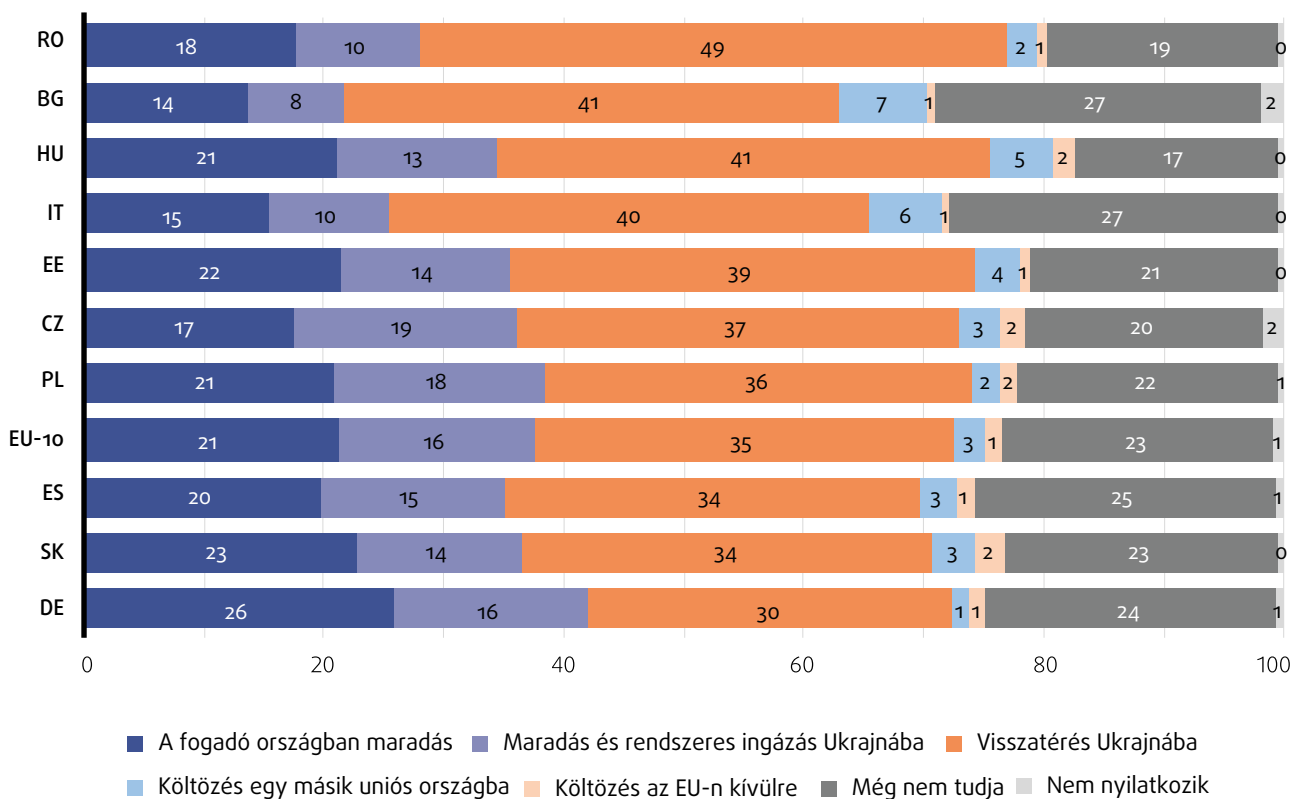
2.3. A VÁLASZADÓK JÖVŐBELI TERVEI

A felmérésben megkérdeztük a 16 év feletti válaszadókat a jövőbeli terveikről is (7. ábra). Azok aránya, akik vissza szeretnének térni Ukrajnába (35%), hasonló volt azokéhoz, akik a fogadó országban szeretnének maradni (38%). Majdnem minden negyedik válaszadó (23%) még nem tudta, hogy mit fog tenni. Körülbelül 4%-uk tervezte, hogy máshová költözik.

Sokkal több férfi (45%), mint nő (35%) tervezi azt, hogy a fogadó országban marad.

Az etnikai kisebbségi háttérrel rendelkező válaszadók több mint fele (52%) tervezi azt, hogy a fogadó országban marad. Az etnikai kisebbségi háttérrel nem rendelkező válaszadók 37%-a tervezi, hogy az országban marad. Azok körében, akik magukat LMBT-nek vallják, 44% tervezi, hogy a fogadó országban marad, szemben azok 37%-ával, akik nem vallják magukat LMBT-nek.

7. ÁBRA: A FELMÉRÉSBEN RÉSZT VEVŐK HOSSZÚ TÁVÚ TERVEI ORSZÁGONKÉNT (%)^{a,b}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

Megjegyzések:

- ^a Az értékek az összes 16 év feletti válaszadó adataiból származnak (n = 14 504); súlyozott eredmények.
- ^b A kérdés az volt, hogy „Hosszú távon a jelenlegi országában szándékozik maradni?” (FutPI).

Jegyzetek

- ¹ Lásd az ENSZ menekültügyi főbiztosának [operatív adatportálján](#) az ukrajnai menekülthelyzettel foglalkozó oldalt.
- ² Lásd az Európai Unió Tanácsának weboldalát [a Bel- és Igazságügyi Tanács 2022. október 13–14-i ülésének eredményeiről](#).
- ³ FRA (2022): *The war in Ukraine – Fundamental rights implications within the EU: Bulletin 1* (Az ukrajnai háború – Alapjogi vonatkozások az Unióban: 1. sz. kiadvány), Luxembourg, Kiadóhivatal.

3.

LAKHATÁS

- ★ 10 -ből közel hat válaszadó a felmérés időpontjában magánlakásban vagy -házban lakott. E válaszadók több mint fele részben vagy egészben fizetett a szállásért.
- ★ A szállással kapcsolatos leggyakoribb problémák a magánélet hiánya, valamint az, hogy a konyhát vagy a fürdőszobát idegenekkel kell megosztani.
- ★ A legtöbb felnőtt válaszadó eltartott gyermekkel él. Gyakran olyan szálláson vannak, ahol a gyermekeknek nem áll rendelkezésükre csendes vagy külön szoba, ahol tanulhatnak.
- ★ A 18 év alatti válaszadók kevesebb mint egyötöde él mindkét szülőjével a fogadó országban.

Jogi szemszögből

Az átmeneti védelemről szóló irányelv

13. cikk

„1. A tagállamok biztosítják, hogy az átmeneti védelmet élvező személyek megfelelő szálláshelyhez jussanak, illetve adott esetben megkapják a szálláshoz jutáshoz szükséges eszközöket.”

„Az első 5 hónapot a fogadó család lakásában töltöttem. Heten voltunk egy hámoszobás lakásban. Ez irreálisan nehéz volt. Egy kisgyermekem van. 2 éves. A háztartási ügyeket teljesen egyedül kellett intéznie gyermekemmel: sorban állás a migrációs szolgálatnál, a dokumentumok kitöltése, orvosok, bevásárlás, lakáskeresés vagy bútortvásárlás és -szállítás. Nem tudok nyelvtanfolyamokra járni, mert nincs senki, aki a gyermekemmel maradna.”
(Németország, 35 éves nő)

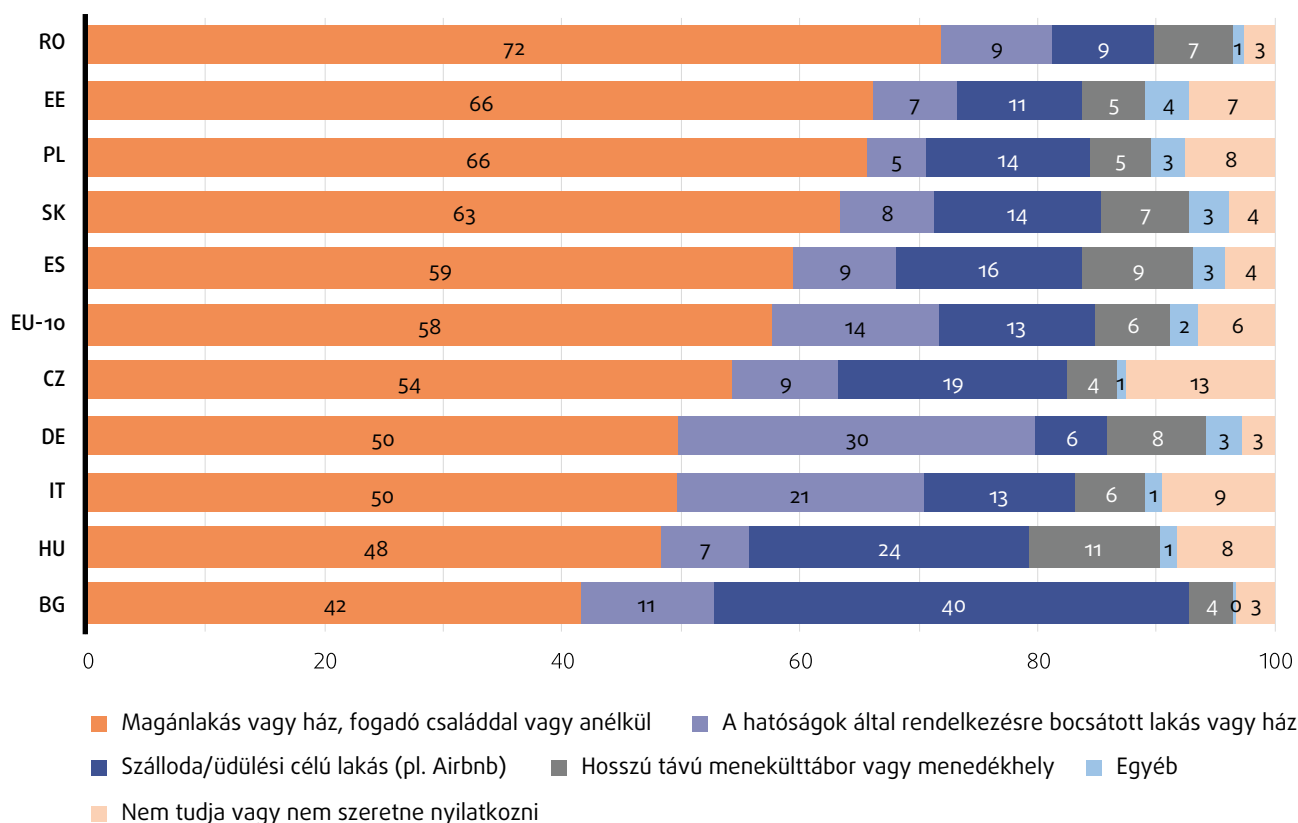
3.1. A SZÁLLÁS TÍPUSA

Az Európai Unió Alapjogi Chartája (a Charta) (a 34. cikk (3) bekezdése) védi a szociális lakhatáshoz és a lakhatási támogatáshoz való jogot. E rendelkezés célja, hogy tisztességes megélhetést biztosítson mindazok számára, akik nem rendelkeznek elegendő forrással.

Az Európai Bizottság 2022. márciusi [közleménye](#) kiemeli, hogy a tagállamoknak több állandó megoldást kell beépíteniük szélesebb körű lakhatási politikájukba. Megjegyzi, hogy a közösségi alapú lakhatás és szolgáltatások támogatására elérhetők az európai strukturális és beruházási alapok¹.

A felmérés során a 16 év feletti válaszadókat arról kérdezték, hogy jelenleg milyen típusú szálláson laknak. A válaszadók átlagosan több mint a fele (58%) magánlakásban vagy -házban lakott (**8. ábra**). Bulgáriában (40%), Magyarországon (24%) és Csehországban (18%) a válaszadók közül sokan szálltak meg szállodákban vagy nyaralókban. Németországban és Olaszországban a válaszadók hasonló arányban éltek a hatóságok által biztosított szálláson (30%, illetve 21%). A gyermekes válaszadók valamivel nagyobb valószínűséggel éltek magánlakásban vagy -házban, mint a gyermektelenek (60% szemben az 54%-kal).

8. ÁBRA: A JELENLEGI SZÁLLÁS TÍPUSA, ORSZÁG SZERINT (%)^{a,b}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

A válaszadókat arról kérdezték, hogy – részben vagy teljes egészében – fizettek-e bérleti díjat és/vagy közüzemi költségeket. A hosszú távú menekülttáborokban, menedékhelyeken vagy más, nem meghatározott szálláshelyeken tartózkodóknak nem tették fel ezt a kérdést.

Átlagosan a válaszadók egyharmada (35%) nem fizetett bérleti díjat (9. ábra). A 65 évnél idősebb válaszadók esetében ez az arány 49%-ra emelkedett. 10-ből négy válaszadó (38%) azt mondta, hogy a teljes költséget (bérleti díj és/vagy közüzemi költségek) fizeti.

Az egyes országok között jelentős eltérések voltak. A legtöbb válaszadó Észtországban (65%) és Lengyelországban (54%) fizetett teljes árat a szállásért. Ugyanakkor válaszadók többsége Romániában (65%), Olaszországban (58%) és Szlovákiában (53%) nem fizetett a lakhatásért.

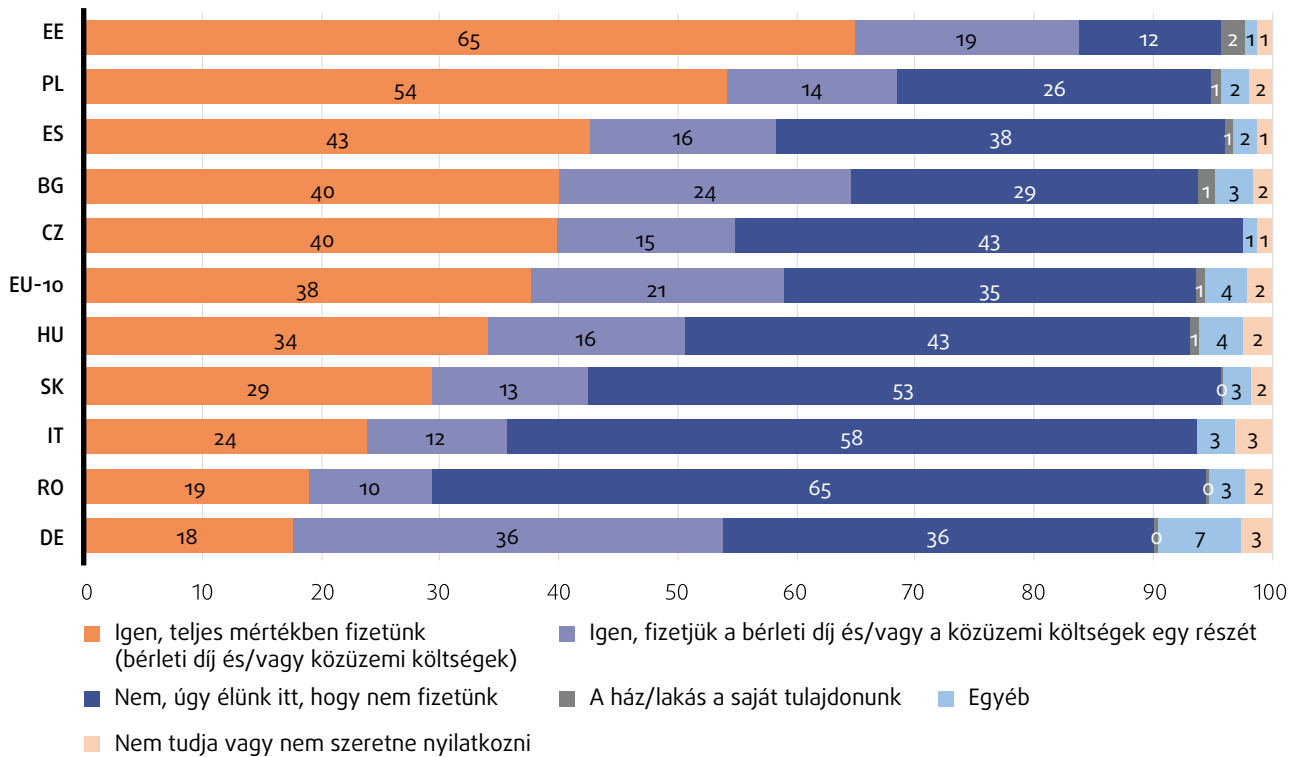
Majdnem minden ötödik (18%) felnőtt válaszadó, akit a fizetésről kérdeztek, megemlítette, hogy a lakhatásért cserébe házimunkát, gyermek- vagy idősgondozást végez. Ötből négyen (79%) nem végeztek házimunkát vagy gondozást a lakhatásért cserébe, míg 3% nem tudta vagy inkább nem válaszolt.

Megjegyzések:

- ^a Az értékek az összes 16 év feletti válaszadó adataiból származnak (n = 14 504); súlyozott eredmények.
- ^b A kérdés az volt, hogy „Jelenleg milyen típusú szálláshelyen lakik?” (AccTyp). Kategóriák: „Egyéb” = „Átmeneti menedékhely/sportcsarnok/befogadó állomás” + „Nem hivatalos menedékhely (pl. sátor a vasútállomáson stb.)” + „Speciális otthon kísérő nélküli gyermekek számára”.

„Valamit tenni kell a bérbeadókkal, hogy lojálisabbak legyenek az ukránokkal szemben, hogy legyen egy olyan lakásbérleti szerződésünk, amelyben nincs minimális bérleti idő és kaució, mert ha valaki nem talál lakást kaució nélkül, akkor nagyon nehéz a bérleti díj előteremtése, mert van egy féléves vagy egyéves minimális bérleti idő plusz a kaució. Az ukrán emberek azonban nem tudnak tervezni egy háborús állapotban, nem tudják, mikor térnek haza.”
(Románia, 32 éves nő)

9. ÁBRA: VÁLASZADÓK, AKIK FIZETNEK AZÉRT A SZÁLLÁSÉRT, AHOL JELENLEG TARTÓZKODNAK, ORSZÁGOK SZERINT (%)^{a,b}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

▲
Megjegyzések:

^a Az értékek az összes olyan 16 év feletti válaszadó adataiból származnak, akik jelenleg „magánlakásban vagy -házban”, „hatóságok által rendelkezésre bocsátott lakásban vagy házban” vagy „szállodában vagy nyaralóban” tartózkodnak (n = 12432); súlyozott eredmények.

^b A kérdés az volt, hogy „Fizet a lakhatásért?” (HLS02).

3.2. A MAGÁNÉLET HIÁNYA

Minden vizsgált országban a legtöbb válaszadó a magánélet hiányát (36%) és az idegenekkel közösen használt konyhát (28%) vagy fürdőszobát (24%) jelöli meg a szállással kapcsolatos problémák között (2. táblázat). Mindössze 5% mondta azt, hogy nem érzi magát biztonságban a lakásában, 3% pedig nem érzi magát biztonságban a környéken.

2. TÁBLÁZAT: A VÁLASZADÓK PROBLÉMÁI A JELENLEGI SZÁLLÁSSAL KAPCSOLATBAN, ORSZÁGONKÉNT (%)^{a,b}

Probléma	EU-10	BG	CZ	DE	EE	ES	HU	IT	PL	RO	SK
A magánélet hiánya	36	36	38	34	33	39	24	39	38	26	31
Meg kell osztani a konyhát idegenekkel	28	17	33	26	18	27	24	32	29	12	27
Meg kell osztani a fürdőszobát/WC-t idegenekkel	24	12	27	22	17	23	22	22	26	9	19
Nincs csendes/külön szoba a gyermekek számára a tanuláshoz	23	27	25	20	11	23	15	18	25	20	19
Túl sok zaj	22	24	23	20	13	29	15	28	23	18	17
Nem jönök ki azokkal az emberekkel, akikkel közös szálláson vagyunk	11	4	10	16	9	14	3	12	9	6	11
Túl hideg, beázó tető, penész vagy nyirkosság	7	12	7	7	5	7	7	13	7	4	3
Nem érzem magam biztonságban a szálláson	5	4	5	6	3	5	3	8	4	3	4
Nem érzem magam biztonságban a környéken	3	4	4	4	4	5	3	2	3	3	3

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

▲
Megjegyzések:

^a Az értékek az összes 16 év feletti válaszadó adataiból származnak (n = 14 685); súlyozott eredmények.

^b A kérdés az volt, hogy „A jelenlegi lakóhelyén szembesül-e az alábbi problémákkal?” (AccProb). A válaszadók több választ is megjelölhettek, így az összesítés meghaladhatja a 100%-ot.

A 65 évnél idősebb válaszadók közel harmada problémaként említette a magánélet hiányát (29%) és azt, hogy idegenekkel kell megosztani a konyhát (28%) vagy a fürdőszobát/WC-t (26%). A faji vagy etnikai hovatartozásukat tekintve magukat kisebbséghez tartozónak valló válaszadók 26%-a számára jelentett problémát, hogy nem jöttek ki a velük együtt lakó emberekkel. Ez az LMBT válaszadók 20%-a számára jelentett problémát. Az LMBT válaszadók a magánélet hiányát (47%) és a túl nagy zajt (33%) is gyakrabban tekintették problémának, mint a nem LMBT válaszadók.

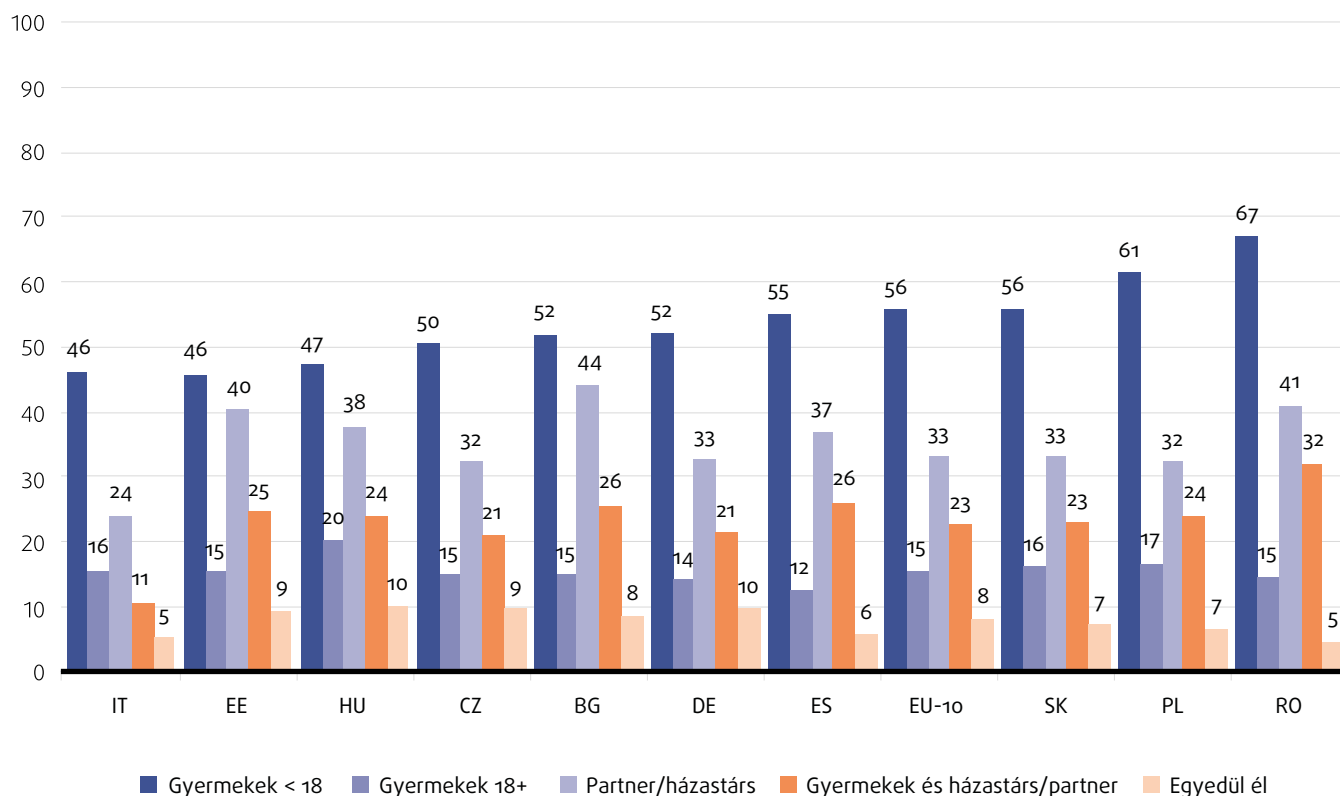
A válaszadókat arról is megkérdezték, hogy kivel osztoznak a szálláson. Több választ is választhattak, kivéve, ha egyedül éltek.

A felnőtt válaszadók kétharmada (66%) saját vagy partnere gyermekeivel (kortól függetlenül) élt együtt, 56%-uk pedig 18 évnél fiatalabb gyermekekkel (10. ábra). A felnőtt válaszadók egyharmada (33%) a partnerével/házastársával élt együtt. A felnőtt válaszadók kevesebb mint egynegyede (23 %) a gyermekeivel és partnerével/házastársával élt együtt. A válaszadóknak csak egy kis hányada élt egyedül (8%).

„Németországban nagy gondok vannak a lakhatással. Idegenekkel kell élni, akiknek rossz szokásaik vannak. Lehetetlen lakást találni. A menekültközpontokban mindenütt sok féltelen ember van, akik isznak, dohányoznak és hangos zenét hallgatnak. Nincs ellenőrzés, nincsenek videókamerák és nincsenek szolgálatban lévő rendőrök.”

(Németország, 23 éves férfi)

10. ÁBRA: A VÁLASZADÓKKAL A JELENLEGI SZÁLLÁSUKON EGYÜTT TARTÓZKODÓ 18 ÉV FELETTI SZEMÉLYEK, ORSZÁGONKÉNTI BONTÁSBAN (%)^{a,b}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

▲
Megjegyzések:

^a Az értékek az összes 18 év feletti válaszadó adataiból származnak (n = 14 361); súlyozott eredmények.

^b A kérdés az volt, hogy „Ki él Önrel egy szálláson abban az országban, ahol most tartózkodik?” (FamCC). A válaszadók több választ is megjelölhettek, így az összesítés meghaladhatja a 100%-ot. „Gyermekek < 18 év” = „18 évnél fiatalabb gyermekek az Ön felügyelete alatt”; „Gyermekek 18+” = „18 éves vagy idősebb gyermekek (az Ön vagy partnere gyermeke)”.

3.3. A GYERMEKEK ÉS A LAKHATÁS

A 12–17 éves gyermekek túlnyomó többsége azt mondta, hogy az anyjával él (88%); 52% a testvéreivel, 21% az apjával, 19% az anyjával és az apjával, 15% a nagyszüleivel, 12% pedig más rokonokkal. Ezenkívül 6% olyan személyekkel élt, akik felajánlották nekik a lakhatást, 4% törvényes gyámokkal vagy gondviselőkkel, 3% pedig más személyekkel. Egyetlen gyermek sem mondta azt, hogy egyedül él.

A gyermekek a szállásukkal kapcsolatos problémák között leggyakrabban a magánélet hiányát említették meg, és azt, hogy nincs egy csendes vagy különálló szoba, ahol tanulhatnak. A 16–17 évesek 48%-a, a 12–15 évesek 42%-a számára a magánélet hiánya jelentett problémát. A 16–17 évesek 45%-a és a 12–15 évesek 40%-a számára volt probléma, hogy nem volt tanulószobájuk.

A felmérés során minden válaszadót megkérdeztek arról, hogy mennyire elégedettek jelenlegi szállásukkal. A válaszadók 0-tól 10-ig terjedő skálán válaszoltak, ahol a 0 a „nagyon elégedetlen”, a 10 pedig a „nagyon elégedett” értéket jelenti. Tízből négy válaszadó (43%) 8-as vagy annál magasabb pontszámot adott, ami azt jelenti, hogy elégedett. Ezzel szemben 6% 2-es vagy annál alacsonyabb pontszámot adott, ami azt jelenti, hogy elégedetlen..

Jegyzetek

- ¹ Európai Bizottság (2022): *Az ukrajnai háború elől menekülők fogadása: Európa felkészül a szükségletek kielégítésére*, COM(2022) 131 final, Brüsszel, 2022. március 23.

4.

OKTATÁS

- ★ Azon válaszadók közül, akik nem sokkal Ukrajna elhagyása előtt még tanultak, kevesebb mint a felük folytatta tanulmányait a fogadó országban.
- ★ A gyermekek csaknem kétharmada vett részt az ukrajnai iskolák vagy egyetemek által nyújtott online oktatásban, vagy Ukrajnából érkező anyagok felhasználásával és egyéb támogatással saját maga tanult.
- ★ A nyelvi problémák a fő okai annak, hogy nem vesznek részt a fogadó ország által nyújtott oktatásban.
- ★ 10-ből közel négy válaszadó, akiknek a tanulmányaik folytatásához meg kell tanulniuk a fogadó ország nyelvét, érkezésük óta nem vettek részt nyelvtanfolyamon.

„Nagy problémák vannak az oktatással: lehetetlen óvodai helyet találni (ez egy ördögi kör: ha egy anya egyedül érkezik a gyerekekkel, nem mehet dolgozni, hanem otthon kell maradnia a gyerekekkel), és az iskolákban is nehéz szabad helyet találni.”

(Szlovákia, 36 éves nő)

Jogi szemszögből

Az átmeneti védelemről szóló irányelv

14. cikk

„1. A tagállamok az átmeneti védelmet élvező 18 év alatti személyek részére a befogadó tagállam állampolgáraival azonos feltételek mellett hozzáférést biztosítanak az oktatási rendszerhez. A tagállamok kiköthetik, hogy ezt a hozzáférést az állami oktatási rendszerre kell korlátozni.

2. A tagállamok az átmeneti védelmet élvező felnőtt korú személyek részére engedélyezhetik az általános oktatási rendszerben történő részvételt.”

4.1. AZ OKTATÁSBAN VALÓ RÉSZVÉTEL

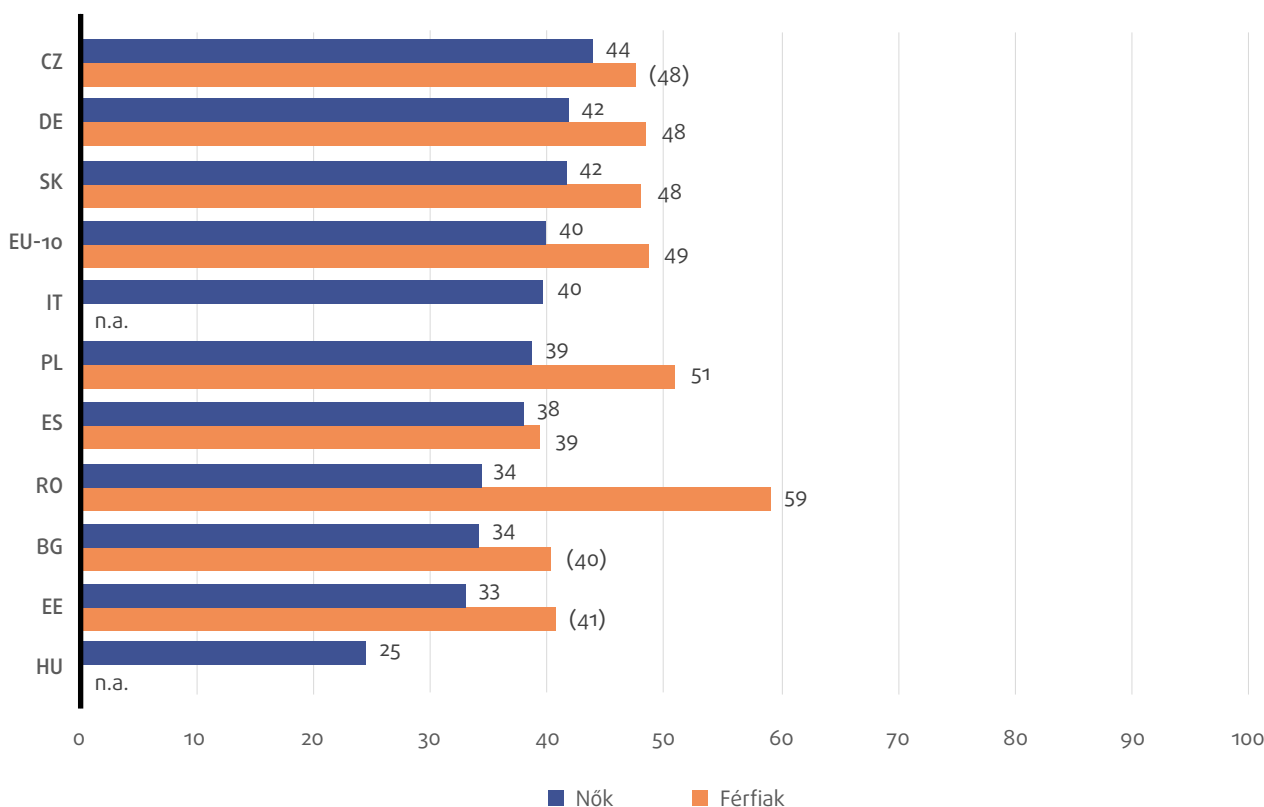
A Charta 14. cikke garantálja az oktatáshoz való jogot. 2022 márciusában az Európai Bizottság hangsúlyozta, hogy kezelni kell a nyelvi akadályokat és a pszichológiai traumákat; tájékoztatni kell a szülőket az oktatási támogatásról; biztosítani kell a tanórán kívüli tevékenységekhez, pszichológiai gondozáshoz és nyelvórákhoz való hozzáférést; és ukránul beszélő tanárokat kell alkalmazni, hogy támogassák a gyermekek beilleszkedését az oktatási rendszerbe.¹ A Bizottság azt is hangsúlyozta, hogy a lehető leghamarabb biztosítani kell a gyermekek oktatáshoz való hozzáférését.²

2022 áprilisában az Európai Bizottság lépéseket javasolt a külföldön szerzett képesítések elismerésének megkönnyítésére.³ 2022 júniusában összegyűjtötte az Ukrajnát elhagyni kényszerült gyermekek oktatási integrációjával kapcsolatos tapasztalatokat és ismereteket.⁴

A válaszadókat megkérdezték, hogy közvetlenül az Ukrajnából való távozásuk előtt tanultak-e, és hogy most is tanulnak-e. Ez történhet online (egy ukrajnai intézménynél) vagy személyesen a fogadó országban.

Átlagosan a válaszadók közel egynegyede (23%) – gyermekek és felnőttek egyaránt – jelenleg oktatásban vesz részt (online egy ukrajnai iskolában vagy személyesen egy fogadó tagállam iskolájában). Azok közül, akik nem sokkal az Ukrajnából való távozásuk előtt tanultak, összesen 43% folytatta a tanulmányait (11. ábra). A nők és a férfiak részvételi aránya (átlagosan 40%, illetve 49%) minden vizsgált országban eltérő volt. A legtöbb 12–15 éves (93%) és 16–17 éves (73%) gyermek, aki röviddel Ukrajna elhagyása előtt tanult, a felmérés időpontjában iskolába járt.

11. ÁBRA: A FOGADÓ ORSZÁGOKBAN OKTATÁSBAN RÉSZT VEVŐ VÁLASZADÓK, ORSZÁGOK ÉS NEMEK SZERINT (%)^{a,b,c}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

Megkérdeztük azokat a válaszadókat, akik röviddel Ukrajna elhagyása előtt oktatásban vettek részt, de a fogadó országban nem vesznek részt oktatásban, hogy ez miért van így (3. táblázat).

Elmondásuk szerint a legnagyobb arányban azért, mert befejezték tanulmányaikat (74%). A következő leggyakoribb ok az volt, hogy nem ismerik a fogadó ország nyelvét (19%), kivéve Olaszországot. A válaszadók egy kisebb hányada mondta azt, hogy gyermekeiről vagy idősebb rokonairól kell gondoskodnia (12%). Átlagosan 9% nem engedhette meg magának, hogy folytassa a tanulást. Ez különösen Olaszországban jelentett problémát (12%).

Megjegyzések:

- ^a Az értékek az összes olyan 12 év feletti válaszadó adataiból származnak, akik Ukrajna elhagyása előtt oktatásban vettek részt (n = 5248); súlyozott eredmények.
- ^b A kérdés az volt, hogy „Részt vesz-e most oktatásban? Ez történhet online vagy személyesen az Ön jelenlegi országában. Ha jelenleg nyári szünet van, de általában részt vesz oktatásban, válaszoljon igennel. Oktatás alatt iskolába, egyetemre vagy más oktatási intézménybe járást, illetve munkahelyi képzésben (tanulószerződéses gyakorlati képzés vagy szakképzés) való részvételt értünk.” (EduCC).
- ^c Az ábra nem tartalmazza a csoportösszesítésben 20-nál kevesebb megfigyelésből számított értékeket (nem alkalmazható – n.a. – jelölés jelzi). A csoportösszesítésben 20–50 megfigyelésből számított értékek zárójelben szerepelnek.

3. TÁBLÁZAT: A VÁLASZADÓK INDOKAI, HOGY MIÉRT NEM VESZNEK RÉSZT AZ OKTATÁSBAN, ORSZÁGONKÉNT (%)^{a,b}

Indok	EU-10	BG	CZ	DE	EE	ES	HU	IT	PL	RO	SK
Befejeztem a tanulmányomat	74	79	73	74	73	68	84	69	75	79	84
Nem beszélem a nyelvet	19	15	19	27	13	23	20	10	16	13	12
Gondoskodnom kell a gyermekeimről/ idősebb rokonaimról	12	14	8	9	6	10	10	9	15	12	12
Nem engedhetem meg magamnak	9	5	12	7	4	9	15	12	9	6	6
Nincs elég időm	8	8	10	5	4	6	12	6	11	5	10
Nincs laptopom vagy táblagépem az online oktatáshoz	8	7	4	8	4	4	7	2	10	5	5
Még nincs állandó lakóhelyem	7	8	10	8	3	9	9	2	7	1	1
Egyéb	6	4	10	5	9	7	3	12	4	6	5
Az ukrán bizonyítványaimat nem fogadták el	3	4	2	3	2	3	3	9	2	1	3
A tanfolyam(ok)/tevékenységek még nem kezdődtek meg	3	0	6	4	7	2	0	0	1	3	4
Nem volt lehetőség tanulószereződéses gyakorlati képzésre, szakmai gyakorlatra vagy más munkahelyi képzésre	2	1	4	3	2	1	3	1	2	1	2
Nem fogadtak be iskolai/oktatási intézménybe	1	0	0	3	0	1	0	0	1	0	5

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

▲
Megjegyzések:

^a Az értékek az összes olyan 12 év feletti válaszadó adataiból származnak, akik Ukrajna elhagyása előtt oktatásban vettek részt, a fogadó országban viszont nem vesznek részt oktatásban (n = 3604); súlyozott eredmények.

^b A kérdés az volt, hogy „Említette, hogy Ukrajnában oktatásban vett részt, de már nem. Miért? Jelöljön be minden olyan lehetőséget, amely az adott ügyre érvényes!” (ReasNoEdu).

4.2. A GYERMEKEK OKTATÁSA

A kisgyermek (12–15 évesek) iskolába járási aránya 92%. Összességében az Ukrajnában oktatásban részt vevő 16–17 éves gyermekek 73%-a a fogadó országban is részt vett oktatásban (vagy online egy ukrain iskolában, vagy személyesen a fogadó uniós tagállamban lévő iskolában).

Arra a kérdésre, hogy miért nem járnak iskolába, a 12–15 évesek 40%-a azt említette, hogy nincs laptopja vagy táblagépe az online oktatás követéséhez (a 16–17 évesek 13%-a). A 12–15 évesek több mint egynegyede (27%) arra hivatkozott, hogy még nincs egy állandó hely, ahol lakhatna (a 16–17 évesek 11%-a). Mintegy 19%-uk nem nyert felvételt iskolába (a 16–17 évesek 6%-a), 19%-uk pedig nem engedhette meg magának, hogy iskolába járjon (a 16–17 évesek 11%-a).

Az iskolába járó gyermekeket arról is megkérdezték, hogyan tanulnak (a fogadó ország iskolájában, online egy ukrain iskolában vagy saját maguk, illetve munkahelyi képzésben). Összességében 71%-uk járt iskolába vagy egyetemre a fogadó országban (76% a kisgyermek (12–15 éves) és 64% a 16–17 éves gyermekek esetében). A gyermekek csaknem kétharmada (59%) vett részt az ukrain iskolák által nyújtott online oktatásban, vagy Ukrajnából érkező anyagok felhasználásával és egyéb támogatással saját maga tanult. Kevesebb kisgyermek (12–15 éves) tanult online, mint 16–17 éves (55%, szemben a 64%-kal).

Azokat a gyermekeket, akik a fogadó országban jártak iskolába, megkérdezték, hogy az iskolában tanítottak-e valamilyen tantárgyat vagy biztosítottak-e tananyagot azon a fő nyelven, amelyet otthon beszéltek.

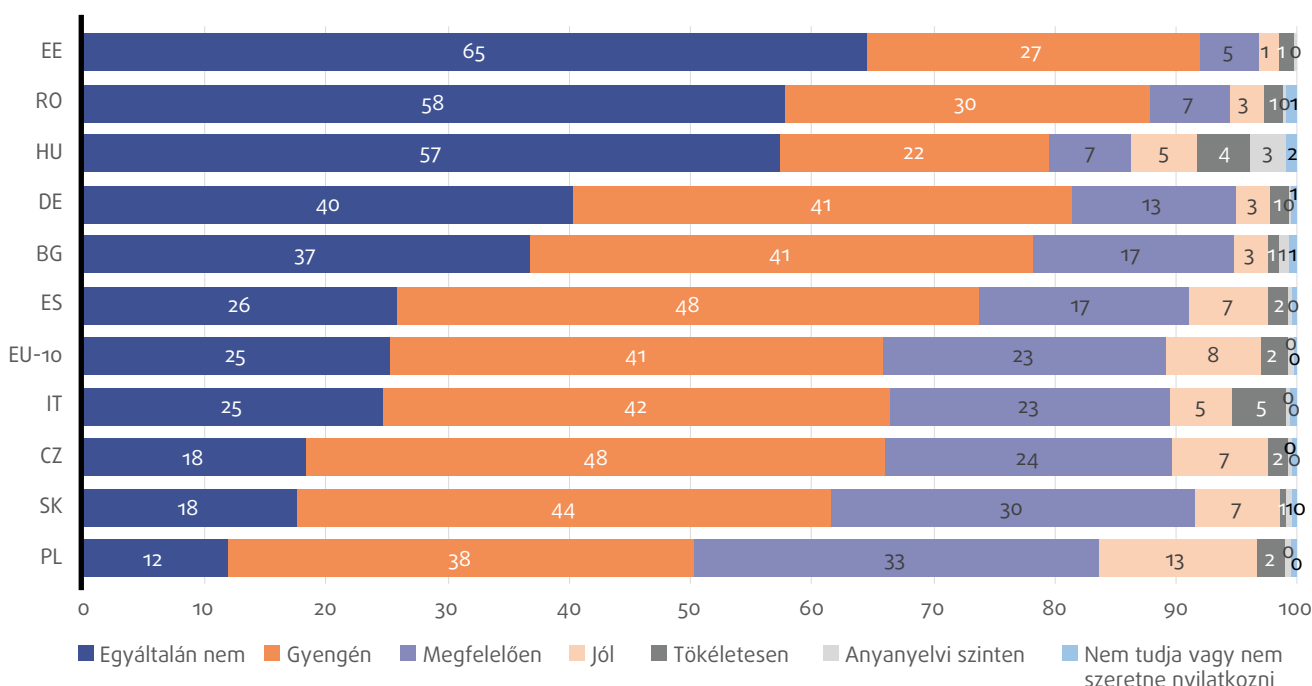
A fogadó országban iskolába járó gyermekek többségének (71%) az iskolában egyetlen tantárgyat sem tanítottak azon a nyelven, amelyet otthon fő nyelvként beszélnek. A gyermekek 24%-ának legalább néhány tantárgyat az otthon beszélt fő nyelven tanítottak. Ezeknek a gyermekeknek a fele (55%) számára nem állt rendelkezésre az aktuálisan használt tananyag azon a nyelven, amelyet otthon fő nyelvként beszélnek. Ugyanakkor 22%-uk rendelkezett legalább néhány anyaggal, 19%-uk pedig sok vagy minden anyaggal az otthon beszélt fő nyelven.

4.3. A FOGADÓ ORSZÁG NYELVÉNEK MEGÉRTÉSE ÉS BESZÉLÉSE

A válaszadókat (12 év felett) arról kérdezték, hogy mennyire beszélik a fogadó ország nyelvét. Mindegyik országban a válaszadók mindössze 10%-a beszélte jól, tökéletesen vagy anyanyelvi szinten a nyelvet.

A válaszadók negyede (25%) egyáltalán nem beszéli a nyelvet (12. ábra). Ez az arány Észtországban 65%, Romániában 58%, Magyarországon pedig 57%. Lengyelországban csak 12%, Csehországban és Szlovákiában pedig 18% volt ez az arány. Az arány az életkor előrehaladtával nőtt, és a 65 évnél idősebb válaszadók esetében elérte a 40%-ot. A kisgyermekesek (12–15 évesek) esetében azonban csak 13%, a 16–17 éveseknél pedig 6% volt ez az arány.

12. ÁBRA: A FOGADÓ ORSZÁG NYELVÉT BESZÉLŐ VÁLASZADÓK ORSZÁGONKÉNT (%)^{a,b}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

Azokat a válaszadókat, akik nem beszélték elég jól a fogadó ország nyelvét, megkérdezték, hogy érkezésük óta vettek-e részt valamilyen nemzeti nyelvtanfolyamon.

A válaszadók közel negyede (23%) mondta azt, hogy a felmérés időpontjában tanfolyamon vett részt (13. ábra). Ez az arány Németországban (37%) és Spanyolországban (31%) magasabb volt. A válaszadók nagyobb hányada nem vett részt nyelvtanfolyamon, és nem is tervezi, hogy részt vesz (39%). Ez az arány eltérő volt a vizsgált országok között: a magyarországi 69%-tól és a bulgáriai 64%-tól a németországi 19%-ig terjedt.

A 65 évnél idősebb válaszadók kétharmada (61%) nem vett részt nyelvtanfolyamon érkezésük óta.

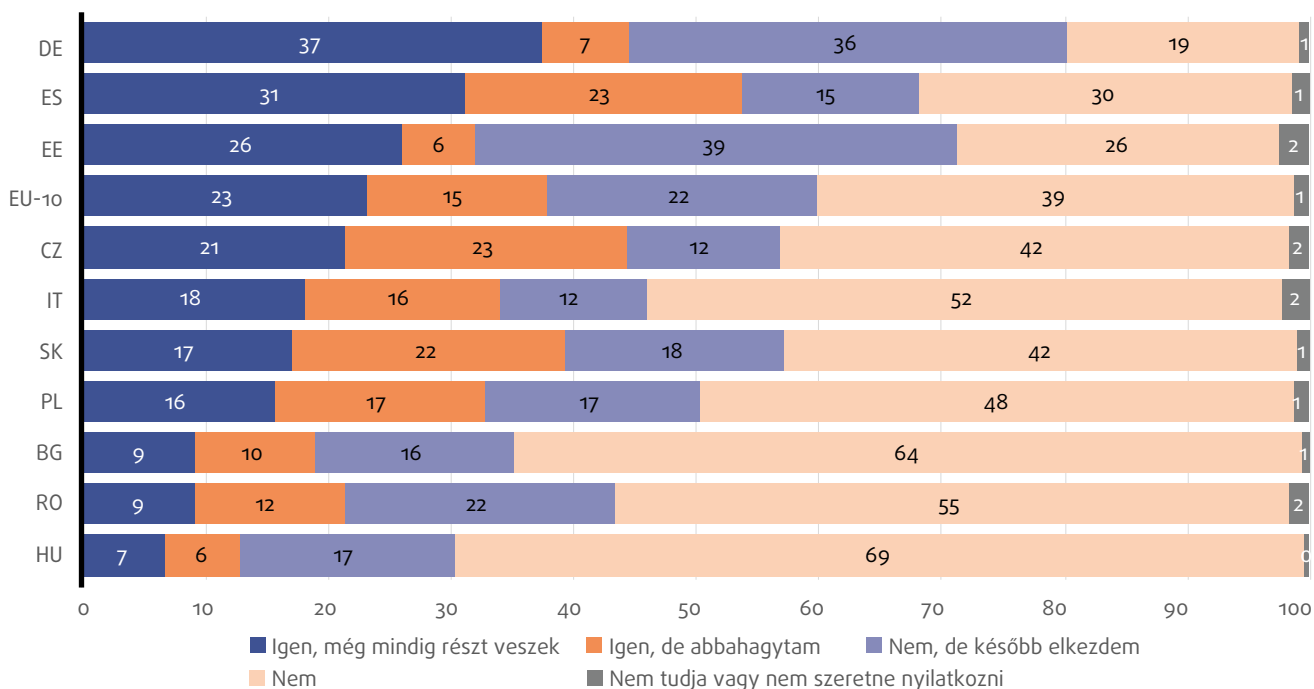
4.4. A GYERMEKEK NYELVI KÉSZSÉGEI

Azon gyermekek több mint fele (57%), akiknek az anyanyelve nem a fogadó ország nyelve volt, részt vett nyelvtanfolyamon. Közel egyharmaduk (31%) azonban a felmérés kitöltésekor még nem vett részt tanfolyamon, 9% pedig azt mondta, hogy tervezi, hogy részt vesz egy tanfolyamon.

Megjegyzések:

- ^a Az értékek az összes 12 év feletti válaszadó adataiból származnak (n = 14 665); súlyozott eredmények.
- ^b A kérdés az volt, hogy „Mennyire beszéli jól annak az országnak a nyelvét, ahol jelenleg tartózkodik?” (LanCC).

13. ÁBRA: A VÁLASZADÓK NEMZETI NYELVTANFOLYAMOKON VALÓ RÉSZVÉTELE ORSZÁGONKÉNT (%)^{a,b}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

Megjegyzések:

- ^a Az értékek az összes olyan 12 év feletti válaszadó adataiból származnak, akik alacsonyabb szinten beszélnek a jelenlegi országuk nyelvét, mint az anyanyelvüket (n = 14504); súlyozott eredmények.
- ^b A kérdés az volt, hogy „Mióta ide érkezett, vett részt nemzeti (helyi) nyelvtanfolyamokon?” (PB08).

„Nagyon nehéz egy olyan országban lenni, ahol nem érted és nem beszéled a nyelvet, hiányzik az a tájékoztatás, amelyet sok szervezet egyszerűen nem ad meg, pedig ez nem lenne nehéz nekik. Sok esetben nincsenek fordítók – ez pedig nagyon nagy problémát jelent számos kérdés megoldásában. Érzelmileg nehéz, mert minden a menetrend szerint zajlik, és amikor telefonálni kell, az a probléma, hogy nem beszéled és nem érted a nyelvet.”
(Németország, 35 éves nő)

Jegyzetek

- ¹ Európai Bizottság (2022): **Az ukrajnai háború elől menekülők fogadása: Európa felkészül a szükségletek kielégítésére**, COM(2022) 131 final, Brüsszel, 2022. március 23.
- ² Európai Bizottság (2022): **a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről szóló (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozat végrehajtására vonatkozó operatív iránymutatás** (HL C 126., 2022.).
- ³ Európai Bizottság: **A Bizottság (EU) 2022/554 ajánlása (2022. április 5.) az ukrajnai orosz invázió elől menekülők képzéseinek elismeréséről** (HL L 107., 2022.).
- ⁴ Európai Bizottság (2022): **Supporting the inclusion of displaced children from Ukraine in education: Considerations, key principles and practices for the school year 2022–2023** (Az Ukrajnából érkező, lakóhelyüket elhagyni kényszerült gyermekek befogadásának támogatása: megfontolások, főbb elvek és gyakorlatok a 2022–23-as tanévre vonatkozóan), bizottsági szolgálati munkadokumentum, SWD(2022) 185 final, Brüsszel, 2022. június 30.

5.

FOGLALKOZTATÁS

- ★ Összességében a 16 év feletti válaszadók kétharmada a felmérés időpontjában nem végzett fizetett munkát.
- ★ A 2022. február 24. előtt Ukrajnában fizetett munkát végző válaszadók mintegy kétharmada talált munkát a fogadó országban.
- ★ A fizetett munkát nem végző felnőttek számára a munkavállalás legfőbb akadályai a fogadó ország nyelvének nem megfelelő ismerete és a gondozási kötelezettségek voltak. Ez utóbbi probléma különösen a nőket érintette.
- ★ 10 válaszadóból körülbelül négy szembesült munkahelyi kizsákmányolással.

Jogi szemszögből

Az átmeneti védelemről szóló irányelv

12. cikk

„A tagállamok az átmeneti védelem időtartamát meg nem haladó időtartamra felhatalmazhatják az átmeneti védelmet élvező személyeket arra, hogy munkavállalói jogviszonyba lépjenek vagy bármely önálló vállalkozói tevékenységet folytassanak, az adott szakma szabályai szerint [...]”

5.1. A FIZETETT MUNKÁHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS

Az Európai Bizottság hangsúlyozta, hogy a korai foglalkoztatás mind az ukrainai konfliktus elől menekülő emberek, mind a befogadó közösségek számára előnyös.¹ Ebben az összefüggésben a Bizottság operatív iránymutatásai felkéri a tagállamokat, hogy ugyanolyan feltételek mellett támogassák a koragyermekkori neveléshez és gondozáshoz való hozzáférést, mint amilyenek a saját állampolgárokra és más uniós polgárokra vonatkoznak.² 2022 júniusában a Bizottság iránymutatást adott ki a munkaerőpiachoz, szakképzéshez és felnőttképzéshez való hozzáférésről³.

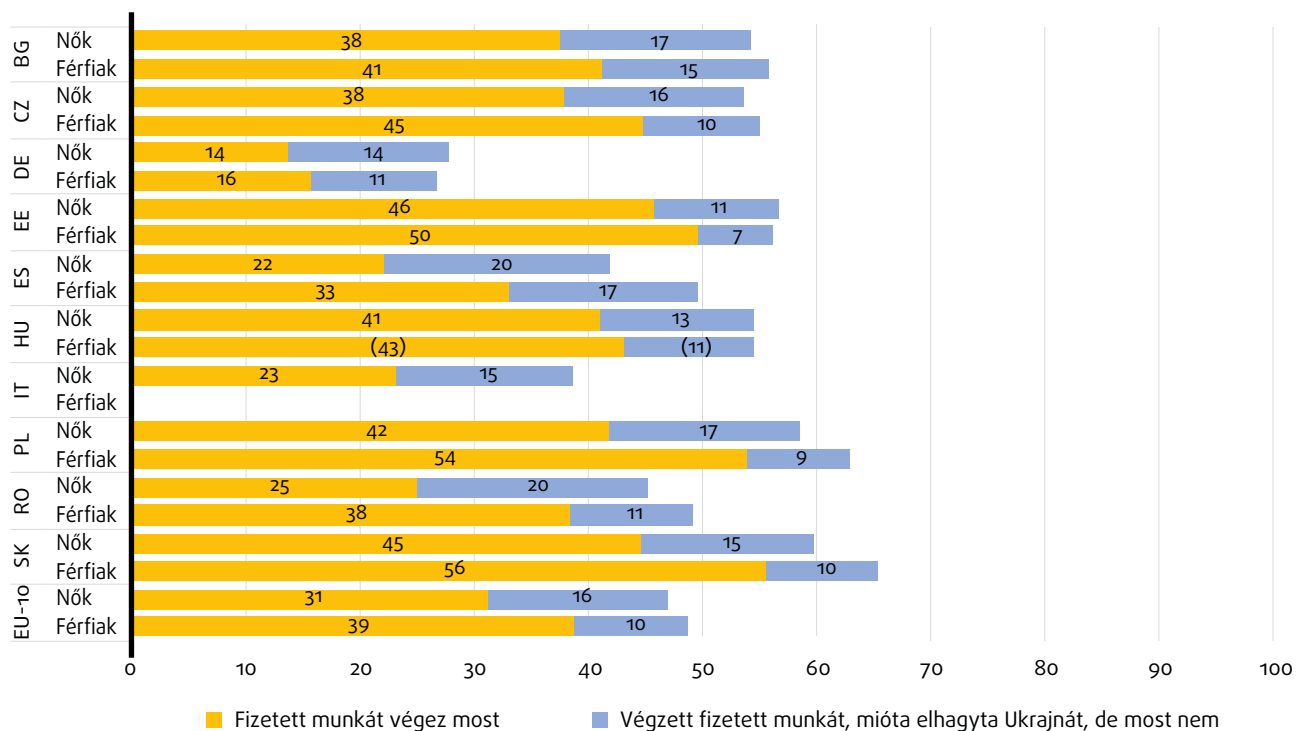
A Tanács is utalt ezekre az ellátásokra, és felszólította a tagállamokat, hogy kezeljék a foglalkoztatással és készségekkel kapcsolatos kihívásokat, ideértve a képzések elismerését is⁴.

A felmérésben a 16 év feletti válaszadókat arról kérdeztük, hogy végeznek/ végeztek-e fizetett munkát a fogadó országban.

A férfi válaszadók átlagosan 39%-a, a női válaszadók 31%-a végzett fizetett munkát (14. ábra). A férfiak mintegy 10%-a, a nőknek pedig 16%-a végzett fizetett munkát, mióta elhagyta Ukrajnát, viszont a felmérés időpontjában (2022. augusztus-szeptember) nem. A férfiak (47%) és a nők (49%) mintegy fele nem végzett fizetett munkát, mióta elhagyta Ukrajnát.

A mindennapi tevékenységükben korlátozott válaszadók kisebb valószínűséggel végeztek fizetett munkát (27%), mint azok, akiknek nem volt korlátozottságuk (37%).

14. ÁBRA: A FIZETETT MUNKA ARÁNYA A VÁLASZADÓK KÖRÉBEN, ORSZÁGONKÉNT ÉS NEMEK SZERINT (%)^{a,b,c,d}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

A felmérés a 16 év feletti, fizetett munkát végző válaszadókat kérdezte meg jelenlegi munkájukról (4. táblázat). A válaszadók mintegy kétharmada (66%) talált új munkahelyet a fogadó országban. Minden negyedik (24%) távolról folytatta az Ukrajnában meglévő munkáját vagy vállalkozását. Körülbelül 3% indított új vállalkozást vagy lett önfoglalkoztató a fogadó országban.

4. TÁBLÁZAT: A VÁLASZADÓK FIZETETT MUNKÁJÁNAK JELLEMZŐI (%)^{a,b}

Tulajdonság	Nők	Férfiak
Új munkahely a fogadó országban	70	58
Új vállalkozás/önfoglalkoztató a fogadó országban	2	6
Folytatja az Ukrajnában betöltött állását vagy üzleti tevékenységüket (pl. távolról)	20	31
Egyéb	8	6
Nem tudja/nem szeretne nyilatkozni	2	2

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

Megjegyzések:

- ^a Az értékek az összes olyan 16 év feletti válaszadó adataiból származnak, akiknek van fizetett munkája, EU-10 (nők, n = 4637; férfiak, n = 531); súlyozott eredmények.
- ^b A kérdés az volt, hogy „Ez egy új munka vagy vállalkozás, amelyet a jelenlegi országában kezdett el?” (WorkLoc).

A 16 év feletti, a fogadó országban fizetett munkát végző válaszadókat arról kérdeztük, hogy az új munkahelyük megfelel-e az iskolai végzettségüknek. A válaszadók majdnem fele (48%) azt mondta, hogy jelenlegi munkahelye a végzettségi szintje alatt van. Ez gyakrabban fordult elő a nőknél (51%), mint a férfiaknál (39%). A válaszadók körülbelül egyharmadának (35%) volt olyan munkája, amely megfelelt végzettségi szintjének.

Megjegyzések:

- ^a Az értékek az összes 16 év feletti válaszadó adataiból származnak (n = 14 291); súlyozott eredmények.
- ^b A kevés válaszon alapuló eredmények statisztikailag kevésbé megbízhatóak. Ezért a csoportösszesítésben 20–49 súlyozatlan megfigyelésen alapuló értékek zárójelben vannak feltüntetve. A csoportösszesítésben 20-nál kevesebb súlyozatlan megfigyelésen alapuló értékeket nem közöljük.
- ^c A kérdés az volt, hogy „Jelenleg végez fizetett munkát?” (WorkNow), és hogy „Volt-e fizetett munkája a jelenlegi országában, mióta elhagyta Ukrajnát?” (WorkPast).
- ^d Az ábra nem tartalmazza az „Ukrajna elhagyása óta nincs fizetett munkája”, a „Nem tudom” és a „Nem nyilatkozom” kategóriákat.

„Összetörtnek és kimerültnék érzem magam. 20 évnyi könyvelői munka után portásként kell dolgoznod. Ukrajnában csökkentették az online munkáért járó fizetéseket. Ahhoz, hogy másik munkát kapj, meg kell tanulnod a nyelvet, és fizikailag egyszerűen nincs idő a nyelvtanulásra, ezért továbbra is két munkahelyen dolgozol keményen.”
(Lengyelország, 40 éves nő)

Jogi szemszögből

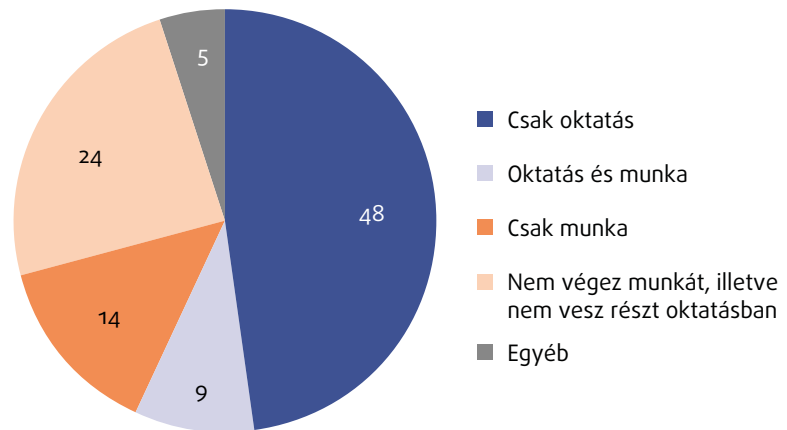
Az átmeneti védelemről szóló irányelv

12. cikk

„A tagállamok az átmeneti védelem időtartamát meg nem haladó időtartamra felhatalmazhatják az átmeneti védelmet élvező személyeket arra, hogy [...] felnőttoktatásban, szakképzésben, illetve gyakorlati munkahelyi képzésben részesüljenek.”

A 16–24 éves válaszadók csaknem negyede (24%) nem végzett fizetett munkát, és oktatásban sem vett részt (15. ábra). A felmérés időpontjában a válaszadók mintegy fele (48%) tanult, és nem dolgozott. Összességében 14%-uk rendelkezett fizetett munkahellyel, 9%-uk pedig fizetett munkát végzett és tanult is.

15. ÁBRA: A 16–24 ÉVES VÁLASZADÓK JELENLEGI RÉSZVÉTELE A FOGLALKOZTATÁSBAN ÉS AZ OKTATÁSBAN^{a,b,c}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

Megjegyzések:

- ^a Az értékek az összes 16–24 éves válaszadó adataiból származnak, EU-10 (n = 1 046); súlyozott eredmények.
- ^b Az „Egyéb” kategória azokra a válaszadókra vonatkozik, akik legalább egy kérdésnél a „Nem tudom” vagy „Nem nyilatkozom” választ választották.
- ^c A kérdés az volt, hogy „Részt vesz-e most oktatásban?” (EduCC), és hogy „Jelenleg végez fizetett munkát?” (WorkNow).

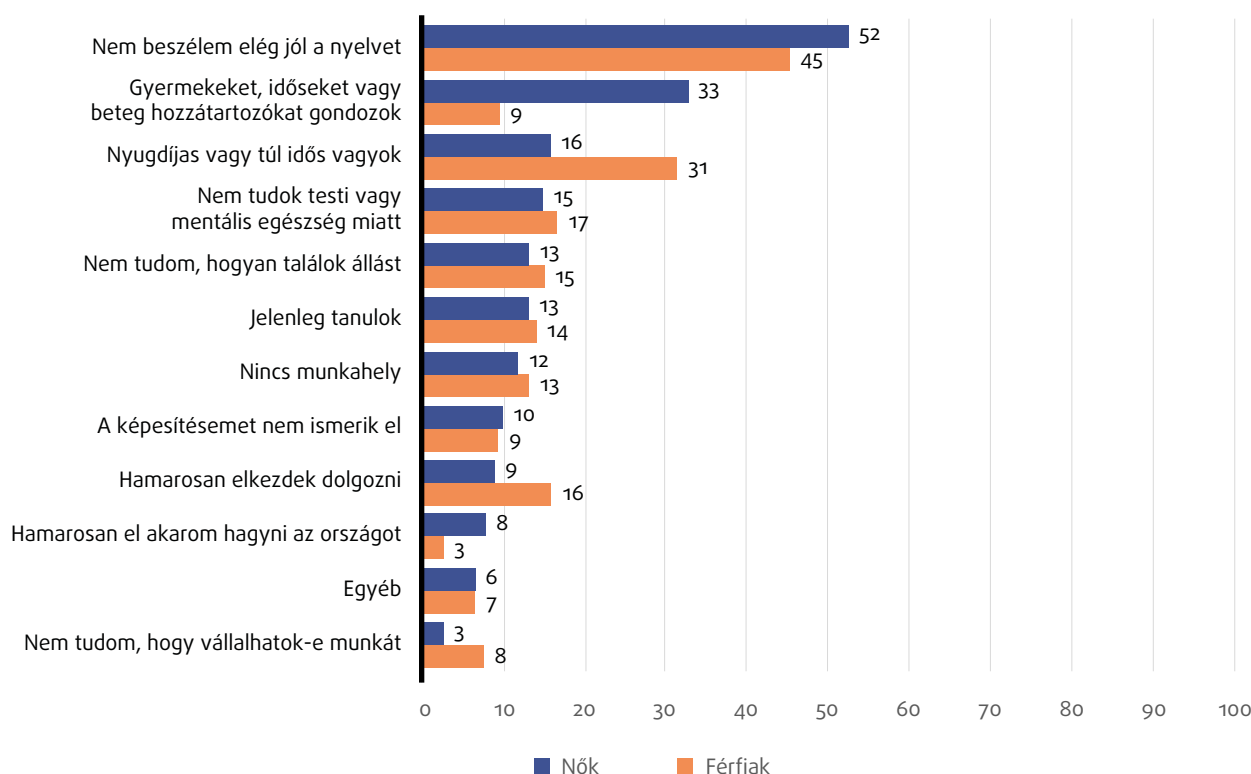
5.2. A FIZETETT MUNKA ELŐTT ÁLLÓ AKADÁLYOK

A felmérésben megkérdeztük a felnőtt válaszadókat, hogy miért nem végeznek fizetett munkát. Az eredmények azt mutatják (16. ábra), hogy a fogadó ország nyelvének nem megfelelő ismerete volt a legfőbb akadály (51%). A németországi (67%) és a spanyolországi (65%) válaszadók említették ezt a leggyakrabban. Az eredmények arra mutatnak rá, hogy az intenzív, ingyenes nyelvtanfolyamok jobb biztosítása növelhetné a válaszadók részvételét a fogadó országok munkaerőpiacain.

Tízből csaknem három válaszadó (28%) nem tudott dolgozni, mert gyermekeket, időseket vagy beteg rokonokat kellett ápolnia. Ez lényegesen gyakrabban volt a foglalkoztatás akadálya a nőknél (33%), mint a férfiaknál (9%). Az eredmények szerint a gyermekgondozáshoz és az óvodai oktatáshoz való jobb hozzáférés lehetővé tenné, hogy ezek a válaszadók belépjenek a munkaerőpiacra. Majdnem minden ötödik válaszadó azért nem dolgozik, mert már nyugdíjas vagy túl idős (19%).

„Sok ukrán jó oktatásban részesült. A fogadó országokban azonban gyakran nem tudunk a saját szakterületünkön dolgozni vagy olyan típusú üzleti tevékenységet folytatni, mint Ukrajnában. Rengeteg a bürokrácia (például az oklevelek elismerése hosszú időt vesz igénybe, az állami nyelvvizsgát évente egyszer tartják).”
(Szlovákia, 46 éves nő)

16. ÁBRA: A VÁLASZADÓK INDOKAI, HOGY MIÉRT NEM ÁLLNAK FOGLALKOZTATÁSBAN (%)^{a,b,c,d}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

5.3. MUNKAKÖRÜLMÉNYEK

Az ukrainai háború elől menekülő tömeg kiszolgáltatott helyzete olyan aggodalmakat vet fel, hogy informális foglalkoztatásban alkalmazzák őket, ami növeli a munkaerő kizsákmányolásának kockázatát.

A Charta 15. cikke szerint a tagállamokban munkavállalási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgárokat ugyanazok a munkafeltételek illetik meg, mint az uniós polgárokat.

A felmérés során megkérdeztük azokat a 16 év feletti válaszadókat, akik Ukrajnából való elmenekülésük óta dolgoztak, hogy tapasztaltak-e kizsákmányolást a munkahelyükön. Összességében a válaszadók közel kétharmada (59%) nem tapasztalt kizsákmányolást (5. táblázat).

Ugyanakkor 16% említette azt, hogy nagyon hosszú munkaidőben kellett dolgozniuk, 10% pedig azt állította, hogy alulfizetett vagy egyáltalán nem kapott fizetést. Körülbelül 8% mondta azt, hogy nem tud szabadon kommunikálni más munkavállalókkal vagy bárki mással. Ugyanennyien (8%) mondták, hogy szerződés nélkül vagy olyan szerződéssel dolgoztak, amely nem fedi le a teljes munkaidőt.

Általában a férfiak a nőknél gyakrabban említették, hogy kizsákmányoló körülményeket tapasztaltak. E trend alól kivételt képez az a jelenség, hogy nem engedik, hogy a munkavállalók szabadon kommunikáljanak.

Ráadásul azok, akik írásbeli munkaszerződés nélkül dolgoztak, nagyobb valószínűséggel szembesültek a munkaerő kizsákmányolásának egyéb formáival, mint azok, akiknek volt munkaszerződésük.

Megjegyzések:

- ^a Az értékek az összes olyan 18 év feletti válaszadó adataiból származnak, akik nem végeznek fizetett munkát, EU-10 (n = 860); súlyozott eredmények.
- ^b Az ábra nem mutatja a „Van megtakarításom és nem kell dolgoznom”, „Senki sem alkalmaz az etnikai hátterem/vallásom/bőrszínem miatt”, „Nem nyilatkozom” és „Nem tudom” válaszkategóriákat, mivel azok előfordulási aránya alacsony (kevesebb mint 4%).
- ^c A kérdés az volt, hogy „Jelenleg miért nem dolgozik?” (EU06).
- ^d A válaszadók több választ is megjelölhettek, így az összesítés meghaladhatja a 100%-ot.

Jogi szemszögből

Az átmeneti védelemről szóló irányelv

12. cikk

„A tagállamokban a díjazásra, a munkavállalói jogviszonyban vagy önálló vállalkozóként végzett tevékenységek esetén a társadalombiztosítási rendszerhez való hozzáférésre, illetve a munkavállalás egyéb feltételeire vonatkozó hatályos általános jogszabályokat kell alkalmazni.”

5. TÁBLÁZAT: AZON VÁLASZADÓK ARÁNYA, AKIK MUNKAHELYI KIZSÁKMÁNYOLÁST TAPASZTALTAK (%)^{a,b,c}

A kizsákmányolás formája	Nők	Férfiak
Alulfizetett vagy nem fizetett munka	9	13
Szerződés nélküli munkavégzés/olyan szerződés, amely nem fedeli le a teljes munkaidőt	7	12
Nagyon hosszú munkaidő	15	19
Nem tudott szünetet vagy pihenőidőt tartani	7	8
Nem fér hozzá ivóvízhez, élelemhez vagy WC-hez	1	2
Szükség esetén nem biztosított védőfelszerelés	1	3
Nem tudott szabadon kommunikálni másokkal	9	8
A munkáltató által alkalmazott fenyegetés vagy erőszak	1	3
Ezek közül egyik sem	60	58
Nem tudja/nem szeretne nyilatkozni	13	11

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

Megjegyzések:

- ^a Az értékek az összes 16 év feletti válaszadó adataiból származnak, akik fizetett munkát végeznek, amióta elhagyták Ukrajnát, EU-10 (n = 7397); súlyozott eredmények.
- ^b A kérdés az volt, hogy „Amióta megérkezett abba az országba, ahol jelenleg tartózkodik, tapasztalta-e személyesen az alábbi problémák bármelyikét a munkahelyén?” (LabExpl).
- ^c A válaszadók több választ is megjelölhettek, így az összesítés meghaladhatja a 100%-ot.

A nők körében a munkaerő-kizsákmányolás leginkább a feldolgozóiparban (26%) és az idegenforgalomban/vendéglátásban (16%) fordult elő. A férfiak körében a kizsákmányolás az építőiparban (26%), a feldolgozóiparban (22%) és a szállítás/logisztika (16%) területén volt a leggyakoribb.

Jogi szemszögből

Az emberkereskedelem megelőzéséről szóló irányelv*

Ez az irányelv bűncselekménynek minősíti az emberkereskedelmet, amelyet úgy határoz meg, mint személyek kizsákmányolás céljából való toborzása, szállítása, átadása, rejtegetése vagy fogadása fenyegetéssel, erőszakkal vagy egyéb kényszer alkalmazásával, emberrablással, csalással, beleértve más személyek kényszermunkával történő kizsákmányolását is.

A munkáltatókkal szembeni szankciókról szóló irányelv**

Ez az irányelv minimumszabályokat állapít meg a tagállamban illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokat foglalkoztató munkáltatókkal szembeni szankciókra és intézkedésekre vonatkozóan. Bűncselekménynek minősíti az irreguláris helyzetű migráns munkavállalók különösen kizsákmányoló munkakörülmények között történő foglalkoztatását.

* **Az Európai Parlament és a Tanács 2011. április 5-i 2011/36/EU irányelve az emberkereskedelem megelőzéséről és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról** (HL L 101., 2011).

** **Az Európai Parlament és a Tanács 2009/52/EK irányelve (2009. június 18.) az illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokat foglalkoztató munkáltatókkal szembeni szankciókra és intézkedésekre vonatkozó minimumszabályokról** (HL L 168., 2009).

Jegyzetek

- ¹ Európai Bizottság (2022): **Az ukrajnai háború elől menekülők fogadása: Európa felkészül a szükségletek kielégítésére**, COM(2022) 131 final, Brüsszel, 2022. március 23.
- ² Európai Bizottság (2022): **a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről szóló (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozat végrehajtására vonatkozó operatív iránymutatás** (HL C 126., 2022.).
- ³ Európai Bizottság (2022): **Iránymutatás az Oroszország Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúja elől menekülők munkaerőpiachoz, szakképzéshez és felnőttképzéshez való hozzáféréséről** (HL C 233., 2022.).
- ⁴ Az Európai Unió Tanácsa: **A Tanács (EU) 2022/2296 határozata (2022. november 21.) a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról** (HL L 304., 2022.), (10) preambulumbekzdés.

6.

JÖVEDELEM ÉS SZOCIÁLIS ELLÁTÁSI JOGOSULTSÁGOK

- ★ A 16 év feletti válaszadók fele számolt be arról, hogy háztartása számára valamennyi, illetve nagy nehézséget okoz a megélhetés.
- ★ A felnőtt válaszadók több mint egynegyede tudja munkájából fedezni alapvető napi megélhetési költségeit.
- ★ Minden második felnőtt válaszadó azt állítja, hogy a hatóságok segítették őket, mióta megérkeztek a fogadó országba.
- ★ 10-ből nyolc válaszadó úgy véli, hogy soha nem, vagy csak ritkán bántak velük tisztességtelenül azért, mert Ukrajnából származnak.

6.1. A HÁZTARTÁS JÖVEDELMI FORRÁSAI

Az EU-ban mindenki jogosult szociális biztonsági ellátásokra és szociális szolgáltatásokra, ahogy azt a Charta 34. cikke is elismeri. Sok Ukrainát elhagyni kényszerült embernek nincsenek meg a megélhetésük fedezéséhez szükséges forrásai. A tagállamok, a nemzetközi szervezetek és a civil társadalom megpróbálták kezelni a humanitárius szükségleteket. Az Európai Bizottság ezen erőfeszítések támogatása érdekében nagyobb rugalmasságot biztosított az uniós finanszírozás felhasználásában.¹

A felnőtt válaszadókat arra kértük, hogy jelöljék meg a háztartásuk által a fogadó országban a mindennapi költségek fedezésére megszerzett valamennyi jövedelemtípust (a listát és az eredményeket lásd a 6. táblázatban). A leggyakoribb jövedelemforrás az „egyéb szociális juttatások” (32%) volt valamennyi vizsgált tagállamban (6. táblázat). Németországban (52%) és Csehországban (41%) ez volt a válaszadók fő bevételi forrása.

A felnőtt válaszadók több mint egynegyede (28%) jelölte meg a fogadó országban végzett munkából vagy távmunkából származó jövedelmet. Ez volt a válaszadók fő jövedelemforrása Szlovákiában (41%), Lengyelországban (39%), Észtországban (38%) és Magyarországon (35%). A felnőtt válaszadók egynegyede említette a megtakarításokat (25%). Csaknem egynegyedük (24%) említette a lakhatáshoz nyújtott szociális juttatásokat.

A 65 év feletti válaszadók leggyakoribb jövedelemforrása a nyugdíj (57%), az egyéb szociális juttatások (26%) és a lakhatásra nyújtott szociális juttatások (25%) voltak.

Jogi szemszögből

Az átmeneti védelemről szóló irányelv

13. cikk

„2. A tagállamok meghozzák az átmeneti védelmet élvező személyekre vonatkozó intézkedéseket annak érdekében, hogy azok a szociális jólétre és a létfenntartáshoz szükséges eszközökre vonatkozóan megkapják a szükséges segítséget abban az esetben, ha ehhez nem rendelkeznek megfelelő eszközökkel, továbbá gondoskodnak az egészségügyi ellátásról.”

A fogadó országban végzett munkából származó jövedelem volt a leggyakoribb bevételi forrás az LMBT-válaszadók esetében (46%).

A 18 év alatti gyermeket nevelő felnőtt válaszadók, illetve azok a felnőtt válaszadók, akiknek saját jövedelem nélküli idősebb gyermekük van, nagyobb arányban támaszkodtak egyéb szociális juttatásokra (35%), gyermekek után járó ellátásra/tartásdíjra (26%) és lakhatásra nyújtott szociális juttatásokra (26%). Ők nagyobb valószínűséggel kaptak támogatást az Ukrajnában lévő családtól/partnertől is (25%).

6. TÁBLÁZAT: A VÁLASZADÓK NAPI KÖLTSGEKEKET FEDEZŐ BEVÉTELI FORRÁSAI A FOGADÓ ORSZÁGBAN, ORSZÁGONKÉNT (%)^{a,b}

Jövedelemforrás	EU-10	BG	CZ	DE	EE	ES	HU	IT	PL	RO	SK
Egyéb szociális ellátások	32	8	41	52	24	9	15	21	20	28	32
A jelenlegi országban végzett munkából származó jövedelem (beleértve a távmunkát is)	28	28	35	12	38	24	35	24	39	25	41
Megtakarítások	25	37	26	11	18	35	24	39	31	37	34
Az elszállásolásra nyújtott szociális ellátások (bérleti díj támogatás)	24	2	15	58	22	8	6	9	8	27	27
Támogatás ukrainai családtól/partnertől	21	28	24	5	18	28	25	36	28	31	31
Gyermekek után járó ellátások vagy tartásdíj	15	6	7	9	18	6	10	9	26	11	9
Nyugdíj	13	26	13	6	20	13	12	17	17	19	18
Kölcsönzött pénz	8	8	10	5	6	14	7	15	8	7	7
Egyéb	6	8	6	4	8	12	16	14	6	7	5
Befektetésből vagy ingatlanból származó jövedelem	1	2	1	1	1	3	1	2	0	1	2

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

6.2. MEGÉLHETÉS

Átlagosan minden második 16 év feletti válaszadó arról számolt be, hogy a háztartás csak kisebb vagy nagyobb nehézségek árán tud megélni (47%). Spanyolországban (67%) és Olaszországban (66%) a háztartások kétharmada szembesült nehézségekkel. Németországban ez az arány csak egyharmad volt (36%).

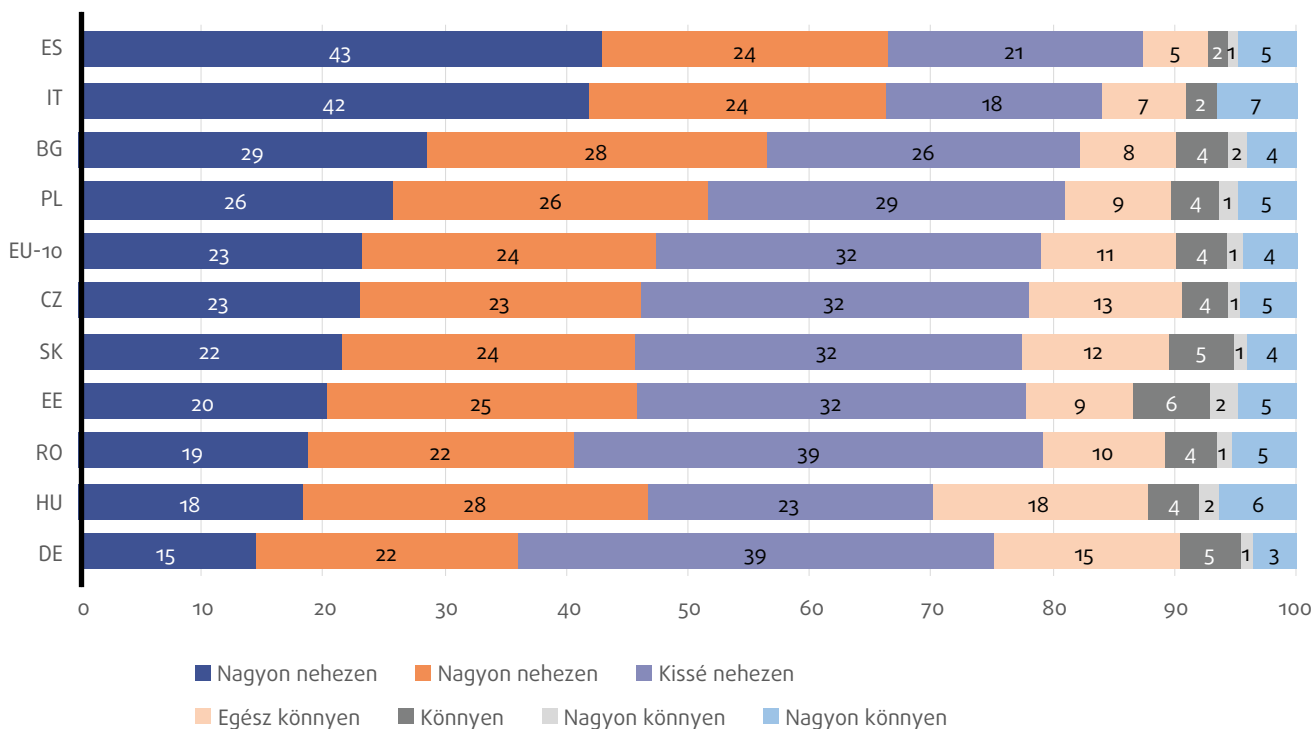
Az átlagot tekintve a mindennapi tevékenységükben korlátozott válaszadók számára gyakrabban jelentett nehézséget a megélhetés (57%), mint azok számára, akiknek nem volt korlátozottságuk (41%).

▲ Megjegyzések:

- ^a Az értékek az összes 18 év feletti válaszadó adataiból származnak (n = 13 617); súlyozott eredmények.
- ^b A kérdés az volt, hogy „Hogyan fedezi háztartása a mindennapi költségeket a tartózkodási helye szerinti országban? Vegye figyelembe a háztartás minden tagjának jövedelmét, és jelöljön be minden olyan lehetőséget, amely az adott ügyre érvényes!” (Income).

„Március 13-án érkeztünk, és május 9-én kaptuk meg az első szociális kifizetéseket. Ahhoz, hogy túléljünk Németországban, műanyag palackokat gyűjtöttünk a kukákból, és visszavittük a szupermarketbe, hogy élelmiszert vehessünk a gyerekeknek”.
(Németország, 35 éves nő)

17. ÁBRA: A VÁLASZADÓK MENNYIRE TUDNAK MEGÉLNI A JÖVEDELMÜKBŐL A FOGADÓ ORSZÁGBAN (%)^{a,b}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

Megjegyzések:

- ^a Az értékek az összes 16 év feletti válaszadó adataiból származnak (n = 13 507); súlyozott eredmények.
- ^b A kérdés az volt, hogy „A jelenlegi országban a háztartás teljes jövedelmét figyelembe véve meg tud-e élni ebből a jövedelemből?” (SI06).

„Lenyűgöző, hogy a háború kezdete óta milyen sokat törődnek velünk, ukránokkal. Segítenek és támogatnak minket”.
(Románia, 31 éves nő)

6.3. SEGÍTSÉGNYÚJTÁS A FOGADÓ ORSZÁGBAN

A felnőtt válaszadókat arról kérdeztük, hogy van-e bankszámlájuk a jelenlegi országukban. Ötötől majdnem négy válaszadó (78%) igennel, és majdnem minden ötödik (19%) nemmel válaszolt. A fennmaradó 3% nem tudott, illetve nem kívánt nyilatkozni.

A felmérésben arról kérdeztük a válaszadókat, hogy ki segített nekik a fogadó országba való megérkezésük óta. Átlagosan 56% nyilatkozott úgy, hogy a hatóságok segítettek. Olaszországban, Magyarországon és Romániában azonban ez az arány alacsonyabb volt. Magyarországon és Romániában leggyakrabban az önkéntes szervezeteket említették, amelyek segítséget nyújtottak (Magyarországon 45%, Romániában 59%).

Összességében minden harmadik válaszadó (34%) kapott segítséget a fogadó országban olyan átlagemberektől, akiket korábban nem ismert. Az etnikai kisebbségi háttérrel rendelkező válaszadók közül kevesebben mondták azt, hogy kaptak segítséget a hatóságoktól a fogadó országban (47%), mint az egyéb háttérrel rendelkezők (57%). Ugyanakkor többen mondták, hogy segítséget kaptak önkéntes szervezetektől (42%, szemben a 33%-kal) és átlagpolgároktól (40%, szemben a 34%-kal).

Az önmagukat LGBT-nek valló válaszadók nagyobb valószínűséggel kaptak segítséget rokonoktól, barátoktól és ismerősöktől, mint a nem LGBT-válaszadók (52% a 35%-kal szemben). Nagyobb valószínűséggel kaptak segítséget átlagpolgároktól is (46%, szemben a 34%-kal). A gyermekes felnőtt válaszadók gyakrabban említették, hogy segítséget kapnak az átlagpolgároktól, mint azok, akiknek nincs gyermekük (40% a 26%-kal szemben).

7. TÁBLÁZAT: A VÁLASZADÓKNAK SEGÍTSÉGET NYÚJTÓ SZEREPLŐK A FOGADÓ ORSZÁGBAN, ORSZÁGONKÉNT (%)^{a,b}

Szereplő	EU-10	BG	CZ	DE	EE	ES	HU	IT	PL	RO	SK
Annak az országnak a hatóságai, ahol most élnek	56	48	62	73	66	31	24	46	49	34	52
Rokonok, barátok és ismerősök	35	31	38	31	39	38	33	50	36	25	38
Azon ország átlagpolgárai, ahol jelenleg élnek, és akiket korábban nem ismertek	34	19	32	39	29	25	24	24	33	38	43
Önkéntes szervezetek	32	38	29	30	30	30	45	27	33	59	49
Egyház vagy vallási szervezetek	14	8	8	14	5	15	22	29	12	33	17
Alapítványok, intézmények, vállalkozások	13	12	6	6	5	12	23	10	20	35	18
Nem kaptak semmilyen segítséget	7	13	6	3	6	16	9	8	8	3	6
Ukrán állami hatóságok	3	5	4	2	3	2	3	1	3	5	6

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

6.4. TISZTESSÉGTLEN BÁNÁSMÓD ÉRZÉKELÉSE

A válaszadókat arról kérdeztük, hogy milyen gyakran érezték úgy, hogy a fogadó tagállamban tisztességtelenül bántak velük azért, mert Ukrajnából érkeztek.

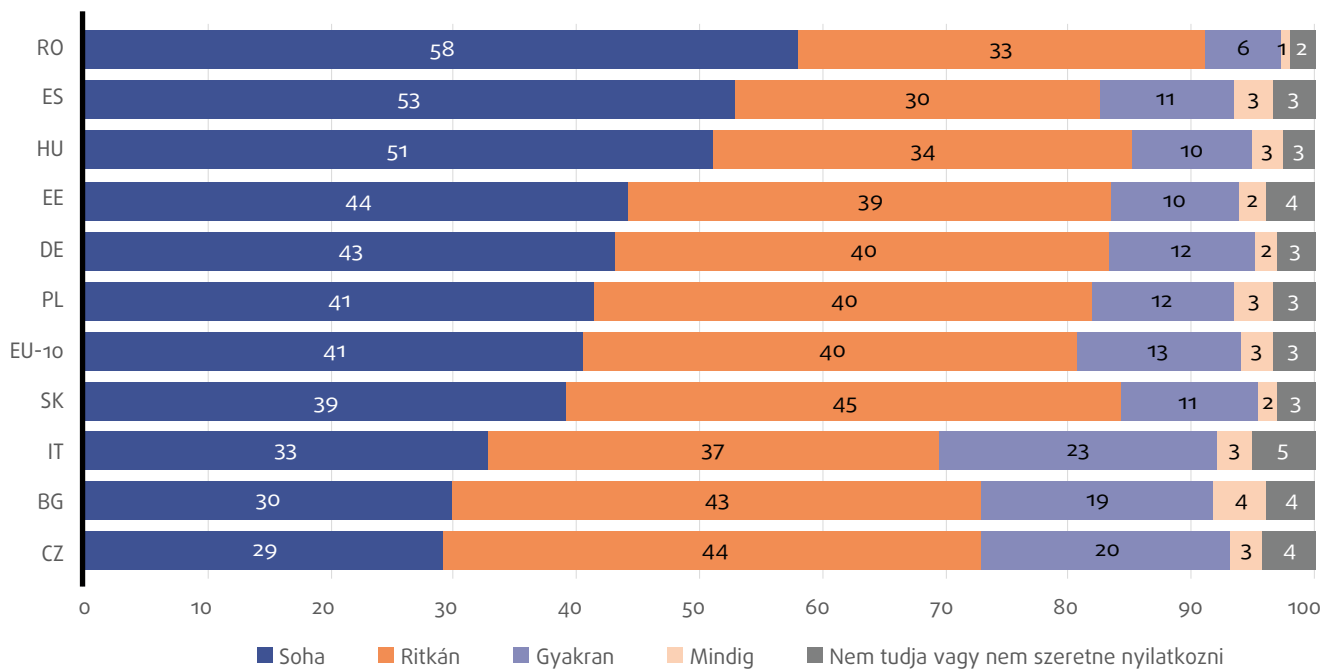
A vizsgált tagállamokban 10 válaszadóból több mint nyolc (81%) azt állította, hogy soha vagy csak ritkán nem bántak velük tisztességtelenül azért, mert Ukrajnából származnak (18. ábra). Romániában (40%), Spanyolországban (44%) és Magyarországon (46%) volt a legalacsonyabb azoknak az aránya, akik azt állították, hogy valamikor tisztességtelenül bántak velük. A válaszadóknak átlagosan 16%-a érezte úgy, hogy gyakran vagy mindig tisztességtelenül bántak vele. Ez az arány magasabb volt Olaszországban (26%), Bulgáriában (23%) és Csehországban (23%).

▲
Megjegyzések:

- ^a Az értékek az összes 18 év feletti válaszadó adataiból származnak (n = 13 477); súlyozott eredmények.
- ^b A kérdés az volt, hogy „Mióta megérkezett a jelenlegi országba, ki nyújtott Önnek segítséget?” Jelöljön be minden olyan lehetőséget, amely az adott ügyre érvényes!” (Assist).

18. ÁBRA: A VÁLASZADÓK MENNYIRE ÉRZÉKELTEK TISZTESSÉGTELEN BÁNÁSMÓDOT A FOGADÓ ORSZÁGOKBAN, ORSZÁGONKÉNT (%)^{a,b}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

**▲
Megjegyzések:**

- ^a Az értékek az összes válaszadó adataiból származnak (n = 13 646); súlyozott eredmények.
- ^b A kérdés az volt, hogy „Abban az országban, ahol jelenleg tartózkodik, milyen gyakran érezte úgy, hogy tisztességtelenül bántak Önnel azért, mert Ukrajnából származik?” (DifTreat).

6.5. GYERMEKEK, AKIKKEL UKRÁN SZÁRMAZÁSUK MIATT TISZTESSÉGTELENÜL BÁNTAK

Azon válaszadók aránya, akik úgy érezték, hogy tisztességtelenül bántak velük azért, mert Ukrajnából származnak, magasabb volt a 16–17 éves gyermekek körében (70%), mint a 12–15 éveseknél (47%).

„A csehek között csak néhányan vannak, akik negatívan állnak az ukránokhoz, de sajnos több az olyan ukrán, aki rosszul viszonyul a saját népéhez”.

(Csehország, 31 éves nő)

Jegyzetek

- ¹ Áttekintés céljából lásd: Európai Bizottság (2022): **Jelentés a migrációról és a menekültügyről**, COM(2022) 740 final, Brüsszel, 2022. október 6.

7.

EGÉSZSÉGÜGY

- ★ A válaszadók közel egyharmada jónak vagy nagyon jónak értékeli egészségi állapotát. A gyermekek átlagosan jobbra értékelik egészségüket, mint a felnőttek.
- ★ A válaszadók több mint felének régóta fennálló betegsége vagy egészségügyi problémája van.
- ★ A 16 év feletti válaszadók majdnem fele az egészségügyi ellátás igénybevétele során leggyakoribb problémaként a „nyelvi nehézségeket” említette meg, majdnem egyharmaduk pedig azt, hogy „nem tudja, hová menjen, vagy kihez forduljon”.
- ★ A válaszadók majdnem fele gyakran vagy mindig lehangoltnak és szomorúnak érzi magát, mióta megérkezett a fogadó országba.
- ★ Háromból majdnem két válaszadó optimista a jövőt illetően. A válaszadók mintegy egyharmada érzi úgy, hogy része a fogadó ország közösségének.

Jogi szemszögből

Az átmeneti védelemről szóló irányelv

13. cikk

„2. A tagállamok meghozzák az átmeneti védelmet élvező személyekre vonatkozó intézkedéseket annak érdekében, hogy azok [...] megkapják a szükséges segítséget [...], továbbá gondoskodnak az egészségügyi ellátásról. A (4) bekezdés rendelkezéseinek sérelme nélkül, az egészségügyi ellátáshoz szükséges segítség kiterjed legalább a sürgősségi ellátásra, valamint a betegségek alapvető kezelésére.

[...]

4. A tagállamok az olyan átmeneti védelmet élvező személyeket, akik különleges bánásmódot igényelnek, pl. kísérelés nélküli kiskorúakat, illetve a kínzás, nemi erőszak vagy más súlyos lelki, fizikai vagy szexuális erőszak áldozatait megfelelő orvosi és egyéb segítségben részesítik.”

7.1. AZ EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁSHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS

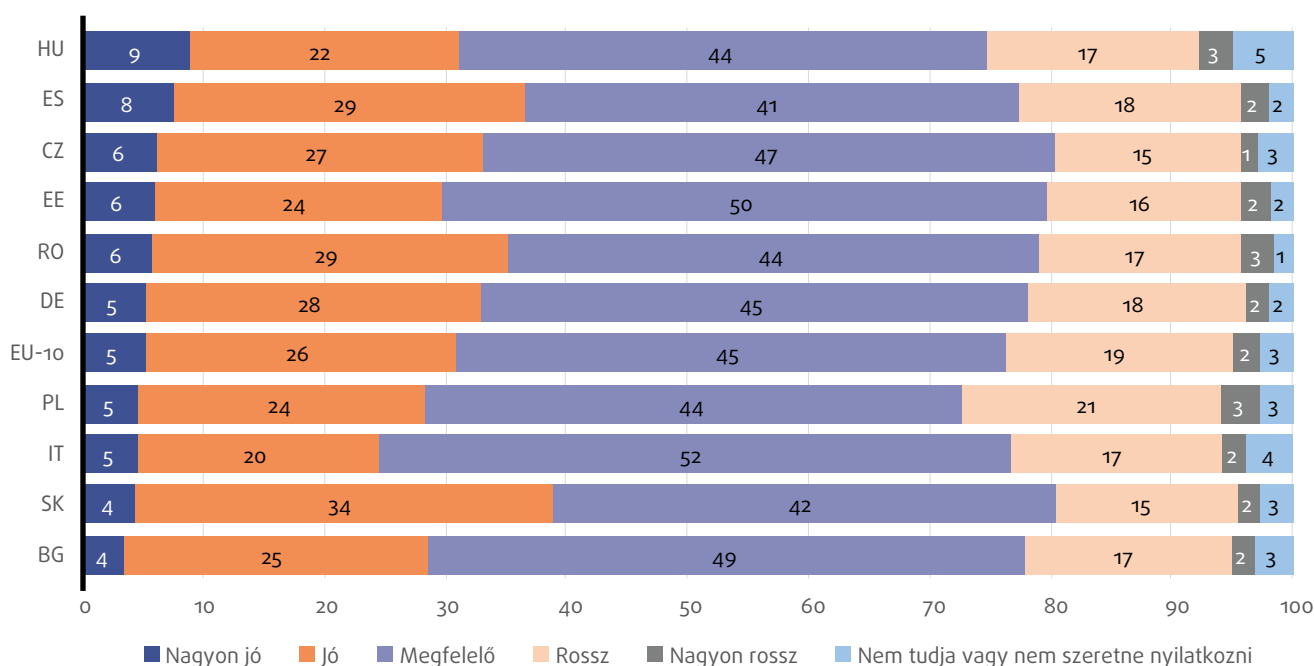
A Charta 35. cikke értelmében a nemzeti jogszabályokban és gyakorlatban megállapított feltételek mellett mindenkinek joga van megelőző egészségügyi ellátás igénybeviteléhez, továbbá orvosi kezeléshez. A Bizottság azt ajánlja, hogy tagállamoknak széles körű hozzáférést kell biztosítaniuk a betegbiztosítási ellátásokhoz, és be kell csatornázniuk az ukrajnai konfliktus elől menekülő embereket a fogadó ország közegészségügyi rendszerébe.¹

A válaszadókat arra kértük, hogy a nagyon jó, jó, közepes, rossz vagy nagyon rossz skálán értékeljék saját egészségi állapotukat. A válaszadók többsége átlagosan közepesnek értékelte az állapotát (45%). A válaszadók közel egyharmada (31%) jónak vagy nagyon jónak értékeli egészségi állapotát (19. ábra).

A nőkhez képest (28%) több férfi értékelte egészségi állapotát nagyon jónak vagy jónak (39%).

A 65 év feletti válaszadók mindössze 7%-a értékelte egészségi állapotát jónak vagy nagyon jónak. Ezzel szemben a 12–15 éves válaszadók 63%-a és a 16–17 évesek 50%-a jónak vagy nagyon jónak tartja az egészségi állapotát.

19. ÁBRA: A VÁLASZADÓK SZUBJEKTÍV ÉRTÉKELÉSE A SAJÁT EGÉSZSÉGÜGYI ÁLLAPOTUKRÓL, ORSZÁGONKÉNT (%)^{a,b}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

Átlagosan a válaszadók valamivel több mint fele (52%) mondta azt, hogy régóta fennálló betegséggel vagy egészségügyi problémával küzd.

A felmérésben arról kérdeztük a válaszadókat, hogy milyen tapasztalatokat szereztek a fogadó országban az egészségügyi szolgáltatások igénybevétele során, illetve akkor, amikor megpróbálták igénybe venni ezeket a szolgáltatásokat.

A válaszadók csaknem fele (47%) mondta azt, hogy nyelvi nehézségekkel szembesült. Észtország kivételével minden országban ez volt a leggyakoribb probléma. Ott viszont a legnagyobb problémát az jelentette, hogy nem tudták, hova menjenek, vagy kihez forduljanak (8. táblázat).

Összességében a válaszadók közel egyharmada (30%) nem tudta, hogy hová menjen, vagy kihez forduljon, ha egészségügyi szolgáltatásokat keres. Majdnem minden ötödik válaszadó úgy vélte, hogy nem rendelkezik egészségbiztosítással (18%).

Az etnikai kisebbségi háttérrel rendelkező válaszadók ritkábban említették problémaként, hogy nem tudják, hová menjenek vagy kihez forduljanak, mint az egyéb háttérrel rendelkezők (20%, szemben a 31%-kal). Az LMBT-válaszadók azonban gyakrabban jelölték ezt meg problémának, mint a nem LMBT-válaszadók (45% a 30%-kal szemben).

▲
Megjegyzések:

^a Az értékek az összes válaszadó adataiból származnak (n = 13 577); súlyozott eredmények.

^b A kérdés az volt, hogy „Általában hogy érzi magát?” (DHE01).

„Én és a fogyatékossgal élő férjem egy tengerparti kisvárosban élünk. Itt nincs egészségügyi intézmény, a legközelebbi kórház nagyon messze van, és nem tudjuk, hová és kihez fordulhatunk, hogy orvosi segítséget kapjunk.”
(Bulgária, 70 éves nő)

8. TÁBLÁZAT: A VÁLASZADÓK EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁSHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉSÉNEK AKADÁLYAI A FOGADÓ ORSZÁGBAN, ORSZÁGONKÉNT (%)^{a,b}

Akadályok	EU-10	BG	CZ	DE	EE	ES	HU	IT	PL	RO	SK
Nyelvi nehézségek	47	34	49	58	17	58	42	43	39	48	45
Nem tudta, hova menjen/kihez forduljon	30	31	31	35	19	16	23	30	28	30	36
Nincs/nem volt egészségbiztosítása	18	24	3	23	15	9	21	16	19	28	28
Nem tudja megfizetni az egészségügyi ellátást	13	17	6	9	13	10	14	20	18	17	19
Tisztességtelen bánásmódban részesült, mert külföldi	7	11	10	8	5	6	3	5	5	2	9
Megtagadták a kezelést	6	4	10	7	5	4	5	7	3	2	7
Egyéb akadályok	12	12	18	12	13	16	7	12	11	7	11
Nem próbált igénybe venni semmilyen egészségügyi szolgáltatást	19	24	21	16	19	16	24	16	19	22	21

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

▲ Megjegyzések:

^a Az értékek az összes 16 év feletti válaszadó adataiból származnak (n = 13 226); súlyozott eredmények.

^b A kérdés az volt, hogy „Mióta megérkezett jelenlegi országába, tapasztalta-e az alábbi problémák bármelyikét az egészségügyi szolgáltatások igénybevétele során, illetve amikor megpróbálta igénybe venni ezeket a szolgáltatásokat?” (HeaBarr).

„Most viszonylag minden rendben van, de nem tudok megbirkózni az aggodalmakkal, a rémálmokkal és a szorongással. Haza akarok menni.”
(Lengyelország, 19 éves nő)

7.2. ÉRZELMI JÓLLÉT

A menekülés a háború elől és a megérkezés az új országba hatással van az érzelmi jóllétre (**20. ábra**). Összességében ötből majdnem négy válaszadó (79%) azt állította, hogy a fogadó országba való megérkezése óta mindig vagy gyakran tudott **tisztán gondolkodni**. A magukat LMBT-nek valló válaszadók ritkábban érezték ezt (66%).

Háromból két válaszadó (67%) mondta azt, hogy mindig vagy gyakran **jól kezelte a problémáikat**. Az LMBT-válaszadók közül azonban kevesebben érezték ezt (55%).

Háromból majdnem két válaszadó (62%) mindig vagy gyakran **optimista a jövőt illetően**. Az LMBT-válaszadók közül kevesebben érezték ezt (53%). Az etnikai kisebbségi háttérrel rendelkező válaszadók közül azonban többen (79%) vélekedtek így. A gyermekes válaszadók szintén optimistábbak voltak, mint a gyermektelenek (67%, szemben az 57%-kal).

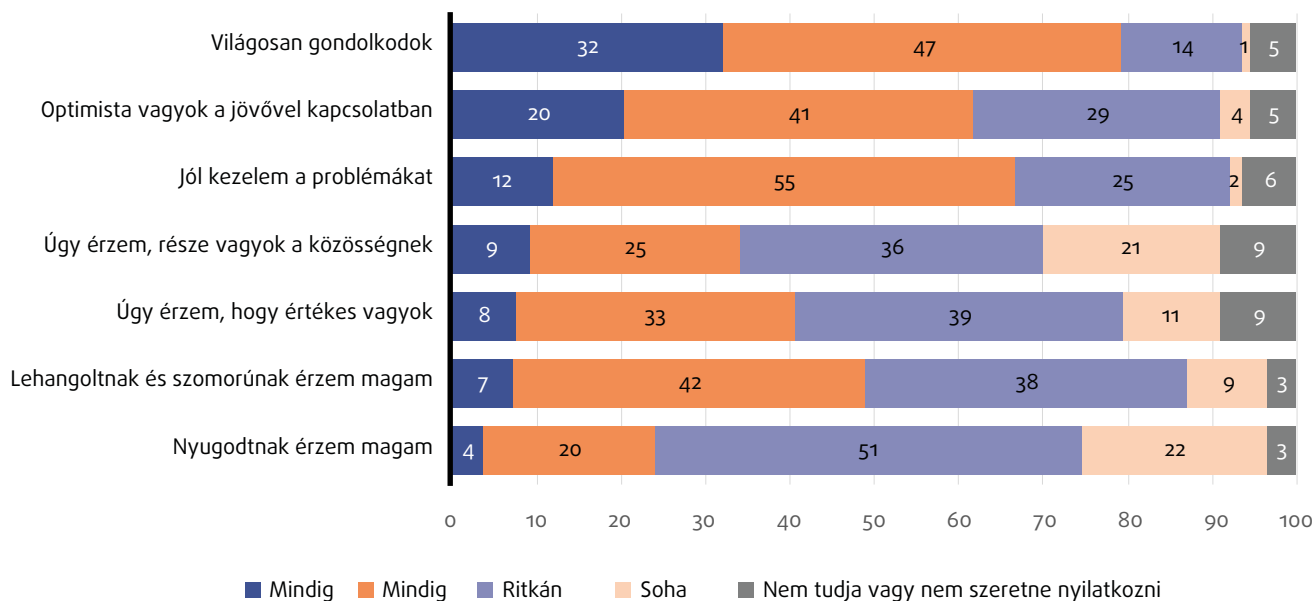
A válaszadók mintegy harmada (34%) **érezte úgy, hogy része a közösségnek**. A 65 év feletti válaszadók (46%) és az etnikai kisebbségi háttérrel rendelkezők (45%) közül többen vélekedtek így. Ezzel szemben az LMBT-válaszadók közül kevesebben érezték ezt (25%).

Ötből valamivel több mint két válaszadó (41%) mindig vagy gyakran **megbecsültnek érzi magát**. Ez az arány alacsonyabb volt a tevékenységükben korlátozott válaszadók (35%) és az LMBT-válaszadók (33%) körében.

Összességében a válaszadóknak csak alig egynegyede (24%) érezte magát mindig vagy gyakran **nyugodtnak**. Hasonló az aránya azoknak (22%), akik soha nem érzik magukat nyugodtan. A női válaszadók kisebb valószínűséggel érezték magukat mindig vagy gyakran nyugodtnak, mint a férfi válaszadók (21% a 31%-kal szemben). A gyermekes válaszadók kisebb valószínűséggel érezték magukat mindig vagy gyakran nyugodtnak, mint a gyermektelenek (18% a 29%-kal szemben).

Csaknem minden második válaszadó (49%) gyakran vagy mindig **lehangoltnak és szomorúnak** érzi magát, mióta megérkezett a fogadó országba. Ez az arány sokkal magasabb volt az LMBT-válaszadók körében (77%) és alacsonyabb a 65 év feletti válaszadók körében (41%). Különbségek mutatkoznak a nők (54%) és a férfiak (35%), valamint az egészségügyi problémák miatt a mindennapi tevékenységükben korlátozott emberek (58%) és a korlátozás nélkül élő emberek (44%) között is.

20. ÁBRA: A VÁLASZADÓK ÉRZÉSEI A FOGADÓ ORSZÁGBA ÉRKEZÉSÜK ÓTA (%)^{a,b}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

7.3. A GYERMEKEK EGÉSZSÉGE ÉS JÓLLÉTÉ

Háromból majdnem két kisgyermek (12–15 évesek, 63%) és a 16–17 évesek 50%-a jónak vagy nagyon jónak értékelte egészségi állapotát. A kisgyermekek (12–15 évesek) 25%-a és majdnem minden harmadik 16–17 éves gyermek (30%) számolt be tartós betegségről vagy egészségügyi problémáról.

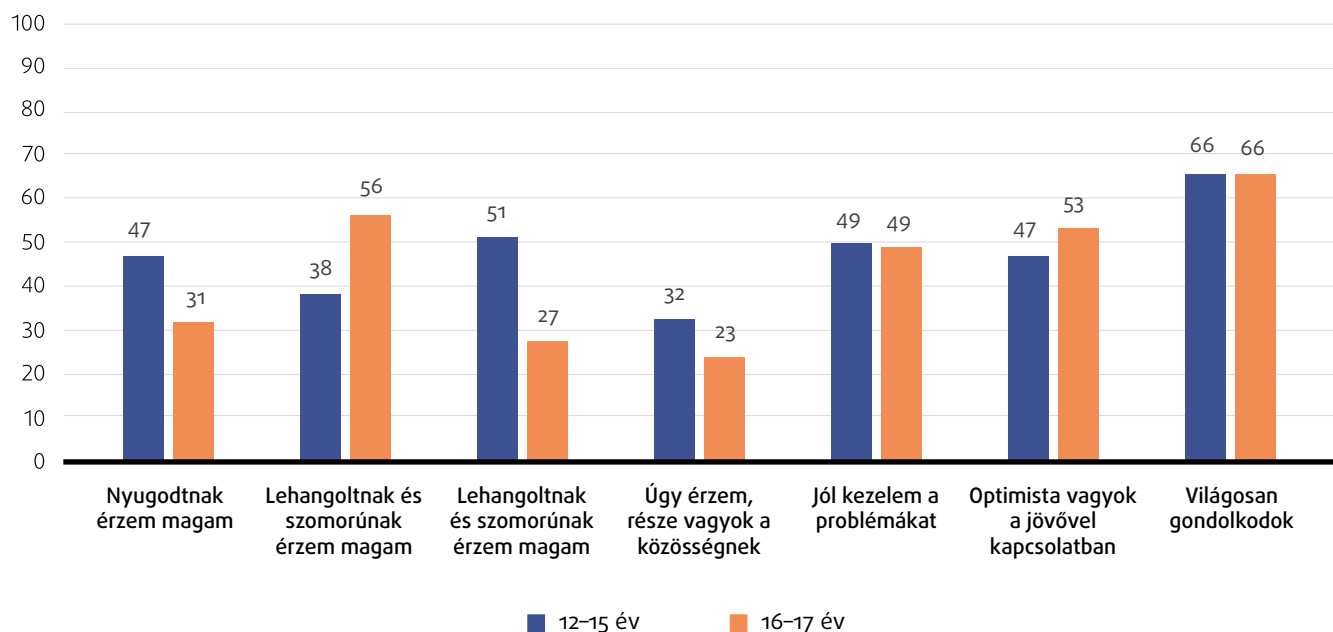
Amikor a fogadó országba való megérkezésük óta uralkodó érzéseikről kérdezték őket, a 12–15 éves és a 16–17 éves gyermekek között a kérdésben vizsgált legtöbb területen különbségeket lehetett megfigyelni (21. ábra).

Megjegyzések:

- ^a Az értékek az összes 12 év feletti válaszadó adataiból származnak, EU-10 (a felső sortól lefelé: n = 13 244; n = 13 245; n = 13 244; n = 13 243; n = 13 243; n = 13 242; n = 13 244); súlyozott eredmények.
- ^b A kérdés az volt, hogy „Kérem, jelölje meg az egyes állításoknál, hogy milyen gyakran érezte ezt az érzést, amióta megérkezett a jelenlegi országába”. (Feel).

21. ÁBRA: A GYERMEKEK ÉRZELMI ÁLLAPOTA A FOGADÓ ORSZÁGBA ÉRKEZÉSÜK ÓTA, KORCSOPORTONKÉNT (%)^{a,b}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

▲
Megjegyzések:

- ^a Az értékek a 12-17 éves válaszadók adataiból származnak, EU-10 (12-15 év, n = 181; 16-17 évesek, n = 136); súlyozott eredmények.
- ^b Az ábra azoknak a válaszadóknak az arányát mutatja, akik a „mindig” vagy „gyakran” választ adták a „Kérem, jelölje meg az egyes állításoknál, hogy milyen gyakran érezte ezt az érzést, amióta megérkezett a jelenlegi országába” kérdésre. (Feel).

„Nagyon hiányzik, hogy beszéljek a társaimmal. Nem beszélem a helyi nyelvet, és nem találok olyan sportklubot, ahol edzhetnék. Ukrajnában 9 évig űztem kedvenc sportágamat, de itt nincs ilyen lehetőségem. Nagyon nehéz számomra az online tanulás, nem értek mindent, és nincsenek tankönyveim. Hiányoznak az Ukrajnában maradt rokonaim. Haza akarok menni Ukrajnába!!! Nagyon!!!!”
(Románia, 16 éves fiú)

Jegyzetek

- ¹ Európai Bizottság (2022): *Az ukrajnai háború elől menekülők fogadása: Európa felkészül a szükségletek kielégítésére*, COM(2022) 131 final, Brüsszel, 2022. március 23.

8.

ERŐSZAK ÁTÉLÉSE ÉS HOZZÁFÉRÉS SPECIÁLIS TÁMOGATÁSHOZ

- ★ Az Ukrajnából menekülő emberek nagy része traumatikus élményeknek volt kitéve, különösen Ukrajnában.
- ★ Az EU-ban történt incidenseket többnyire nem jelentették.
- ★ 10-ből három 16 év feletti válaszadó (akik a felmérésben felsorolt incidensek bármelyikét átélték) kért orvosi vagy pszichológiai segítséget, mióta megérkezett a fogadó országba. Azok körében, akik orvosi vagy pszichológiai segítséget kértek, az érintettek körülbelül egynegyede nem kapta meg a segítséget.
- ★ A kisgyermekek mintegy felének (12–15 évesek) alvási és/vagy koncentrációs nehézségei vannak. Hasonló arányban veszítették el az önbizalmukat, illetve érzik magukat sebezhetőnek.

8.1. TRAUMATIKUS ÉLMÉNYEK UKRAJNÁBAN

Az ukrániai konfliktus elől menekülő emberek közül sokan traumatikus élményeket éltek át. A felmérés során a 16 év feletti válaszadókat arról kérdeztük, hogy a konfliktus 2022. februári kezdete óta milyen incidenseket éltek át Ukrajnában. Ezek közé tartoztak olyan események, mint a lövöldözés, bombázások vagy rakétatámadások átélése vagy ezek veszélye, vagy a bujkálás a pincékben és légvédelmi óvóhelyeken. Ukrajnában bizonyos kifejezésekkel is tesztelték őket, hogy azonosítsák az orosz katonákat, kémeket vagy szabotőröket. Például a *paljanicija* szóval tesztelték a kijestést.

A 16 év feletti válaszadók majdnem kétharmada (63%) élte át azt, hogy Ukrajnában lövöldözés, bombázás vagy rakétatámadás fenyegette őket (22. ábra). Több mint a felük élt át lövöldözést, bombázást vagy rakétatámadást (52%). Majdnem ugyanennyien (50%) voltak kénytelenek pincékben, légvédelmi óvóhelyeken vagy hasonló helyeken elrejtőzni.

10-ből csaknem négy válaszadó (39%) említette, hogy súlyos nehézségeket élt át az Ukrajnából való kiutazás során. Ilyen viszontagság volt a félelem és az étel, a víz, az alvás vagy a higiénia hiánya. A férfiak gyakrabban számoltak be bizonyos incidensekről, mint a nők. Például nagyobb valószínűséggel számoltak be arról, hogy fizikai támadás, megalázás vagy megfélemlítés veszélyének voltak kitéve, valamint hogy korrupcióval vagy zsarolással szembesültek, fizikai támadás, rablás, lopás vagy csalás érte őket, valamint hogy bebörtönzést vagy fogva tartást éltek át.

Nemi erőszak vagy annak kísérletének átélése

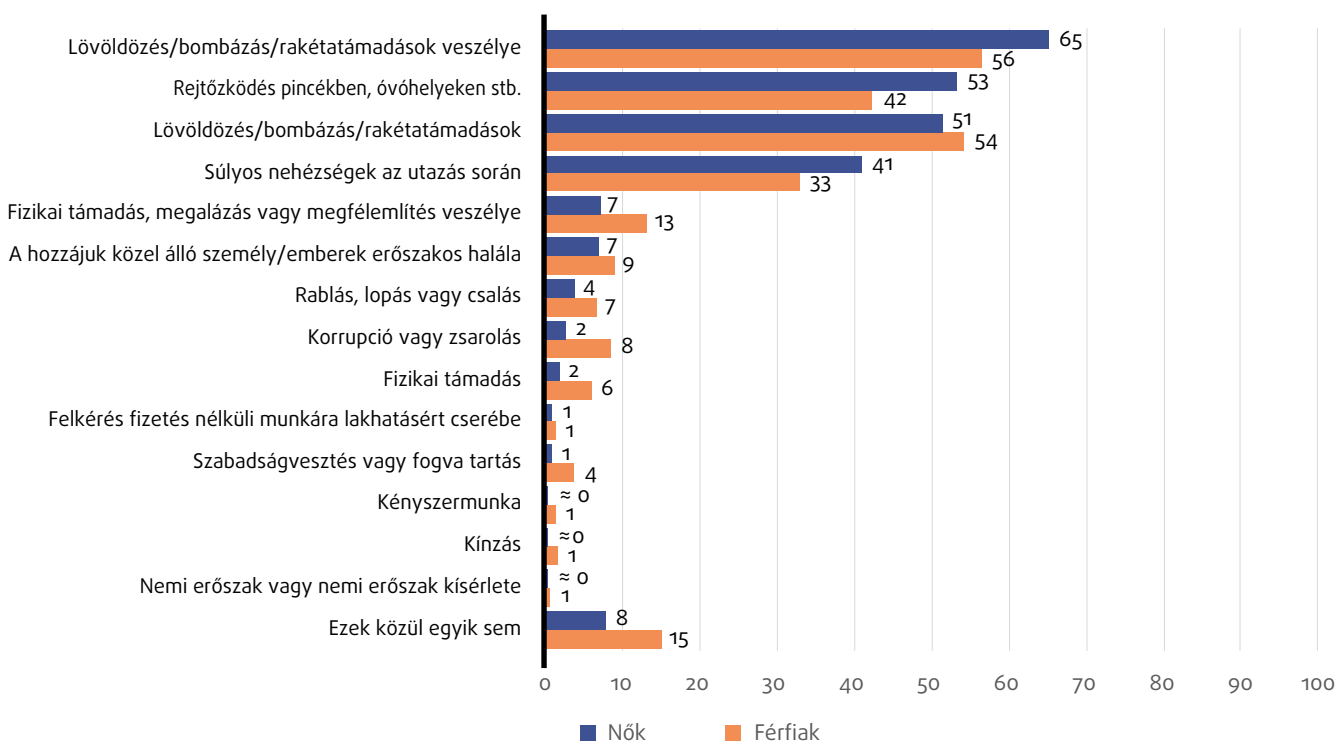
A válaszadókat megkérdezték, hogy éltek-e már át nemi erőszakot vagy nemi erőszak kísérletét. A súlyozatlan mintában 21 nő (0,18%) és nyolc férfi (0,70%) említette, hogy Ukrajnában megerőszakolták vagy megkísérelték megerőszakolni.

Ezeket az eredményeket óvatosan kell értelmezni. Egy online felmérés nem képes teljes mértékben megragadni a nagyon személyes és mélyen felkavaró tapasztalatokat. Az FRA a nők elleni erőszakkal kapcsolatos munkája során alternatív adatgyűjtési módszereket vesz fontolóra, hogy még jobban feltárja ezeket a tapasztalatokat.

Megjegyzések:

- a Az értékek az összes 16 év feletti válaszadó adataiból származnak, EU-10 (nők, n = 11 701; férfiak, n = 1140); súlyozott eredmények.
- b Az ábra nem tartalmazza a „szexuális zaklatás” és a „szexuális szolgáltatás nyújtására való felkérés” kategóriákat, mivel ezek előfordulási aránya 0% a férfiak és nők esetében.
- c A kérdés az volt, hogy „A következő kérdések arra vonatkoznak, hogy Önnek milyen személyes tapasztalatai voltak Ukrajnában a háború 2022. februári kezdete óta. Átélt-e az alábbiak közül bármelyiket?” Jelöljön be minden olyan lehetőséget, amely az adott ügyre érvényes!” (VioUA).
- d A válaszadók több választ is megjelölhettek, így az összesítés meghaladhatja a 100%-ot.

22. ÁBRA: A VÁLASZADÓK ÁLTAL A KONFLIKTUS 2022. FEBRUÁRI KEZDETE ÓTA UKRAJNÁBAN TAPASZTALT INCIDENSEK, NEMEK SZERINT (%)^{a,b,c,d}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

„Lengyelországban élek, és sok jó ember kész segíteni nekem. De sok olyan emberrel is találkoztam, akik gyűlölik és nem tisztelik az ukránokat, és úgy vélik, hogy mi vagyunk a felelősek az inflációért és az emelkedő árákért. Volt néhány alkalom, amikor megtudták, hogy ukrán vagyok, és elkezdtek szidalmazni, megalázní és sértegetni, voltak obszcén ajánlatok is lengyel férfiaktól.”

(Lengyelország, 39 éves nő)

Jogi szemszögből

Az áldozatok jogairól szóló irányelv

8. cikk – Az áldozatsegítő szolgáltatások igénybevételének joga

„1. A tagállamok biztosítják, hogy az áldozatok – szükségleteiknek megfelelően – térítésmentesen igénybe vehessék a bizalmasan működő, a büntetőeljárást megelőzően, annak folyamán és azt követően megfelelő ideig az áldozatok érdekében eljáró áldozatsegítő szolgáltatásokat..”

Az emberkereskedelem elleni küzdelemről szóló irányelv (2011/36/EU)**

18. cikk – Megelőzés

„2. A tagállamok – többek között az interneten keresztül – megteszik a szükséges intézkedéseket – mint például tájékoztató és felvilágosító kampányok, kutatási és oktatási programok, adott esetben a megfelelő civil társadalmi szervezetekkel és más érintett érdekelt felekkel együttműködve –, amelyek célja a felvilágosítás, és azon kockázat csökkentése, hogy az emberek – különösen a gyermekek – az emberkereskedelem áldozatává váljanak.”

*Az Európai Parlament és a Tanács 2012. október 25-i 2012/29/EU irányelve a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról (HL L 315., 2012.).

**Az Európai Parlament és a Tanács 2011. április 5-i 2011/36/EU irányelve az emberkereskedelem megelőzéséről és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról (HL L 101., 2011.).

8.2. A GYERMEKEK TRAUMATIKUS ÉLMÉNYEI

A 16–17 éves gyermekek tapasztalatai hasonlóak voltak, mint a felnőtteké. A gyermekek azonban nagyobb valószínűséggel éltek át a lövöldözés, bombázás vagy rakétatámadás veszélyét (74%); a pincékben, légvédelmi óvóhelyeken vagy más hasonló helyeken való bujkálást (58%); valamint a súlyos viszontagságokat az utazás során, például félelmet, az étel, a víz, az alvás vagy a higiénia hiányát (51%).

8.3. AZ EU-BAN BEKÖVETKEZETT INCIDENSEK

A felmérés során a 16 év feletti válaszadókat arról kérdeztük, hogy éltek-e át incidenseket az EU-ba való belépésük után. Az incidensek listája hasonló volt, mint az Ukrajnában történt traumatikus eseményekre vonatkozó kérdésben (lásd a 24. ábrát). Kihagytuk azonban a „Lövöldözés/bombázás/rakétatámadás”, a „Lövöldözés/bombázás/rakétatámadás veszélye” és az „Egy vagy több hozzám közel álló személy erőszakos halála” válaszokat.

Átlagosan négyből három válaszadó (75%) nem élt át semmilyen incidenst. Összesen 14% említette a félelmet, az élelem, a víz, az alvás vagy a higiénia hiányát; 6% beszélt a fizikai támadás, megalázás vagy megfélemlítés veszélyéről beszélt; 3% pedig bűncselekményeket, például rablást, lopást vagy csalást említett.

Az etnikai vagy vallási kisebbségi háttérrel rendelkező válaszadók nagyobb valószínűséggel említettek negatív tapasztalatokat az EU-ban, mint a többi válaszadó. Például az LGBT-válaszadók (23%), a zsidó válaszadók (22%) és az etnikai kisebbségi háttérrel rendelkezők (22%) gyakrabban említették a súlyos nehézségeket. Összességében az LGBT válaszadók 16%-a, a zsidó válaszadók 14%-a és az etnikai kisebbségi háttérrel rendelkezők 11%-a említette a fizikai támadás, megalázás és megfélemlítés veszélyét. Ezek a válaszadók nagyobb valószínűséggel éltek át fegyveres vagy fegyver nélküli fizikai támadást (7%).

8.3.1. Az incidens bejelentése

A 16 év feletti válaszadókat, akik az utazás során a súlyos nehézségeken kívül bármilyen más incidenst tapasztaltak az EU-ban, megkérdezték, hogy jelentették-e azt a rendőrségnek, illetve más hatóságnak vagy szervezetnek.

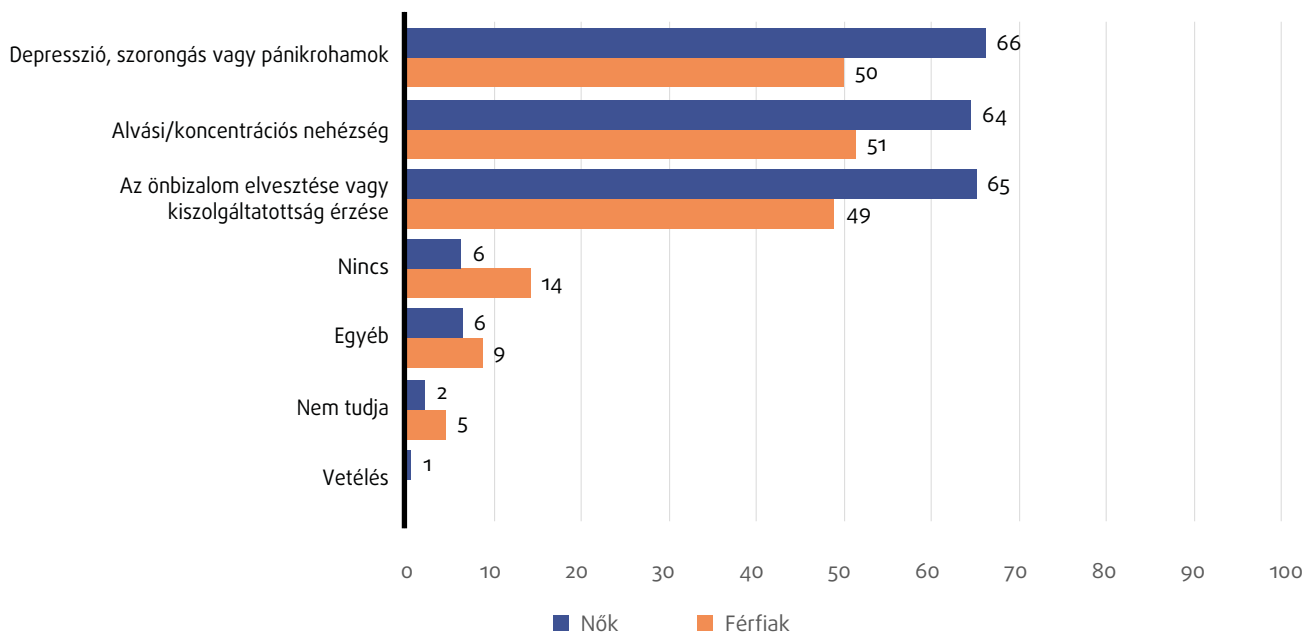
Az EU-ban a 16 év feletti válaszadókkal történt incidensek többségét (71%) nem jelentették senkinek. Ezeknek az incidenseknek csupán 16%-át jelentették a rendőrségnek vagy más hatóságoknak, 12%-át pedig valamely segítő szervezetnek.

8.3.2. A jóllétre gyakorolt hatás

A traumatikus élmények hosszú távú hatást gyakorolhatnak a mentális jóllétre és egészségre. Azokat a 16 év feletti válaszadókat, akik a háború kezdete óta átérték a felsorolt incidensek valamelyikét, megkérdezték, hogy szenvedtek-e valamilyen hátrányos következménytől (23. ábra).

A válaszadók csaknem kétharmada mondta, hogy depressziót, szorongást vagy pánikrohamot (62%) élt át, alvási és/vagy koncentrációs nehézségeket (61%) érzett, illetve elvesztette önbizalmát vagy sebezhetőnek érezte magát (61%). E problémák gyakrabban fordultak elő a nők körében, mint a férfiaknál. A férfiak gyakrabban említették a fizikai sérüléseket, mint a nők (5% a 2%-kal szemben). A nőknek mindössze 6%-a, a férfiaknak pedig 14%-a mondta azt, hogy nem szenvedett el semmilyen következményt.

23. ÁBRA: AZ UKRAJNAI KONFLIKTUS KEZDETE ÓTA A VÁLASZADÓK ÁLTAL MÁSHOL ÁTÉLT INCIDENSEK KÖVETKEZMÉNYEI NEMEK SZERINT (%)^{a,b,c,d}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

A magukat LMBT-személynek valló válaszadók a nem LMBT-válaszadókhoz képest aránytalanul nagy arányban tapasztaltak depressziót, szorongást vagy pánikrohamot (80% a 62%-kal szemben), alvási és/vagy koncentrációs nehézségeket (78% a 60%-kal szemben), valamint önbizalomvesztést vagy a sebezhetőség érzését (81% a 60%-kal szemben) az incidensek következtében. Az etnikai kisebbségi háttérrel rendelkező válaszadók több mint 14%-a szenvedett el fizikai sérüléseket, míg az egyéb háttérű válaszadóknak kevesebb mint 3%-a.

A 65 év feletti válaszadók kisebb valószínűséggel tapasztaltak depressziót, szorongást vagy pánikrohamot (46%, szemben a 18–64 és 16–17 évesek 64%-ával). Kisebbségi valószínűséggel tapasztaltak alvási és/vagy koncentrációs nehézségeket (50%, szemben a 18–64 évesek 63%-ával és a 16–17 évesek 54%-ával). Szintén kisebb valószínűséggel szenvedtek el önbizalomvesztést, illetve érezték magukat sebezhetőnek (41%, szemben a 18–64 évesek 64%-ával és a 16–17 évesek 60%-ával).

Megjegyzések:

- ^a Az értékek az összes 16 év feletti válaszadó adataiból származnak, akik az ukrajnai konfliktus kezdete óta incidenseket éltek át máshol, EU-10 (n = 11189); súlyozott eredmények.
- ^b Az ábra nem mutatja a „Nem nyilatkozom” és a „Nem tudom” válaszkategóriákat.
- ^c A kérdés az volt, hogy „Szenvedett-e vagy szenved-e az alábbi problémák valamelyikétől a háború 2022. februári kezdete óta átélt incidensek következtében?” (VioCons).
- ^d A válaszadók több választ is megjelölhettek, így az összesítés meghaladhatja a 100%-ot.

Jogi szemszögből

Az átmeneti védelemről szóló irányelv

13. cikk (4) bekezdés

„A tagállamok az olyan átmeneti védelmet élvező személyeket, akik különleges bánásmódot igényelnek, pl. kísértő nélküli kiskorúakat, illetve a kínzás, nemi erőszak vagy más súlyos lelki, fizikai vagy szexuális erőszak áldozatait megfelelő orvosi és egyéb segítségben részesítik.”

„Az orosz csapatok lerombolták a városomat, a lakásomat, a jövőmet, az álmaimat és a lelki egyensúlyomat. Kétszer megsebesültem. Gyakran gondolkodok öngyilkosságon. Nem bízok a jövőben. Félek attól, hogy bármit is vegyek. Teljes apátiában vagyok, semminek sem tudok örülni a háború kezdete óta.”
(Észtország, 33 éves férfi)

„Rendeteg dolgon mentünk keresztül szenvedésen Ukrajnában, 3 gyermekkel, a bombázások, a pincében való bujkálás, gáz, víz és áram nélkül, mert az orosz hadsereg bombázott a villanyoszlopokat, nehéz. evakuálás az ágyúzás alatt. Az orosz csapatok, aknamezőn keresztül amelyet az orosz hadsereg aknázott el.”

(Spanyolország, 34 éves nő)

8.3.3. Orvosi vagy pszichológiai támogatás

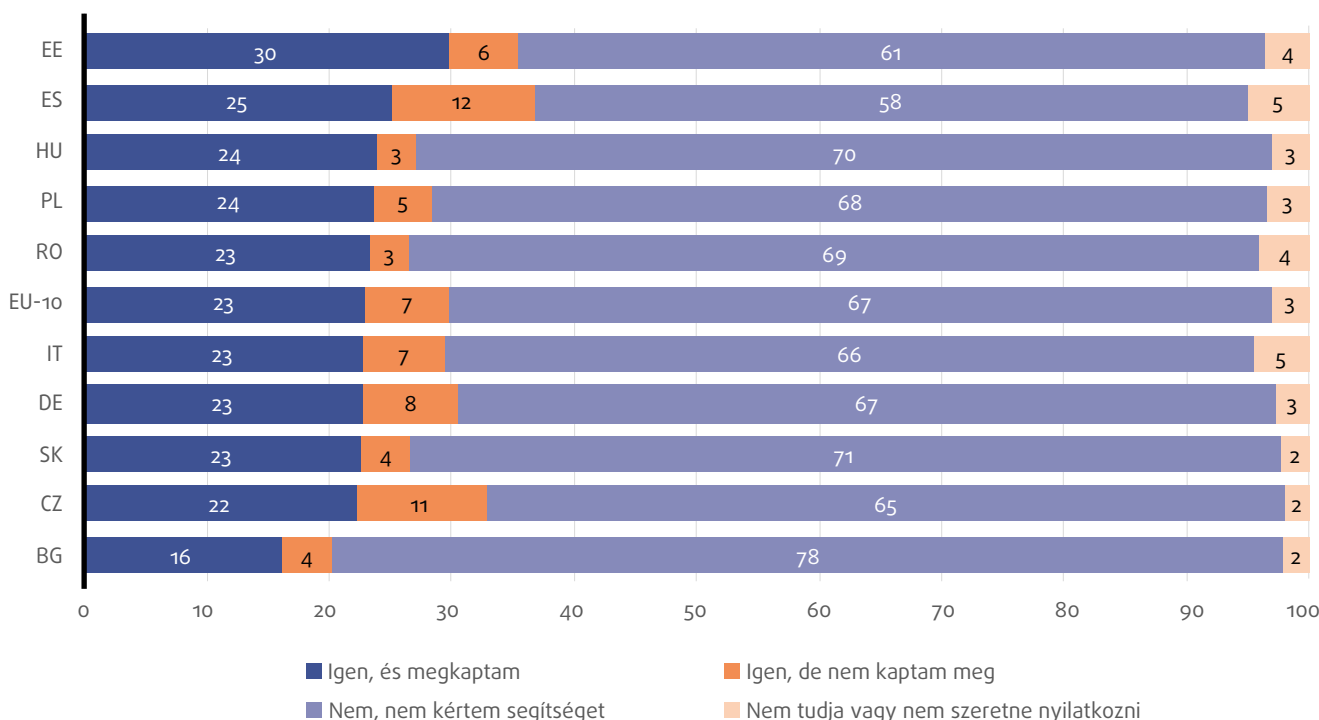
A felmérés során a 16 év feletti válaszadókat arról kérdeztük, hogy a fogadó országba való megérkezésük óta igénybe vettek-e orvosi vagy pszichológiai támogatást. Összesen a válaszadók 30%-a kért támogatást (24. ábra), és közülük négyből több mint három (78%) kapott is.

Az egyes országok között azonban észrevehető különbségek voltak. Például Csehországban (68%) és Spanyolországban (69%) alacsonyabb volt azoknak az aránya, akik orvosi vagy pszichológiai támogatást kaptak. Ezzel szemben Romániában és Magyarországon ez az arány sokkal magasabb volt (mindkettő 88%).

Kevesebb fiatalabb válaszadó kért orvosi vagy pszichológiai támogatást (a 16–17 évesek 11%-a, 18–64 évesek 29%-a és a 65 év felettek 49%-a). Közülük még kevesebben számoltak be arról, hogy meg is kapták a segítséget (a 16–17 évesek 46%-a, 18–64 évesek 77%-a és a 65 év felettek 85%-a).

Az etnikai kisebbségi háttérrel rendelkező válaszadók kisebb valószínűséggel kaptak orvosi vagy pszichológiai támogatást, mint a más háttérrel rendelkező válaszadók (66%, szemben a 78%-kal).

24. ÁBRA: AZOK A VÁLASZADÓK, AKIK ORVOSI VAGY PSZICHOLÓGIAI TÁMOGATÁST KÉRTEK, ÉS AZT A FOGADÓ ORSZÁGBA VALÓ MEGÉRKEZÉSÜK ÓTA MEGKAPTÁK, ORSZÁGONKÉNT (%)^{a,b}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

Megjegyzések:

^a Az értékek az összes 16 év feletti válaszadó adataiból származnak, akik az ukrán konfliktus kezdete óta bármilyen incidenst éltek át, EU-10 (n = 11 184); súlyozott eredmények.

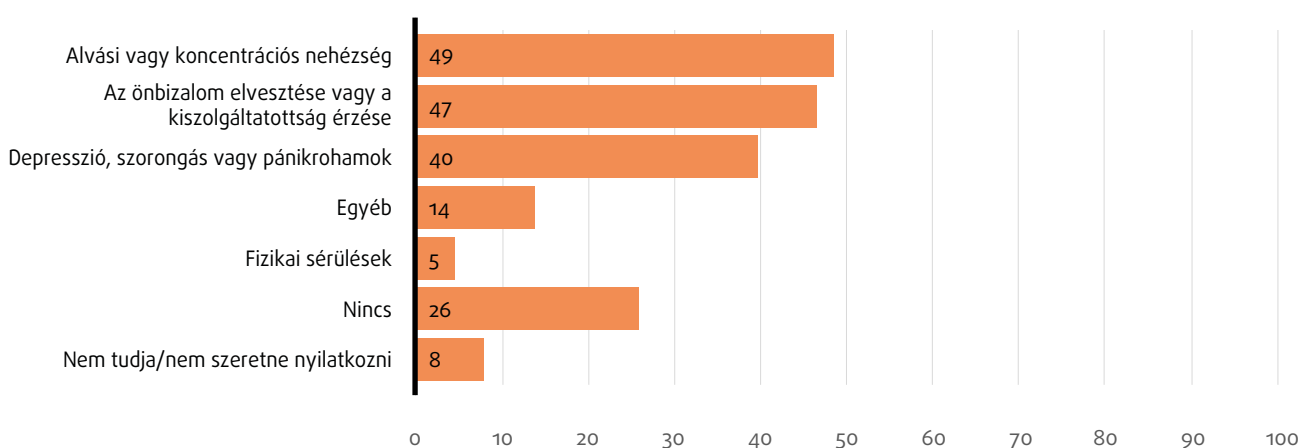
^b A kérdés az volt, hogy „Mióta megérkezett a jelenlegi országba, kért-e orvosi vagy pszichológiai támogatást?” (SpeSup).

8.4. PROBLÉMÁKKAL SZEMBESÜLŐ GYERMEKEK

A felmérésben nem kérdeztük meg a kisgyermeket (12–15 évesek) az erőszakkal kapcsolatos tapasztalataikról, hogy elkerüljük a retraumatizáció kockázatát. A gyermekeket azonban arról megkérdeztük, hogy tapasztaltak-e bizonyos problémákat az ukrainai konfliktus 2022 februári kezdete óta (25. ábra).

A kisgyermek (12–15 évesek) majdnem fele mondta, hogy alvási és/vagy koncentrációs nehézségektől szenved (49%), valamint hogy elvesztette önbizalmát, illetve sebezhetőnek érzi magát (47%). 10-ből négy gyermek említette a depressziót, a szorongást vagy a pánikrohamot. Négyből több mint egy viszont nem jelezte, hogy ilyen problémákkal küzdene.

25. ÁBRA: A 12-15 ÉVESEK ÁLTAL TAPASZTALT PROBLÉMÁK AZ UKRAJNAI KONFLIKTUS KEZDETE ÓTA (%)^{a,b}

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

A fogadó országba való megérkezésük óta a kisgyermek (12–15 éves) mindössze 7%-a kapott segítséget iskolai tanácsadótól, 7%-a pedig iskolán kívüli pszichológustól.

Megjegyzések:

- ^a Az értékek az összes 12–15 éves válaszadó adataiból származnak, EU-10 (n = 181); súlyozott eredmények.
- ^b A kérdés az volt, hogy „Találkozott vagy találkozik-e az alábbi problémákkal az ukrainai háború kezdete óta? Kérjük, válassza ki azokat a válaszokat, amelyek az Ukrajnában és az EU-ban a háború 2022. februári kezdete óta eltelt időszakot érintik.” (VioConsChild).

Melléklet: Felmérési minta

A teljes felmérési minta 14 685 válaszadóból áll, akiknek a kérdőívei megfeleltek a kvalitatív kritériumoknak.

A minta 91%-át a nők teszik ki (lásd a [9. táblázatot](#)). A nemek közötti egyensúlytalanság a férfiak célcsoporton belüli alulreprezentáltságát tükrözi. Ennek oka az volt, hogy a hadiállapot miatt a legtöbb 18–60 év közötti férfi ukrán állampolgárnak megtiltották, hogy külföldre utazzon.

A felmérési minta átlagos életkora 40 év. Túlnyomórészt munkaképes korú (18–64 éves) embereket foglal magában.

9. TÁBLÁZAT: A VÁLASZADÓK KOR ÉS NEM SZERINT, ORSZÁGONKÉNT, VALAMINT AZ ORSZÁGOK TELJES MINTANAGYSÁGA SZERINT^{a,b}

Ország	12–17 év		18–64 év		65 év felett		Egyéb	Teljes mintanagyság
	Nők	Férfiak	Nők	Férfiak	Nők	Férfiak		
BG	1%	1%	82%	10%	5%	2%	0%	646
CZ	2%	1%	87%	9%	1%	0%	0%	671
DE	1%	1%	85%	10%	2%	1%	1%	2989
EE	1%	1%	86%	9%	2%	1%	0%	749
ES	2%	1%	85%	10%	2%	1%	0%	1219
HU	1%	0%	82%	12%	2%	3%	1%	310
IT	3%	1%	88%	6%	2%	1%	0%	189
PL	1%	1%	90%	5%	3%	1%	0%	5164
RO	1%	1%	85%	8%	3%	1%	0%	1488
SK	2%	2%	88%	7%	2%	0%	0%	1260
EU-10	1%	1%	87%	8%	2%	1%	0%	14685
Teljes mintanagyság	181	138	12768	1112	346	101	39	14685

Forrás: FRA, 2022. évi ukrán felmérés.

▲
Megjegyzés:

^a Az értékek az összes 12 év feletti válaszadó adataiból származnak, akik kvalitatív kritériumoknak megfelelő kérdőívet adtak le; súlyozatlan eredmények.

^b Az „Egyéb” kategória azokra a válaszadókra vonatkozik, akik nemüket „másként” jellemezték. A minta kis mérete miatt ez a kategória nincs korosztályokra bontva.

10-ből több mint hat (64%) 18 év feletti nő 18 év alatti gyermekért felelt, akik a fogadó országban velük egy szálláson éltek. Ez az arány a férfiak körében alacsonyabb volt (47%).

Összességében a felnőtt minta 66%-a rendelkezett egyetemi szintű végzettséggel (felsőfokú alapképzés vagy annál magasabb), 18%-a szakképzéssel vagy technikai szakképzéssel, 9%-a általános középfokú végzettséggel, 5%-a pedig alsó középfokú vagy annál alacsonyabb végzettséggel.

Az összes olyan válaszadó körében, akik válaszoltak a kisebbségi csoporthoz tartozásra vonatkozó kérdésre, körülbelül 4% LMBTI-nek, 3% zsidónak, 2% pedig bőrszín, etnikai származás vagy vallás szerinti kisebbségnek vallotta magát.

A válaszadók 39%-a mondta azt, hogy az elmúlt 6 hónapban korlátozásokat tapasztalt a mindennapi tevékenységeiben.

Az összegyűjtött adatokat alaposan ellenőriztük. Az ellenőrzések során vizsgáltuk az úgynevezett „gyorshajtókat” is. Ezek azok a válaszadók, akik túl gyorsan töltik ki a kérdőívet, és nem szánnak elég időt a kérdések elolvasására. Ellenőriztük a következtelen válaszokat, az eredmények torzítását célzó válaszokat stb. is.

Az ebben a jelentésben közzétett eredmények azon a 14 685 válaszadón alapulnak, akiknek a kérdőívei megfeleltek a kvalitatív kritériumoknak. A mintába bevontunk 2691 befejezetlen kérdőívet is annak érdekében, hogy az összes megadott információt rögzíteni lehessen. Ezeket a kérdőíveket azért vettük figyelembe, mert a kérdőívben szereplő 288 változóból 200-nál többet nem hagytak ki. A mintanagyságok – egyrészt a fentiek miatt, másrészt pedig azért, mert egyes kérdések csak bizonyos korú válaszadóknak szóltak – kérdésenként eltérőek.

„Szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, akikkel útközben találkoztunk, és segítettek nekünk.”
(Szlovákia, 27 éves nő)

Kapcsolatba szeretne lépni az EU-val?

Személyesen

Az Európai Unió területén több Europe Direct központ is működik. Keresse meg online az Önhöz legközelebb eső központot (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_hu.)

Telefonon vagy írásban

A Europe Direct központok feladata, hogy megválaszolják a polgárok Európai Unióval kapcsolatos kérdéseit. Vegye igénybe a szolgáltatást

- az ingyenesen hívható telefonszámon: 00 800 6 7 8 9 10 11 (bizonyos szolgáltatók számíthatnak fel díjat a hívásért),
- a rendes díjszabású telefonszámon: +32 22999696,
- az alábbi nyomtatvány használatával: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_hu

Információkat keres az EU-ról?

Online

Az EUROPA portál tájékoztatással szolgál az Európai Unióról az EU összes hivatalos nyelvén (european-union.europa.eu).

Uniós kiadványok

Az op.europa.eu/hu/publications címen uniós kiadványok tekinthetők meg és rendelhetők. Ha bizonyos ingyenes kiadványokból több példányra van szüksége, rendeljen a Europe Direct központtól vagy hazájának helyi dokumentációs központjától (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_hu).

Uniós jogszabályok és kapcsolódó dokumentumok

Az EUR-Lex portálon bármelyik hivatalos nyelven hozzáférhetők az EU jogi tartalmai és az 1951-től megjelenő jogszabályai (eur-lex.europa.eu).

Uniós nyílt hozzáférésű adatok

A "data.europa.eu" portálon az uniós intézmények, szervek és ügynökségek nyílt hozzáférésű adatkészletei érhetők el. Az adatok ingyen letölthetők és felhasználhatók, úgy kereskedelmi, mint nem kereskedelmi célokra. Emellett a portálon keresztül a különböző európai országok számos adatkészlete elérhető.

ALAPVETŐ JOGAID ELŐMOZDÍTÁSA ÉS VÉDELME AZ EU EGÉSZ TERÜLETÉN —

Oroszország Ukrajnával szembeni katonai agressziója Európában évtizedek óta nem látott helyzeteket váltott ki. Halált, hatalmas pusztítást és elmondhatatlan szenvedést okoz. Emellett a II. világháború óta nem látott mértékű tömeges elvándorlást indított el. A lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek védelme érdekében az EU első alkalommal aktiválta az átmeneti védelemről szóló irányelvet. Ezzel összhangban valamennyi uniós tagállam köteles védelmet biztosítani az Ukrajnából menekülőkhöz. Ez a jelentés az FRA által az Ukrajnából érkező, lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek körében végzett 2022. évi online felmérés megállapításait mutatja be. A felmérés arra a 10 európai uniós országra terjed ki – Bulgária, Csehország, Észtország, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Románia, Spanyolország és Szlovákia –, amely nagy számú, átmeneti védelemben részesülő személynek ad otthont. Mintegy 14 685 válaszadó osztotta meg az EU-ba érkezéssel és letelepedéssel kapcsolatos véleményét. Ezek egyedülálló betekintést nyújtanak tapasztalataikba és érzéseikbe, beleértve az erőszakkal kapcsolatosakat is.

A felmérés megállapításai rámutatnak azokra a kihívásokra is, amelyek egy átmeneti védelmi eszköz alkalmazása során felmerülnek egy olyan helyzetben, amely valószínűleg hosszú távú hatással lesz az emberekre és társadalmainkra.

FRA – AZ EURÓPAI UNIÓ ALAPJOGI ÜGYNÖKSÉGE

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Bécs – Ausztria

T.: +43 158030-0 – F.: +43 158030-699

fra.europa.eu

 facebook.com/fundamentalrights

 twitter.com/EURightsAgency

 linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency

Az Európai Unió
Kiadóhivatala